

TILINPÄÄTÖS 2022

Kunnanhallitus 29.3.2023

Sisällysluettelo

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	3
2 TOIMINTAKERTOMUS	5
2.1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	5
Yleistietoa kunnasta.....	5
Kunnan luottamushenkilöorganisaatio	8
Kunnan henkilöstöorganisaatio	10
Yleinen taloudellinen tilanne	11
Kuntien talouden kehitys.....	12
Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa.....	14
Ympäristöasiat	15
Muut ei-taloudelliset asiat.....	16
Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	16
Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista.....	17
2.2 SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ.....	20
2.3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	22
Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	22
Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	23
2.4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET.....	24
Tase ja sen tunnusluvut	24
2.5 KOKONAISTULOT JA -MENOT.....	27
2.6 KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	28
Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhtiöistä	28
Konsernin toiminnan ohjaus.....	28
Oleelliset konsernia koskevat tapahtumat.....	29
Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	31
Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut	32
Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut.....	33
Konsernitase ja sen tunnusluvut	34
Konsernin tunnusluvut	36
2.7 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	37
3 KÄYTTÖTALOUDEN TOTEUTUMISVERTAILU	38
Kunnanvaltuusto	38
Tarkastuslautakunta	40
Kunnanhallitus.....	42
Keskusvaalilautakunta	48
Hyvinvointilautakunta	49
Sivistyslautakunta.....	57
Tekninen lautakunta.....	69
4 HENKILÖSTÖ.....	82
5 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU.....	83

5.1 VEROTULOJEN ERITTELY	84
5.2 INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMISVERTAILU	85
5.3 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU	90
5.4 YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN TOTEUTUMISESTA	91
6 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	93
6.1 TULOSLASKELMA	93
6.2 RAHOITUSLASKELMA.....	94
6.3 TASE.....	95
6.4 KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LASKELMAT	97
7 LIITETIEDOT	101
7.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	101
7.2 KONSERNITILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	102
7.3 TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	103
7.4 TASEEN LIITETIEDOT	106
7.5 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	111
7.6 HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT	112
7.7 LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA	113
8 ERIYTETTY TASEYKSIKKÖ: VESIHUOLTOLAITOKSEN TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS	114
Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma	121
Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma.....	122
Vesihuoltolaitoksen taselaskelma	123
Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista.....	124
9 ALLEKIRJOITUKSET.....	125

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Yleistä

Kunnassa oli aktiivinen vuosi pandemian ja talouden tilanteen hieman helpotettua. Isoja päätettyjä asioita oli useampia, mutta merkittävin oli uuden kuntastrategian valmistuminen. Strategiaa valmistettiin konsulttien johdolla aktiivisesti noin vuoden verran ja valtuustolla olikin syksyllä varsin helppo työ hyväksyä strategia, johon kuntalaiset, päättäjät, henkilöstö ja sidosryhmät olivat päässeet vaikuttamaan.

Strategian mukaisesti ”Maailman nuukin pitäjä Laihia on vihreä ja turvallinen koti elämiseen ja yrittämiseen”. Keskeisiä arvojamme ovat yhteisöllisyys, turvallisuus ja vastuullisuus. Nämä arvot nousevat varmasti entistäkin keskeisempään asemaan meidän kaikkien mielissä globaalien yhteiskunnallisten mullistusten myötä. Pyrimme toimimaan kunnassa näiden arvojen mukaisesti kaikilla osaluillamme ja toivomme, että nämä arvot näyttäytyisivät myös kaikkien kuntalaisten toimissa näinä vaikeina aikoina.

Kuntastrategian lisäksi päätettiin kahdesta muusta strategiasta. Hankintastrategia ohjaa kunnan hankintojen tekemistä ja markkinointistrategia luo suuntaviivat entistä tärkeämpään rooliin nousseelle kuntamarkkinoinnille.

Muita keskeisiä asioita olivat mm. organisaatioon liittyvät tarkastelut, joilla pyrittiin vastaamaan kunnan rooliin muuttuvassa yhteiskunnassa. Tästä esimerkkinä mainittakoon kunnan kiinteistönhoidon siirtymisen uuden perustetun yhtiön hoidettavaksi. Kiinteistönhoidon henkilökunta siirtyi samalla uuteen yhtiöön.

Tuulivoima-asiat nousivat jälleen vahvasti keskusteluun Rajavuoren hankkeen konkreettisen etenevän myötä. Rajavuoren hankkeen lisäksi ensi askeleitaan ottivat Taaborinvuoren ja Jokiperän tuulivoimapuistohankkeet. Tämän lisäksi Kattiharjun tuulivoimahanke heräsi uudelleen henkiin puolustusvoimien lausuntojen myötä.

Voimakkain kritiikin kohde lienee ollut Helsingby-Laihia moottoritiehankkeen viranomaisvalmistelu. Valmisteluun reagoitiin sekä yksittäisten kuntalaisten että kunnan taholta. ELYn tekemä valinta moottoritien linjauksesta ei vastannut Laihian kunnanhallituksen näkemystä ja tahtotilaa ja aiheutti kitkaa viranomaisten välille. Hankkeen jatkovalmistelua on syytä seurata erityisen tarkasti.

Viime vuonna opeteltiin kaiken sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä isossa organisaatiossa, kun Pohjanmaan Hyvinvointialueen kuntayhtymä aloitti toimintansa. Vaikka järjestämisvastuu siirtyi pois kunnalta, käytännön tasolla kunnassa riitti tekemistä kuntalaisten palveluiden varmistamiseksi. Vuoden mittaan tuli selväksi, että ns. rajapintaa kunnan ja kuntayhtymän välillä on hurjasti. Tähän rajapintaan osuvat asiat koskettavat hyvin konkreettisesti kuntalaisia ja siksi tässä tarkastelussa on syytä olla aktiivisena ja valppaana.

Talous

Henkilöstömenot kasvoivat palkankorotusten, pandemian sekä virkaehtosopimusten mukaisten takautuvien palkkakustannusten myötä voimakkaasti. Tämän lisäksi Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymä ei kyennyt talousarvion mukaiseen kustannuskehitykseen vaan kustannusten nousu lähenteli

kymmentä prosenttia. Pääosin tämän kehityksen myötä kunnan toimintakate nousi noin seitsemän prosenttia, mikä on aivan liian korkea kasvuprosentti.

Kunnan talous pysyi kuitenkin tasapainossa verokertymän ennakoitua paremman kehityksen myötä. Tähän vaikuttivat pääasiassa erittäin hyvä työllisyystilanne sekä yritysten positiivinen vire.

Lopuksi

Yhteiskuntamme on poikkeuksellisten haasteiden edessä. Pandemian jälkihoito, vinoutunut ikärakenne, talouden ongelmat, globaali epävakaa tilanne jne. Jokaista näistä ja lukuisia muita asioita voisi ja tulisi tarkastella syvällisemmin ja miettiä, miten me kykenemme yhteistuumin vastaamaan näihin haasteisiin. Strategiamme mukaisesti: Toimitaan yhdessä, huolehditaan toisistamme ja ollaan reiluja sekä vastuullisia toimissamme toisiamme ja ympäristöämme kohtaan. Näin toimimalla pääsemme jo täällä Laihialla aika pitkälle.

Juha Rikala, kunnanjohtaja

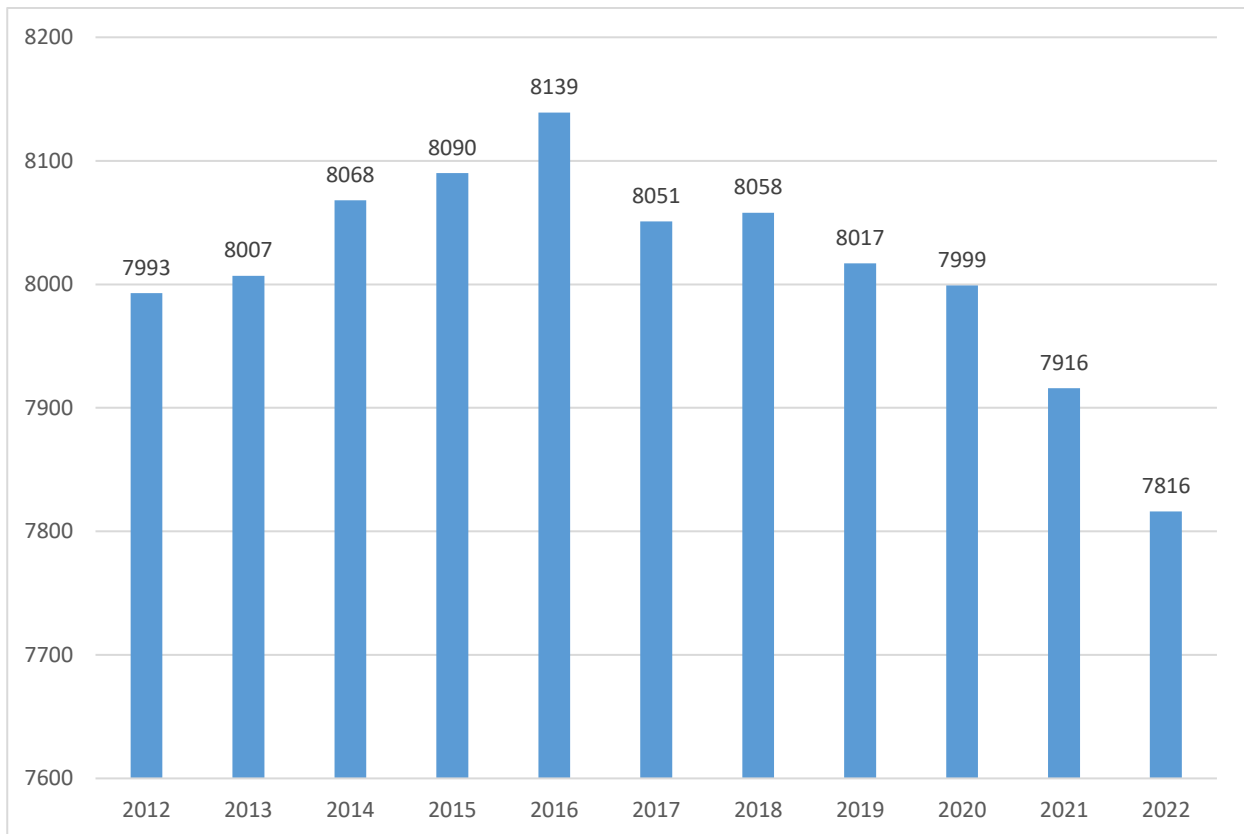
2 TOIMINTAKERTOMUS

2.1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

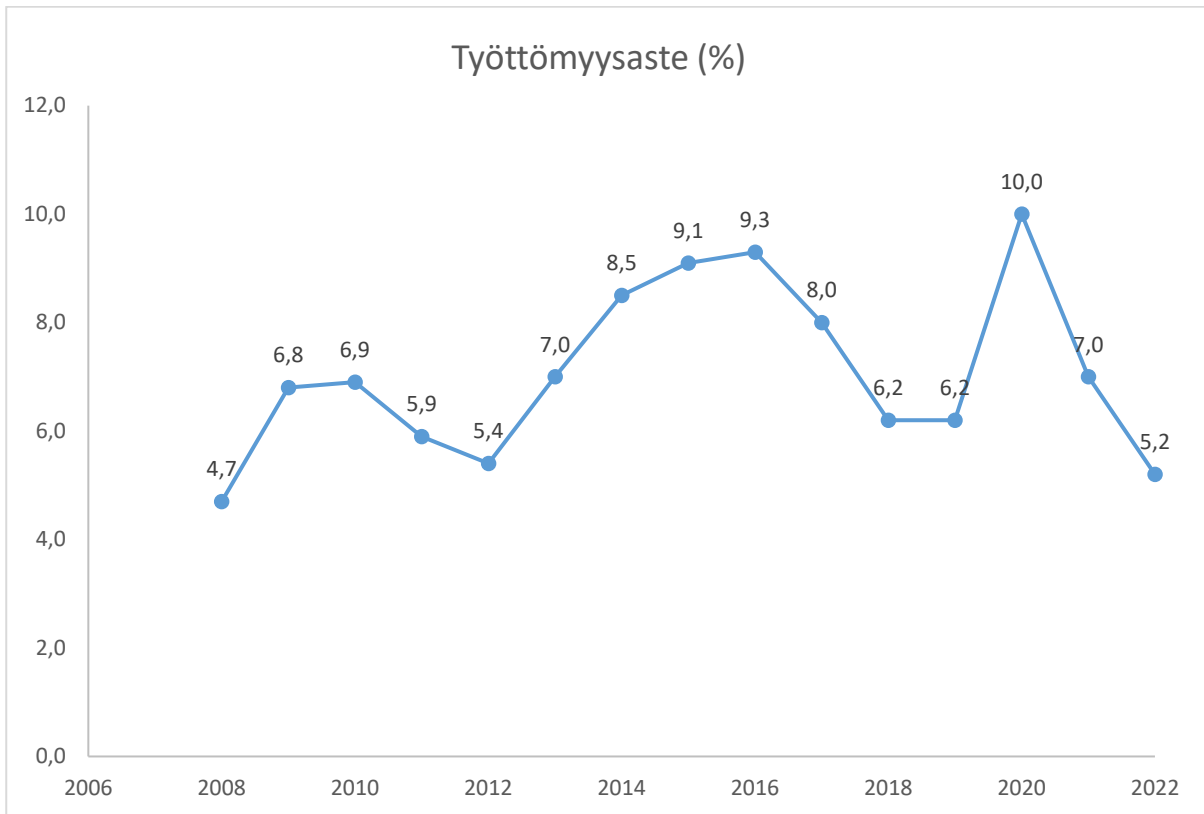
Yleistietoa kunnasta

Laihian kunnan pinta-ala on 508 km² ja asukasluku vuoden 2022 lopussa oli 7 816. Ruotsinkielisten osuus on 1,1 %. Laihia kuuluu Pohjanmaan maakuntaan ja Kyrönmaan seutukuntaan. Etäisyys Laihialta Vaasaan on 24 km ja Seinäjoelle 53 km.

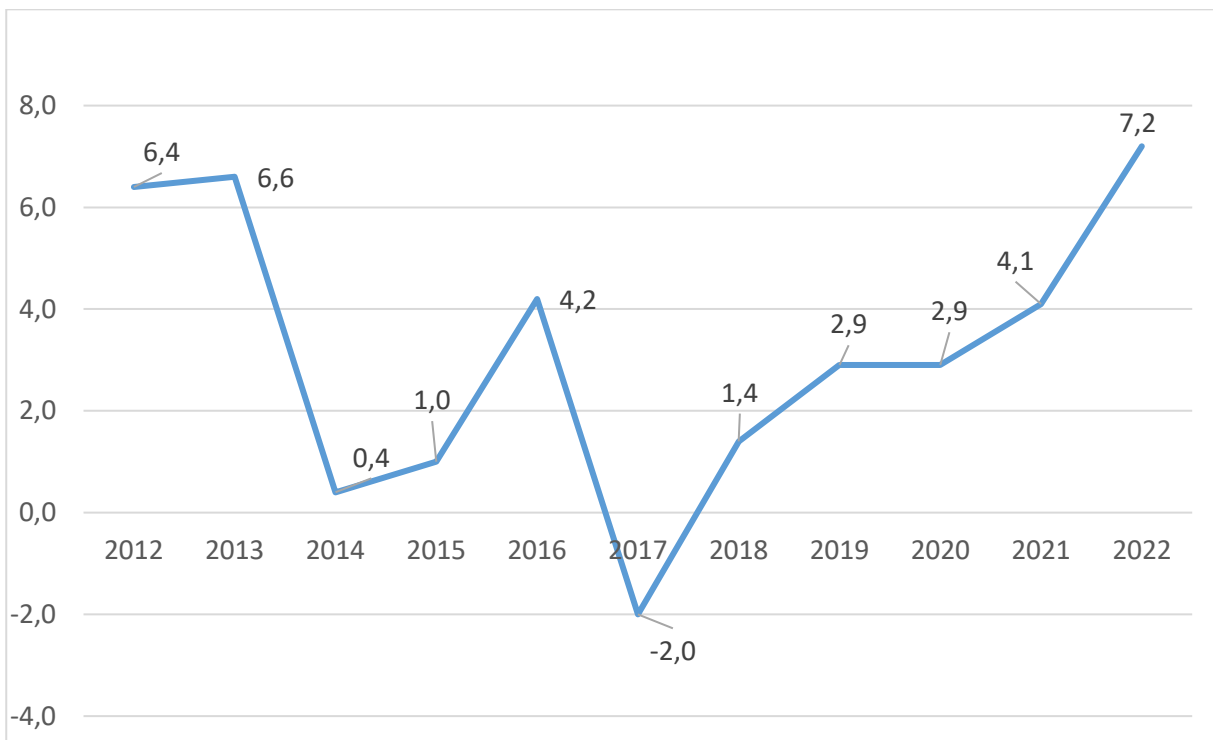
Asukasluvun kehitys vuosina 2012–2022 (tilanne 31.12.)

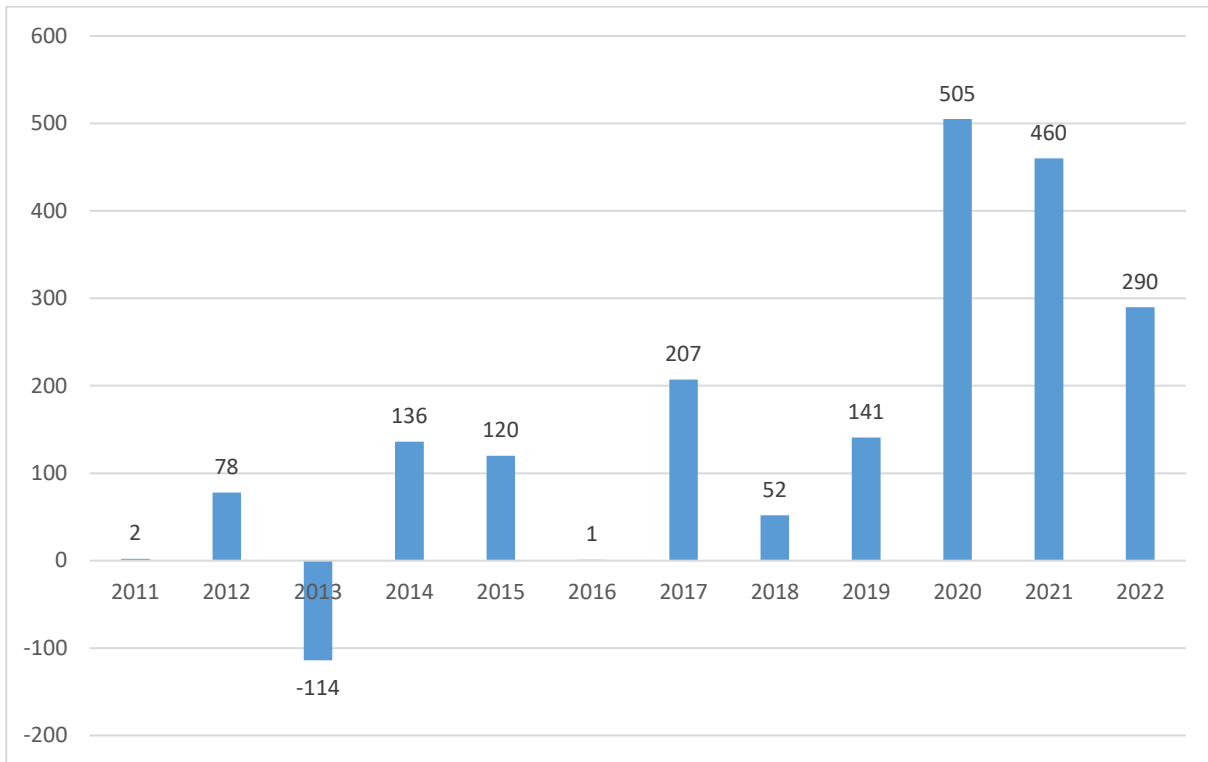
Työttömyysasteen vaihtelu vuosina 2008–2022 (vuosikeskiarvo)

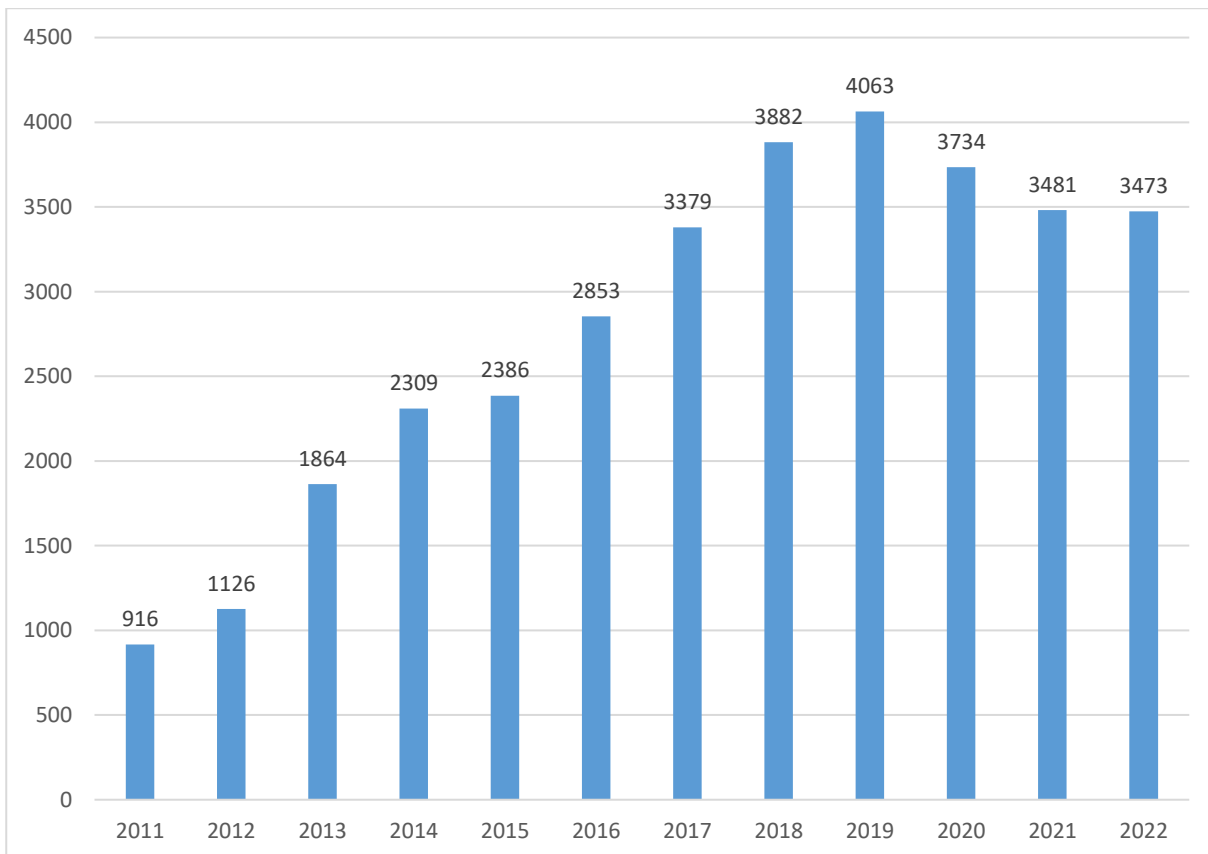
Kunnan toimintakatteen kehitys vuosina 2012–2022 (%)

Vuosikatteen kehitys vuosina 2011–2022 (euroa/asukas)

Kunnan lainamäärän kehitys vuosina 2011–2022 (eur/asukas)

Kunnan luottamushenkilöorganisaatio

KUNNANVALTUUSTO

Aro Erkki
 Back Harry
 Friman Tiina
 Frondelius Tero
 Haapaluoma Juha
 Harju Jukka
 Jänisoja Jukka
 Kamila Timo, 1. vpj.
 Kinnari Raimo O
 Knuutti Teemu
 Laine Janne, pj.
 Leppilahti Joni, 2. vpj.
 Miskala Päivi
 Mäkinen Heikki

Niemi Minna
 Niemistö Jussi K
 Pääskynen Jenna
 Raatikainen Olli
 Ranne Lea
 Salminen Asko
 Silorinne Kurth
 Tekoniemi Vilho
 Tuomela Antti
 Tuomela Sauli
 Vatiilo Jaakko
 Vettenranta Marja
 Viholainen Iida

KUNNANHALLITUS

Varsinainen jäsen:

Niemi Minna, pj.
 Tuomela Sauli, 1. vpj.
 Frondelius Tero, 2. vpj.
 Friman Tiina
 Harju Jukka
 Knuutti Teemu
 Miskala Päivi
 Salminen Asko
 Tuomela Antti
 Vettenranta Marja

Henkilökohtainen varajäsen:

Viljanmaa Raija
 Haapaluoma Juha
 Silorinne Kurth
 Eerola Piia
 Pääskynen Jenna
 Raatikainen Olli
 Viholainen Iida
 Jänisoja Jukka
 Kinnari Raimo O
 Havusela Elisa

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Varsinainen jäsen:

Mäkinen Heikki, pj.
 Ranne Lea, vpj.
 Koivisto Asko
 Rintala Vuokko
 Tuomisto Arto

Henkilökohtainen varajäsen:

Rahnasto Kimmo
 Tuomela Aino
 Riiki Timo
 Harri Marja-Liisa
 Pohjola Miika

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Varsinainen jäsen:

Ranta Jouko, pj.
 Toikka Anna-Liisa, vpj.
 Järvi Juha
 Kinnari Kari
 Viianen Sirpa-Liisa

Varajäsenet siinä järjestyksessä, jossa tulevat jäsenten sijaan

1. Latvala Katri
2. Puska Päivi
3. Nykänen Markku
4. Harju Tuula
5. Nieminen Hannu

HYVINVOINTILAUTAKUNTA**Varsinainen jäsen:**

Kannelmaa Esa, pj.
 Raatikainen Olli, vpj.
 Harju Jukka
 Kallio Päivi
 Lintunen Sale-Ann
 Lämpsä Ritva
 Mäkinen Heikki
 Pohjavaara Saila
 Wichachu Chinnaphat

SIVISTYSLAUTAKUNTA**Varsinainen jäsen:**

Aro Erkki, pj.
 Jänisoja Jukka, vpj.
 Back Harry
 Eerola Piia

Poti Sakari
 Pääskynen Jenna
~~Salmela Anu~~
 Lammi Kristiina (Kv 28.3.2022 § 8)
 Silorinne Kurth

Trofast Kukka

TEKNINEN LAUTAKUNTA**Varsinainen jäsen:**

Hilmola Juhana, pj.
 Haapaluoma Juha, vpj.
 Kasi-Kangasmaa Marika

Niemistö Jussi K
 Poola Anne-Mari
 Riiki Piia
 Tekoniemi Vilho
 Vatilo Jaakko
 Viholainen Iida

Henkilökohtainen varajäsen:

Holkko Ville
 Back Harry
 Andrejeff Pekka
 Pienimäki Susanna
 Alho Minna
 Viljanmaa Raija
 Säilä Jussi
 Miskala Päivi
 Nykänen Markku

Henkilökohtainen varajäsen:

Kallio Juha
 Järvi Juha
 Uusimäki Antti
~~Lilleberg (o.s. Säilä) Lotta~~
 Juntunen Camilla (Kv 3.10.2022 § 49)
 Hautanen Jaakko
 Rintala Vuokko
~~Lammi Kristiina~~
 Riski Anneli (Kv 28.3.2022 § 8)
~~Koukkari Tarja~~
 Kallio Päivi (Kv 28.3.2022 § 9)
 Pohjavaara Saila

Henkilökohtainen varajäsen:

Uusimäki Antti
 Oikarainen Jouni
~~Koukkari Tarja~~
 Kallio Päivi (Kv 28.3.2022 § 9)
 Petrimäki Pasi
 Visuri Kaija
 Kinnari Pirjo
 Helala Arne
 Leppilahti Joni
 Viianen Hannele

Kunnan henkilöstöorganisaatio

Vakinainen henkilöstö 31.12.	2022	2021
Yleishallinto		9,8
Sosiaali- ja terveystoimi		48,6
Opetus, varhaiskasvatus ja vapaa-aika		222,3
Yhdyskuntapalvelut		36,2
Liiketoiminta		1,0

Mukana vakinainen henkilöstö siten, että osa-aikaisilla on huomioitu työaikaprosentti.

Tilikaudella maksettiin palkkoja yhteensä 12 071 971 euroa, palkkioita 4 334 euroa ja luottamustoi-
mipalkkioita 134 083 euroa. Kunnalle maksetut henkilöstökorvaukset olivat 231 141 euroa. Palkat
ja palkkiot yhteensä olivat 11 969 728 euroa.

Laihian kunnan tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma hyväksyttiin kunnanvaltuustossa
31.5.2021.

Laihian kunta vaihtoi työterveyshuollon palveluntuottajan 1.1.2019. Palveluntoimittaja on Pihlaja-
linna Terveys Oy. Sopimus kattaa laajasti sekä ennaltaehkäisevän terveydenhuollon että sairauden
hoidon. Vuoden aikana uuden palveluntuottajan kanssa käytiin useita yhteistyöneuvotteluja, joissa
kehitettiin yhteistyötä ja palvelun laatua.

TILIVELVOLLISET VIRANHALTIJAT

Rikala Juha	kunnanjohtaja
Alamylläri Sinikka	talousjohtaja 18.4.2022 saakka
Girén Jukka	talousjohtaja 9.5.2022 lähtien
Laukkonen Markku	vs. sivistysjohtaja 31.7.2022 saakka
	sivistysjohtaja 1.8.2022 lähtien
Mansikka-aho Jari	tekninen johtaja

Yleinen taloudellinen tilanne

Suomen bruttokansantuote (BKT) kääntyi lievään laskuun vuoden 2022 jälkimmäisellä puoliskolla ja heikon talouskehityksen odotetaan jatkuvan alkuvuoden. Vuonna 2023 kotitaloudet vähentävät kulutusmenojaan nopean inflaation ja korkojen nousun seurauksena ja BKT supistuu 0,2 prosenttia. Inflaation hidastumisen ja palkankorotusten myötä ostovoima kääntyy kasvuun vuoden 2023 aikana. Suomen talous kasvaakin jälleen vuosina 2024 ja 2025 1,3 ja 1,6 prosenttia. Talous ei kuitenkaan palaudu aiemmin ennakoidulle kasvu-uralleen, sillä Venäjän hyökkäyssodalla on talouteen pidempiaikaisia vaikutuksia.

Ennusteeseen liittyy huomattavan paljon epävarmuutta. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa voi saada käännteitä, joilla on merkittäviä ja nopeasti leviäviä vaikutuksia myös talouteen. Korkojen ja hintojen nousu on vähentänyt kulutusta ja asuntokauppojen määrää huomattavasti, tällä voi olla suurempia negatiivisia vaikutuksia kuin mitä ennusteessa on oletettu. Korkojen nopea nousu on aiheuttanut ongelmia rahoitusmarkkinoilla ja lisännyt epävarmuutta.

Korkojen nousu varjostaa näkymien parantumista. Odotukset maailmantalouden kasvusta ovat kohentuneet, kun energian hinnat ovat laskeneet ja Kiinan koronarajoitusten poistaminen sujui odotettua paremmin. Samaan aikaan kuitenkin inflaation hidastuminen on ollut ennakoitua hitaampaa, ja keskuspankit ovat nostaneet ohjauskorkoja nopeaan tahtiin.

Korkojen nousulla on talouskasvua hidastava vaikutus. Se näkyy varsinkin asuntomarkkinoilla ja rakentamisessa. Asuntojen hinnat ovat laskeneet ja asuntorakentaminen vähentynyt monissa maissa, niin myös Suomessa. Näin nopeaan korkojen nousuun ei myöskään oltu varauduttu, mikä on näkynyt esimerkiksi joidenkin pankkien ajautumisessa ongelmiin. Ongelmien leviämällä olisi erittäin negatiivinen vaikutus talouteen.

Inflaation odotetaan kuitenkin edelleen hidastuvan vuonna 2023, kun tavaroiden ja ruuan hinnat kääntyvät laskuun energian ja raaka-aineiden hintojen perässä. Hintoja tuo alaspäin tuotannon globaalien pullonkaulojen väistyminen ja kuljetusten hintojen selvä lasku. Inflaatiota hidastaa myös korkojen voimakas nousu ja sen aikaansaama kysynnän väheneminen. Hinnat jäävät kuitenkin kriisiä edeltävää tasoa korkeammalle ja varsinkin palveluissa on edelleen hintapaineita ylöspäin.

Maailmankaupan kasvun nopeutuessa myös Suomen vienti kääntyy kasvuun vuoden 2023 aikana ja nopeutuu vuonna 2024. Suomen hintakilpailukyky on kunnossa, kun sovitut palkkaratkaisut eivät olleet verrokkimaita suuremmat. Lisäksi energian hinta nousi Suomessa vähemmän kuin euroalueella keskimäärin ja odotukset energian hinnasta ja saatavuudesta tukevat suomalaisen tuotannon hintakilpailukykyä.

Vaikka viennin kasvu on heikkoa vuonna 2023, on nettoviennillä (vienti-tuonti) varsin suuri positiivinen vaikutus talouskasvuun. Tämä johtuu siitä, että tuonti vähenee, sillä viime vuonna tuonti Suomeen oli poikkeuksellisen korkealla tasolla. Osittain tämä näkyi varastojen suurena kasvuna. Vuonna 2023 tilanne on päinvastainen. Tuonti vähenee ja varastojen muutoksen vaikutus kasvuun on negatiivinen.

Työllisyyden kasvu on jatkunut vahvana ja työllisyys on ennätyskorkealla. Heikkenevä taloustilanne näkyy kuitenkin myös työmarkkinoilla. Avoimien työpaikojen määrä on jo laskenut selvästi, vaikka

niitä on edelleen paljon. Työllisyys kääntyy viiveellä laskuun ja vuonna 2023 työllisten määrä supistuu noin puoli prosenttia. Yritykset haluavat kuitenkin pitää osaavasta työvoimasta kiinni, ja työvoiman tarpeen vähennys hoidetaan pääosin eläke- ja lomautusjärjestelyin.

Työllisyyden laskun myötä myös työttömyys lisääntyy. Vuonna 2023 työttömyysaste nousee 7 prosenttiin. Työttömyys kasvaa erityisesti rakentamisessa. Vuodesta 2024 alkaen työllisyystilanne kuitenkin parantuu kysynnän kääntyessä kasvuun. Työllisyysaste nousee vuoteen 2025 mennessä 74,2 prosenttiin. Samoin työttömyysaste kääntyy uudelleen laskuun ja laskee vuonna 2025 6,6 prosenttiin.

Julkisyhteisöjen alijäämä supistui edelleen vuonna 2022 ja se asettui 0,8 prosenttiin suhteessa BKT:een eli koronapandemiaa edeltävälle tasolle. Julkisen talouden tasapainottumista edistivät vahva verotulojen kasvu sekä monien päätösperäisten toimien päättyminen.

Julkisen talouden vahvistuminen jää väliaikaiseksi. Talous ei kasva vuonna 2023, työllisyys supistuu, korot ovat nousseet ja inflaatio alkaa nyt välittyä julkisiin menoihin. Kaiken tämän seurauksena julkisen talouden rahoitusasema alkaa heikentyä. Lisäksi monet päätösperäiset toimet heikentävät julkista taloutta: näistä merkittävimpiä ovat Venäjän hyökkäyssodan vuoksi tehdyt lukuisat varautumistoimet. Lisäksi suhdanteiden taustalla julkista taloutta heikentää rakenteellisesti väestön ikääntyminen.

Lähde: Valtionvarainministeriö, Taloudellinen katsaus, kevät 2023

Kuntien talouden kehitys

Kuntatalous oli vuonna 2022 juuri ja juuri tasapainossa. Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvioiden mukaan toiminnan ja investointien rahavirta on noin 300 miljoonan euron alijäämäinen. Tilinpäätösarvioihin vaikuttivat kuitenkin sekä miljarditasolle nousseet omaisuuden kirjanpidolliset myyntivoitot että myös HKL:n yhtiöittäminen. Ilman näitä kertaluonteisia eriä rahoitusjäämä olisi ollut tuntuvasti alijäämäinen. Tilikauden tulos ylsi 1,3 miljardiin eroon, mutta oli negatiivinen noin 90 kunnassa. Tiedot ovat ennakkollisia ja ne tarkentuvat vielä.

Jo etukäteen tiedettiin, että verokehitys oli viime vuonna niin kunnissa kuin valtiolla vahvaa. Yhteisöveron tuotto kasvoi peräti 7 prosenttia, kunnallisvero 5 prosenttia ja kiinteistöverokin yli 6 prosenttia. Jos kuntien yhteisöveron jako-osuus olisi pysynyt vuoden 2021 korotetulla tasolla niin yhteisövero olisi lisääntynyt kunnissa noin 25 prosenttia. Myös peruspalvelujen valtionosuudet kasvoivat sote-uudistuksen alla reilulla kuudella prosentilla.

Tilastotiedot kuntien vuoden 2022 kulukehityksestä ovat sen sijaan puhdasta jännitysnäytelmää paitsi kunnille niin myös vuoden 2023 alussa aloittaneille hyvinvointialueille. Kesän jälkeen lopullisesti selviävä sote-kulujen taso suhteessa ministeriön sote-siirtolaskelmiin vaikuttaa nimittäin sekä kuntien että hyvinvointialueiden rahavirtoihin tulevina vuosina.

Helmikuun tilinpäätösarvioissa menokehitys raportoidaan kululajeittain. Kulujen kasvu oli ripeää. Kunnissa kulut kasvoivat vajaat 5 prosenttia ja kuntayhtymissä vajaat 2 prosenttia. Erityisesti kuntayhtymien tilastotietoihin liittyy vielä paljon epävarmuutta keskeneräisten laskutusten ja rapor-

tointien vuoksi. Kuntayhtymien menot tulevatkin kasvamaan ennakkotiedoista vielä reippaasti. Menoja kasvattaa muu muassa sote-uudistuksen voimaanspanoon liittyvä velvollisuus kattaa kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä ennen sen siirtymistä hyvinvointialueelle ja HUS-yhtymään.

Palveluiden ostot lisääntyivät viime vuosien tapaan kuntataloudessa erittäin nopeasti: noin 12 prosenttia. Sen sijaan kuntien ja kuntayhtymien palkkakulujen kasvu oli yllättävän vaimeaa: vain noin 2 prosenttia. Palkkojen kahden prosentin nousuvauhti on vain 0,2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kuntien palkkasopimusten vuosikeskiarvon muutos viime vuonna. Niukka kuntien palkkasumman kasvu saattaa olla merkki huomattavista vaikeuksista saada avoimiin työpaikkoihin ammattitaitoista työvoimaa. Työvoimaa on liukunut myös muun muassa hyvinvointialueiden valmisteluun.

Kuntien ja kuntayhtymien energiakulut, muun muassa sähkö, kaasu ja lämmitys, nousivat viime vuonna ripeästi. Energiakulut lisääntyivät edellisvuodesta noin 8 % ja aiheuttivat kuntatalouteen viime vuonna noin miljardin euron kulut. Hintatason nousu tulee välittymään ruuan, ostopalvelujen ja esimerkiksi korkojen kustannuksiin vielä pitkään. Vuonna 2022 kuntien kustannusten nousu Venäjän sotatoimien vuoksi pysyi kuitenkin melko maltillisena. Keskeisenä tekijänä olivat kuntien korkosuojaukset ja ostoihin liittyvät pitkät sopimuskaudet.

Kuntien eriytyminen kiihtyi viime vuonna. Vuosikate heikkeni kaikissa kuntakokoryhmissä, mutta pudotus oli isoissa kaupungeissa muita kuntakokoryhmiä vähäisempää. Suurin pudotus oli kuitenkin 40 000–100 000 asukkaan kuntakokoryhmässä. Kuntien talous eriytyi myös alueellisesti. Vahvimmat tilikauden tulokset tehtiin muutamassa kaupungissa, muu kuntakenttä oli nollan tuntumassa tai miinuksella esimerkiksi Kymenlaaksossa tai Pohjois-Karjalassa.

Kuntakenttä eriytyi myös investointien ja velkaantumisen suhteen. Investointimenot kasvoivat kuntayhtymissä erittäin voimakkaasti, mutta kunnissa maltillisemmin. Suurimpien kaupunkien investoinnit ja lainakanta pysyivät lähes aikaisempien vuosien tasolla, mutta lainakanta väheni viime vuonna 188 kunnassa. Kunnat ottivat viime vuonna syömävelkaa vain noin 12 miljoonaa euroa.

Viime vuosi oli monella tapaa hyvin poikkeuksellinen, sillä sitä hämmensi niin korona, sota Ukrainassa kuin sote-valmistautuminen. Vuoden alussa asetettiin vielä lukuisia koronarajoitustoimia muun muassa ravintoloiden ja liikuntapalveluiden toiminnalle, eikä koronapandemia ole hävinnyt yhteiskunnastamme sen jälkeenkään. Kuntien sote-palvelut toimivat koronan ennaltaehkäisyssä, testaamisessa ja potilaiden hoidossa varsin ketterästi muun muassa valtion koronatuen avustamana.

Helmikuussa käynnistynyt sota Euroopassa aloitti puolestaan ennätysellisen pakolaisaallon, varautumistoimet ja mullisti markkinahintoja sekä yritysten toimintaedellytyksiä. Kustannukset nousivat budjetoitua enemmän, mutta toistaiseksi kuntien palvelut ovat toimineet hyvin myös tässä kriisissä. Voimakkaimmin viime vuoden tilinpäätösarvioita heilauttivat kuitenkin poikkeukselliset myyntivoitot muun muassa sote-kiinteistöistä. Satunnaiserät väistyvät tulevina vuosina, mutta niiden mukana väistyvät myös kuntien, pl. Helsinki, sote-paineet. Tulevina vuosina kuntien talous ja palveluiden järjestäminen on ennustettavampaa.

Lähde: Kuntaliitto

Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Maailmanlaajuinen koronaepidemia vaikutti kunnan toimintaan edelleen vuonna 2022. Tämä näyttyi erityisesti henkilöstön sijaistarpeen lisääntymisenä sairaslomien myötä. Loppuvuotta kohti mentäessä tilanne helpottui ja pandemian vaikutukset näkyivät lähinnä tuen tarpeen lisääntymisenä sivistystoimessa sekä sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Laihian kunnan asukasluku Tilastokeskuksen ennakkotilaston mukaan oli 7 816 vuonna 2022. Vähennystä edellisestä vuodesta oli 100 henkilöä.

Kunnan alkuperäinen talousarvio vuodelle 2022 oli 667 423 euroa ylijäämäinen. Talousarviota tarkistettiin sivistystoimessa varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja peruskoulutuksen tehtäväalueilla. Kunnanhallituksen määrärahoihin hyväksyttiin lisäys takautuvien henkilökohtaisten lisien maksamiseen. Rahoitusosaa tarkistettiin henkilökohtaisten lisien maksamisen yhteydessä maksetuilla viivästyskoroilla. Talousarviolisäysten osuus oli yhteensä 1 043 000 euroa ja tarkistettu talousarvio kääntyi 375 577 euroa alijäämäiseksi.

Toimintatuotot laskivat edelliseen vuoteen verrattuna noin 16,9 %. Merkittävin syy oli se, että toimintatuotoissa oli vuonna 2021 mukana noin 870 000 euron koronakorvaukset. Vuonna 2022 koronakorvaukset maksettiin hyvinvointialueen kuntayhtymälle, joka puolestaan hyvitti ne kunnille maksumuuksia pienentäen.

Toimintakulut kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 4,7 %. Pääosin kasvu johtui sote-menoista. Henkilöstömenoja kasvattivat palkankorotukset, koronasta aiheutuneet sijaisten tarve sekä takautuvasti maksetut henkilökohtaiset palkanosat.

Tilikauden verotuotot kehittyivät myönteisesti. Kunnallisverotuotot kasvoivat noin 1,6 miljoonaa euroa. Yhteisöverot ja kiinteistöverot kasvoivat yhteensä noin 120 000 euroa. Yhteensä verotuotoja saatiin 34,6 miljoonaa, mikä ylittää talousarvion noin miljoonalla eurolla.

Talousarvion valtionosuudeksi oli kirjattu noin 19,0 miljoonaa euroa. Valtionosuukisa kertyi kaikkiaan lähes 19,5 miljoonaa euroa.

Kunnan toimintakate nousi noin 7,2 %. Vuosikate oli 2 268 665,17 euroa. Poistot olivat 2 165 638,46 euroa ja nettoinvestoinnit 2 317 884,99 euroa.

Kunnan lainamäärä vuoden 2022 lopussa oli 27 145 027 euroa eli noin 3 473 euroa asukasta kohden, kun se vuotta aiemmin oli 3 481 euroa. Vuoden aikana ei nostettu uutta talousarviolainaa.

Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 3.10.2022 uuden kuntastrategian. Vuoden mittaan hyväksyttiin myös hankintastrategia sekä markkinointistrategia.

Kunnanhallitus asetti kokouksessaan 31.1.2022 parlamentaarisen työryhmän tarkastelemaan kunnan organisaatiota. Tarkastelun myötä vuoden mittaan on tehty useita organisaatioon liittyviä uudistuksia. Henkilöstöpäällikön virka muutettiin 16.5.2022 hallinto- ja henkilöstöpäällikön viraksi. Kunnanhallituksen päätöksellä 6.6.2022 siirrettiin osa kunnan toimistopalveluista kunnan tytäryhtiöiden hoidettaviksi. Kunnanvaltuusto päätti 20.6.2022 kokouksessaan, että kunnan kiinteistöjen

hoitoon perustetaan uusi yhtiö ja kunnan kiinteistöhoito siirtyy yhtiön hoidettavaksi. Kiinteistöhoitoon henkilöstö siirtyi vuodenvaihteessa uuteen yhtiöön. Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan terveys- ja hyvinvointijohtajan virkanimikkeen muutoksesta hyvinvointipäälliköksi 1.1.2023 alkaen.

Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymän vuoden mittainen matka sisälsi paljon valmistelua Pohjanmaan hyvinvointialueeksi siirryttäessä. Laihian kunta oli monipuolisesti mukana valmistelussa. Hyvinvointialueen valtuustoon valittiin kolme laihialaista edustajaa, mitä voi pitää erinomaisena saavutuksena.

Laihian kunta päätti kunnanhallituksen 7.11.2022 päätöksellä myydä osuutensa Laihian Hyvinvointi Oy:stä. Muussa tapauksessa osakkeet olisivat siirtyneet Pohjanmaan hyvinvointialueelle vastikkeetta.

Ympäristöasiat

Laihian ympäristötoimesta vastaa tekninen lautakunta. Tekninen toimi edistää elinympäristön terveellisyyttä ja viihtyisyyttä sekä luonnon ekologista monimuotoisuutta ja kestävää kehitystä. Teknisen toimen tehtävänä on tuottaa viranomaispalvelut sekä palvelut elinympäristön kehittämiseen mahdollisimman kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.

Laihian kunnasta on tehty pohjavesien suojelusuunnitelma. Suunnitelman tarkoituksena on turvata pohjaveden hyvä laatu ja saanti alueen vedenottoilta jatkossakin. Suunnitelmassa on määritetty pohjavettä uhkaavat riskitoiminnot alueilla ja annettu toimenpideohjeita niitä koskien. Suojelusuunnitelmaan on koottu myös yleisiä ohjeita mm. maanviljelyyn, rakentamiseen ja uusien toimintojen sijoittamiseen liittyen. Tarkoitus on kerätä pohjavesialueita koskevat päivitetty tiedot ja kartat yhteen helposti käsiteltäväksi kokonaisuudeksi. Vesilaitokselle on yhteistyössä Poronkankaanveden kanssa tehty Water Safety Plan (WSP) -työkallulla talousveden laadun riskien arvioinnin ja hallinnan selvitys 2019.

Laihian kunnan uusitut jätehuoltomääräykset on hyväksytty kunnanvaltuustossa 2.5.2016. Tekninen toimi on aloittanut valmistelut uuden jätelain mukanaan tuomiin uusiin vaatimuksiin. Käytännön toimenpiteet ajoittuvat vuosille 2022 ja 2023.

Muutettu jätelaki astui voimaan 19.7.2021 ja jätealan asetukset voimaan 1.12.2021. Jätelain toinen on säädettävänä. Jätehuolto on erityislakiin, jätelakiin, perustuva kunnalle määrätty lakisääteinen tehtävä. Kunnan on järjestettävä jätehuolto (JL 32 §) asumisessa syntyville jätteille ja kunnan hallinto ja palvelutoiminnassa syntyville yhdyskuntajätteille. Lisäksi kunnan on järjestettävä (JL 32 §) 1 momentin 1 3 kohdassa tarkoitettussa toiminnassa syntyvän saostus ja umpisäiliölaitteen jätehuolto sekä asumisessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely. Uudessa jätelaissa säädetään myös kunnan ja pakkausten tuottajan velvollisuudesta järjestää pakkausjätteen kiinteistöittäne erilliskeräys yhteistoiminnassa. Jätehuoltomääräykset päivitetään uuden jätelain mukaisiksi.

Jätevedenpuhdistamon, suljettujen kaatopaikkojen ja Jakkulan ampumaradan hule- ja pohjavesien veloitettarkkailua jatketaan suunnitelmien mukaisesti.

Muut ei-taloudelliset asiat

Laihian kunnan johtamisen käsikirjassa on kuvattu hyvä hallintotapa ja toiminnan eettisyys. Laihian kuntakonsernin päätöksenteossa ja toiminnoissa noudatetaan hyvän hallinnon oikeusperiaatteita ja johtamisen menettelyitä sekä eettisiä periaatteita. Luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden ja työsuhteisten työntekijöiden tulee toimia vastuullisesti sekä hyvän hallintotavan mukaisesti. Hallinnossa asioivia ja asiakkaita kohdellaan tasapuolisesti sekä toimivaltaa käytetään yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Kuntalaisten, asiakkaiden ja eri sidosryhmien asianmukainen kohtelu edellyttää, että henkilöstö toimii hyvän hallintotavan mukaisesti ja tuntee sääntöjen ja ohjeiden lisäksi olennaiset toimintaa ohjaavat normit.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt 31.5.2021 Laihian kunnan tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Suunnitelmassa todetaan, että vuoden 2015 voimaan tulleen yhdenvertaisuuslain 1 § mukaan lain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on parantaa organisaation toiminnan yhdenvertaisuutta. Tavoitteen kannalta keskeisiä kehittämisalueita ovat syrjinnän tunnistaminen ja siihen puuttuminen, toiminnan ja käytäntöjen yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi ja yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden toteuttaminen sekä osallisuuden lisääminen.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Laihian kunnan suurin haaste on ollut viime vuosina kumulatiivisen alijäämän kattaminen vuoden 2021 tilikauden aikana. Tässä onnistuttiin ja kumulatiivinen ylijäämä kasvoi hieman vuonna 2022 ja oli tilinpäätöksessä 1 679 880,57 euroa.

Vuoden 2022 ylijäämäisen tuloksen mahdollisti verotulojen ja valtionosuuksien ennakoitua parempi toteutuma. Menopuolella merkittävimmät ylitykset kohdistuivat sote-menoihin.

Laihian kunta sai Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymältä siirtyneiden sote-toimintojen lopullisen talousarvion lokakuussa 2021. Lukuja tarkistettiin hyvinvointikuntayhtymässä kolme kertaa ja lopulta talousarvioon kirjattiin 30,1 miljoonaa euroa. Lopullinen toteutuma oli Laihian osalta noin 32,1 miljoonaa euroa. Näin ollen vuoden takainen arvio siitä, että talousarvio ei tule pitämään, toteutui. Nähtäväksi jää, kuinka vahvasti sosiaali- ja terveydenhuollon ylitykset tulevat vaikuttamaan toteutuviin valtionosuuksiin.

Sote-menojen poistuttua kuntien vastuulta, talouden ennustaminen tulee helpottumaan. Kunnan taloudellista tilannetta vuoden 2023 osalta helpottaa aikaisemmilta verovuosilta tulevat verotulot, jotka tilitetään vanhojen veroprocenttien mukaisesti. Seuraavien vuosien osalta taloudelliset haasteet ovat kovat, eikä välttämättä voida välttyä veroprocentin korotukseltaan.

Talousarviossa 2023 on hyväksytty investointien nettomääräksi 3 566 500 euroa. Talousarviolainaa nostetaan 3,3 miljoonaa euroa.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Riskienhallinta

Kunnanvaltuusto hyväksyi 17.6.2013 Laihian johtamisen käsikirjan. Käsikirjassa kuvataan Laihian kuntakonsernin johtamisjärjestelmä sekä siihen sisältyvät sisäisen valvonnan, kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ja tuloksellisuuden arvioinnin menettelyt.

Marraskuussa järjestettiin johtaville viranhaltijoille ja puheenjohtajistolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koulutus. Siinä tarkasteltiin kuntalain säännöksiä, kunnan toimintaympäristöön ja toimintaan vaikuttavia muutoksia sekä oikeusvaltioperiaatetta ja hyvän hallinnon oikeusperiaatteita ja menettelytapoja.

Valmiussuunnittelu on osa varautumista eri häiriötilanteisiin. Kunnalla on velvollisuus huolehtia alueensa ja kuntalaisten hyvinvoinnista kaikissa olosuhteissa.

Pohjanmaan pelastuslaitoksen kuntatoimijoiden yhteystietokartoitukseen on päivitetty Laihian tiedot. VIRVE-päätelaitteet ovat käytössä sosiaaliosastolla ja terveysasemalla. Turvallisuus-suunnitelma on tehty. Valmiussuunnitelma on valmiina lukuun ottamatta osastokohtaisten toimintakorttien liitteitä.

Kunnan johtoryhmä osallistui elo/syyskuussa AVIn järjestämään LSS22-valmiusharjoitukseen.

Toiminnalliset riskit

Keskeisenä toiminnallisena riskinä on kuntien epävarmuus rahoituksen riittävydestä sekä toisaalta jatkuvalla syötöllä ilmaantuvat uudet tehtävävelvoitteet. Näihin vaikuttavat sekä EU-tason että Suomen valtion toimet ja kunnilla onkin varsin rajoitetusti mahdollisuutta sekä ennakoida että reagoida muutoksiin.

Henkilöstön työhyvinvoinnin sekä ammatillisen osaamisen ylläpitäminen on pyritty huomioimaan sekä strategiatasolla että konkreettisesti resurssien suuntaamisen avulla. Keskeisessä roolissa on kunnan esihenkilötaso, jonka toiminnan kehittämiseen on pyritty erityisesti keskittymään.

Organisaation sisäisten prosessien kehittäminen on kärsinyt henkilöstövajeen myötä. Kunnanvaltuuston henkilöstöä koskevien päätösten myötä tähän kyetään vastaamaan selkeästi paremmin alkuvuoden 2023 kokemusten perusteella.

Tietojärjestelmiin kohdistuvat riskit ovat lisääntyneet sekä yhteiskunnallisten vaatimusten että tietojärjestelmien monipuolistumisen myötä. Kunnalla ei ole omaa It-osastoa/henkilöä, vaan tilanteeseen on pyritty vastaamaan yhteistyökumppaneiden avulla. Tarve omalle It-henkilölle on kuitenkin ilmeinen.

Rahoitusriskit

Kunnan lainakanta koostuu pitkäaikaisista kiinteä- ja vaihtuvakorkoisista talousarviolainoista sekä lyhytaikaisista kuntatodistuksista. Kunnan kokonaislainamäärä on aikaisempina vuosina kasvanut mittavista investoinneista johtuen, mutta kolmen viime vuoden aikana lainamäärää on saatu vähennettyä.

Vuodenvaihteessa kunnan lainoista oli pitkäaikaisia lainoja 63,2 % ja lyhytaikaisia kuntatodistuksia 36,8 %. Kiinteäkorkoisten lainojen osuus pitkäaikaisista lainoista oli 63,2 % ja muuttuvakorkoisten osuus 36,8 %. Voimassa olevan taloussuunnitelman mukaan kunnan lainamäärä kasvaa hieman tulevina vuosina.

Vuonna 2022 korot kääntyivät selvään nousuun ja lainojen hoitokulut ovat merkittävästi kasvaneet. Korkojen tulevaa kehitystä on vaikea ennustaa, mutta 0-korkojen aika on joka tapauksessa ohi.

Vahinkoriskit

Vahinkoriskeihin on varauduttu vakuuttamalla mm. kiinteistöjen palovahinkojen, liikennevahinkojen ja vastuuvahinkojen varalta. Kunnan vakuutusturva tarkistettiin kilpailutuksen yhteydessä vuonna 2018. Kunnan vakuutukset ovat Pohjola-yhtiössä. Vakuutusasioissa kunta käyttää meklari-palveluja. Kunta käytti vahinkovakuutuksiin vuonna 2022 yhteensä 46 901 euroa.

Kiinteistöriskit

Kunta myi vanhusten ja vammaisten palveluasumisen kiinteistöt Pihlajalinna Terveys Oy:lle vuonna 2018. Myyntihintana oli rakennusten tasearvo. Paloaseman ja yritystalojen kiinteistöt myytiin KOY Laihian Vuokrataloille ja biolaitoksen kiinteistö siirrettiin apporttiluovutuksena Laihian Nuuka Lämpö Oy:lle vuonna 2019. Siskontien palveluasunnot siirrettiin apporttisiirtona KOY Laihian Vuokrataloille 25.1.2021. Sote-kiinteistöistä kunnan omistuksessa on edelleen terveyskeskuksen kiinteistö, josta on sovittu vuokrasopimus Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymän kanssa. Sen ei voida katsoa muodostavan tällä hetkellä merkittävää kiinteistöriskiä myöskään hyvinvointialueisiin siirryttäessä. Terveyskeskuksessa on tehty vuosittain remontteja, joissa on uusittu lähinnä pintamateriaaleja kuten lattioiden pinnoitteita ja vesiputkistoja jne.

Koulukiinteistöissä on viime vuosina tehty mittavia sisäilmaan liittyviä saneerauksia, joten niiden kiinteistöriskit on saatu pienemään. Koulujen sisäilmatyöryhmä jatkaa toimintaansa koko valtuustokauden. Muissa kiinteistöissä mahdollisesti piilevät korjaustarpeet voivat aiheuttaa riskejä.

Ympäristöriskit

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on yhdyskuntajätteen kaatopaikkojen valvontaviranomaisena tarkastanut Laihian kunnan Isonkylän kaatopaikan 23.6.2020 ja 19.8.2020. Tarkastuskäynnin 19.8.2020 yhteydessä sovittiin kaatopaikan ja maankaatopaikan pinnantasauksesta sekä vanhan lietealtaan peittämisestä 26.2.2021 mennessä. Tekninen toimi on teettänyt kaatopaikan pinnan tasauksesta suunnitelman Aluetaito Oy:llä. Suunnitelma on hyväksytty ELY-keskuksessa 18.6.2021. Kaatopaikka on tasattu ELY-keskuksen hyväksymien suunnitelmien mukaisesti ja ELY-keskuksen edustajat ovat hyväksyneet tehdyt toimenpiteet. Kaatopaikalle ei enää viedä biokaasulaitoksen mädätysjätettä.

Katais Grönsaker Ab:n konkurssipesän omistuksessa on kiinteistöt Kupparlan kylässä. Alueella olevissa rakennuksissa ja rakennelmissa on todettu puutteita. Lisäksi kohteessa tapahtuneessa öljyvahingossa 8.3.2018 raskasta polttoöljyä on päässyt valumaan lämpölaitoksen lattialle. Vuoden 2018 aikaisessa kunnostustyössä polttoöljyllä pilaantunutta maata on toimitettu jätteenkäsittelyyn yhteensä 82 120 kg sekä öljyistä betonia 11 780 kg. Öljyvahingon jälkitorjunnan ja kunnostuksen valvojana on toiminut Ramboll Finland Oy. Tekninen lautakunta tarkkailee alueen sekä alueella sijaitsevien rakennusten ja rakennelmien kuntoa.

Muut riskit

Vuoden 2015 aikana aloitettiin selvitykset kahden kuljetuspalvelun tuottajan toiminnasta ja laskutuksesta. Kyseiset prosessit ovat edelleen kesken. Riskinä voi olla se, että kyseisen prosessit vielä jatkuvat ja johtavat ennakoimattomiin menoihin.

Hallinto-oikeudessa on edelleen kesken hallintoriita vuonna 2018 Laihian kunnan laskuttamista kehitysvammaisten hoitomaksuista. Kunta on antanut asiasta vastineen maaliskuussa 2019.

Laihian kunnalle on esitetty maaliskuussa 2022 vuonna 2019 tapahtuneesta päiväkotitapaturmasta korvausvaatimus käräjäoikeuteen. Tapaturman kulut on aikoinaan korvattu tapaturmavakuutuksesta ja vastuuvahinko vastuuvakuutuksesta. Korvausvaatimus saattaa aiheuttaa lisäkustannuksia asiassa. Tilanne on edelleen epäselvä.

Tekninen lautakunta on pitänyt jokavuotisen katselmuskierroksen asemakaava-alueella keväällä. Katselmuskierroksella käydään katsomassa aiemmin kehotuksen tai veloitteen saaneet kohteet ja todetaan mahdollisesti tarvittavat jatkotoimenpiteet. Lisäksi suoritetaan katselmus lähinnä valtatiealueella sekä kohteissa, joista on tullut huomautuksia.

2.2 SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Laihian kunnan Johtamisen käsikirjassa kuvataan kuntakonsernin johtamisjärjestelmä sekä siihen sisältyvät sisäisen valvonnan, kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ja tuloksellisuuden arvioinnin menettelyt. Johtamisjärjestelmällä tarkoitetaan yhteisesti määriteltyjä ja noudatettavia

- johtamisen ja riskienhallinnan
- toiminnan ja talouden suunnittelun
- päätöksenteon sekä
- seurannan ja arvioinnin menettelyitä.

Johtamisen käsikirja perustuu kuntia ohjaavaan lainsäädäntöön, kunnan hallintosääntöön, suunnitelma-asiakirjoihin sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan standardeihin. Johtamisen käsikirja muodostuu nyt käsillä olevasta asiakirjasta sekä siihen liittyvistä järjestelmän toimeenpanon asiakirjoista.

Johtamisjärjestelmään, sen eri toimijoiden vastuisiin ja järjestelmän osa-alueisiin on integroitu menettelyt, joilla varmennetaan osana toiminnan johtamis- ja ohjausprosesseja sekä päätöksentekoa riskien hallinta ja sisäisen valvonnan asianmukainen järjestäminen. Järjestelmän toimeenpanemiseksi on Johtamisen käsikirjan liitteeksi laadittu lomakkeita, joilla käytännössä varmennetaan käsikirjan mukaisten menettelyiden tosiasiallinen toteutuminen.

Johtamisjärjestelmän jatkuvaksi kehittämiseksi johtamisen, ohjauksen, päätöksenteon, seurannan ja arvioinnin prosesseista vastaavat kunnanjohtajan nimeämät prosessinomistajat. Heidän vastuullaan on yhteisesti noudatettavien toimintatapojen ohjeistaminen, niihin sisältyvät vaikutusten ja riskien ennakoarvioinnin, hallinnan sekä valvonnan ja prosessien arvioinnin toimeenpanon menettelytavat.

Johtamisjärjestelmän keskeinen tavoite on saada konsernijohdolle ja tilivelvollisille toimijoille riittävä varmuus kuntakonsernin:

- toiminnan vaikuttavuudesta ja taloudellisuudesta
- toiminnan lainmukaisuudesta ja hyvän hallintotavan toteutumisesta
- omaisuuden ja varojen hallinnasta, kestävästä kehityksestä sekä
- suunnittelun, päätöksenteon sekä arvioinnin perustumisesta vaikutusten ennakoarviointeihin sekä oikeaan ja riittävään toiminnalliseen ja taloudelliseen tietoon.

Lisäksi tavoitteena on ennaltaehkäistä palvelu- ja peruskorjaustarpeiden syventymistä sekä erilaisen vahinkotapahtumien toteutumista.

Vuoden 2017 aikana kunnassa hyväksyttiin uusi hallintosääntö. Hallintosääntöön koottiin myös aikaisemmin hallintokuntien johtosäännöissä olevia asioita. Samalla sisältö uudistettiin kokonaan vastaamaan kunnan nykyisiä tarpeita. Hallintosääntö uudistettiin vuonna 2020. Uudistuksessa huomiointiin muun muassa vuonna 2021 voimaan tuleva uusi toimielinorganisaatio ja sen aiheuttamat muutostarpeet. Hallintosääntöä tarkasteltiin edelleen vuonna 2022 vastaamaan uutta organisaatorakennetta.

Tavoitteiden toteutuminen

Taloutta ja toimintaa seurataan kaikilla organisaation tasoilla säännöllisesti. Talousarvion toteutumisesta laaditaan kuukausittain raportit kunnanhallitukselle. Osavuositarkastukset laaditaan neljän kuukauden välein kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle. Niissä hallintokunnat myös sanallisesti arvioivat toteutumaa ja määrärahojen riittävyyttä loppuvuodelle. Myös lautakunnille raportoidaan säännöllisesti talousarvion toteutumisesta. Tavoitteiden toteutumista on tarkemmin käsitelty tilinpäätöksen toimintakertomuksen tehtäväalueita koskevassa osiossa.

Riskienhallinta

Omaisuusriskit ja toiminnan vastuuriskit ovat hallinnassa. Vakuutukset ovat ajantasaiset ja kattavat ja omavastuun tasot on määritelty. Vakuutuskartoitus ja -kilpailutus on tehty vuonna 2018.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Kunnassa on vahvistettu noudatettavaksi kuntaliiton suosituksen mukaiset yleiset hankintaohjeet. Hankintavaltuudet on määritelty hallintosäännössä. Hankintatoimi hoidetaan laajasti Teese Botnia Oy:n hankintarenkaan kanssa yhteishankintoina. Kunnanhallitus päivitti pienhankintaohjeet kokouksessaan 24.4.2017.

Irtaimen käyttöomaisuuden luettelointi ja seuranta on ohjeistettu ja vastuutettu hallintokuntien itsensä hoidettavaksi.

Sopimustoiminta

Kunnan sopimusten toteutumisessa ei ole todettu ongelmia. Sopimusten hallintaa on kehitetty vuonna 2016 käyttöönotetun asianhallintajärjestelmän myötä. Järjestelmään on viety voimassa olevat sopimukset ja samalla on kartoitettu sopimusten tilannetta.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Vastuu sisäisen valvonnan toimivuudesta on hallintosäännön mukaan koko kunnan tasolla kunnanhallituksella ja toteuttamis- ja valvontavastuu on kunnanjohtajalla. Jokaisella viranhaltijalla on omalta osaltaan vastuu sisäisestä valvonnasta omalla toimialallaan. Lisäksi tarkastuslautakunta seuraa asiaa omalta osaltaan.

Sisäinen valvonta on mahdollisista puutteistaan ja kehittämistarpeistaan huolimatta pääosin toiminut, koska merkittävä osa valtuuston asettamista niin taloudellisista kuin toiminnallisistakin tavoitteista on tilikaudella saavutettu. Kunta ei ole joutunut oikeudellisiin tai suuriin taloudellisiin korvausvastuuihin harjoittamansa toiminnan tai sitoumustensa johdosta. Mikäli riskejä sisäisessä valvonnassa havaitaan, niihin puututaan, tilanne oikaistaan ja pyritään kehittämään toimintaa siten, että riski saadaan minimoitua.

Vuoden 2017 aikana kunnassa otettiin käyttöön lakisääteinen sidonnaisuusrekisteri. Rekisteristä vastaa ja sitä valvoo tarkastuslautakunta. Kaikki keskeiset luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat tehneet sidonnaisuusilmoituksen.

2.3 TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2022	2021
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	4 695	5 646
Toimintakulut	-56 527	-53 983
Toimintakate	-51 832	-48 337
Verotulot	34 619	32 849
Valtionosuudet	19 483	19 148
Rahoitustuotot- ja kulut		
Korkotuotot	10	11
Muut rahoitustuotot	212	62
Korkokulut	-151	-90
Muut rahoituskulut	-72	-3
Vuosikate	2 269	3 640
Poistot ja arvonalentumiset	-2 166	-2 162
Satunnaiset tulot	0	916
Satunnaiset kulut	0	-257
Tilikauden tulos	103	2 137
Poistoeron vähennys (+) tai lisäys(-)		
Rahastojen vähennys (+) tai lisäys(-)		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	103	2 137

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2022	2021
TOIMINTATUOTOT/TOIMINTAKULUT, % =100 x Toimintatuotot/Toimintakulut	8,3	10,5
VUOSIKATE/POISTOT JA ARVONALENTUMISET, % =100 x (Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset)	105	168
VUOSIKATE EURO/ASUKAS	290	460
ASUKASMÄÄRÄ	7816	7916

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2022		2021	
	1 000 €		1 000 €	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate +/-	2 269		3 640	
Satunnaiset erät +/-	0		659	
Tulorahoituksen korjauserät	-8	2 261	-678	3 621
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-2 430		-3 045	
Rahoitusosuudet investointimenoihin +	112		194	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot +	14	-2 304	1 533	-1 318
Toiminnan ja investointien rahavirta		-43		2 303
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys	0		-33	
Antolainasaamisten vähennykset	99	99	57	24
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0		2 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 910		-2 810	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 500	-410	-1 500	-2 310
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-22		0	
Saamisten muutos	-547		313	
Korottomien velkojen muutos	1 129	560	476	789
Rahoituksen rahavirta		249		-1 497
Rahavarojen muutos		206		806
Rahavarat 31.12.	2 303		2 097	
Rahavarat 1.1.	2 097	206	1 291	806

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
5 vuodelta, 1 000 €	2 205	-3 298
Investointien tulorahoitus, %	97,9	127,7
Laskennallinen lainanhoitokate	0,7	1,1
Lainanhoitokate	0,8	1,2
Kassan riittävyys, pv	13,5	12,8
Asukasmäärä	7 816	7 916

2.4 RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

Tase ja sen tunnusluvut

TASE	31.12.2022	31.12.2021
VASTAAVAA	1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	13	32
Muut pitkävaikutteiset menot	1 697	1 814
	<u>1 710</u>	<u>1 846</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4 623	4 300
Rakennukset	20 733	21 536
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 678	10 774
Koneet ja kalusto	280	362
Muut aineelliset hyödykkeet	5	5
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hank.	220	282
	<u>37 539</u>	<u>37 259</u>
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	7 947	7 945
Muut lainasaamiset	1 944	2 042
Muut saamiset	266	266
	<u>10 157</u>	<u>10 253</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	777	774
	<u>777</u>	<u>774</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2 009	983
Muut saamiset	148	453
Siirtosaamiset	253	427
	<u>2 410</u>	<u>1 863</u>
Rahat ja pankkisaamiset	2 302	2 097
	<u>2 302</u>	<u>2 097</u>
VASTAAVAA YHT.	<u><u>54 895</u></u>	<u><u>54 092</u></u>

VASTATTAVAA	31.12.2022	31.12.2021
	1 000 €	1 000 €
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	18 019	18 019
Muut omat rahastot	11	11
Edellisten tilikausien ali-/yli jäämä	1 576	-561
Tilikauden ali-/yli jäämä	103	2 137
	<u>19 709</u>	<u>19 606</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	908	919
Muut toimeksiantojen pääomat	0	8
	<u>908</u>	<u>927</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	14 492	17 145
	<u>14 492</u>	<u>17 145</u>
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	10 000	7 500
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 653	2 910
Saadut ennakot	302	216
Ostovelat	3 943	3 528
Muut velat	282	314
Muut siirtovelat	2 606	1 946
	<u>19 786</u>	<u>16 414</u>
VASTATTAVAA YHT.	<u><u>54 895</u></u>	<u><u>54 092</u></u>

TASEEN TUNNUSLUVUT	2022	2021
OMAVARAISUUSASTE, %		
=100* (Oma pääoma+Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) /(Koko pääoma-Saadut ennakot)	36,1	36,4
SUHTEELLINEN VELKAANTUNEISUUS, %		
=100*(Vieras pääoma-Saadut ennakot)/Käyttötulot	57,8	57,8
KERTYNYT YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) (1 000 €)		
= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 680	1 577
KERTYNYT YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ), €/ASUKAS		
= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)/Asukasmäärä	215	199
LAINAT JA VUOKRAVASTUUT 31.12. (1 000 €)		
= Vieras pääoma-(Saadut ennakot+ostovelat+siirtovelat+muut velat) + Vuokravastuut		27 650
LAINAT JA VUOKRAVASTUUT, €/ASUKAS		3 493
LAINAKANTA 31.12. (1 000 €)		
=Vieras pääoma - (Saadut ennakot+Ostovelat+Siirtovelat + Muut velat)	27 145	27 555
LAINAT, €/ASUKAS	3 473	3 481
LAINASAAMISET 31.12. (1 000 €)		
=Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset	1 944	2 042
ASUKASMÄÄRÄ	7 816	7 916

2.5 KOKONAISTULOT JA -MENOT

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	1 000 €	MENOT	1 000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	4 695	Toimintakulut	56 526
Verotulot	34 619	- Valmistus omaan käyttöön	
Valtionosuudet	19 482		
Korkotuotot	10	Korkokulut	151
Muut rahoitustuotot	212	Muut rahoituskulut	72
Satunnaiset tuotot		Satunnaiset kulut	
Tulorahoituksen korjauserät		Tulorahoituksen korjauserät	
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden		+/- Pakollisten varausten muutos	
luovutusvoitot	-8	- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	
		luovutustappiot	
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	112	Investointimenot	2 430
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden			
luovutustulot	14		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisen vähennykset	99	Antolainasaamisten lisäykset	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 910
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	2 500	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	
Oman pääoman lisäykset		Oman pääoman vähennykset	
Kokonaistulot yhteensä	61 735	Kokonaismenot yhteensä	62 089

2.6 KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhtiöistä

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistely (kpl)	Ei-yhdistely (kpl)
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	1	
Muut yhtiöt	3	
Kuntayhtymät	3	
Osakkuusyhteisöt		3
	8	3

Konsernin toiminnan ohjaus

Kunnan omistajapolitiikka ulottuu kunnan suoran omaisuuden lisäksi tytär- ja osakkuusyhtiöihin sekä sellaisiin muihin yhteisöihin, jossa kunnalla on vaalittavana taloudellisia etuja. Omistajapolitiikan piiriin kuuluu siten koko kunnan ja kuntakonsernin omaisuus omistuksen luonteesta tai organisoitavasta riippumatta.

Valtuusto päättää kunnan omistajapolitiittisista linjauksista. Linjaukset ovat toimintaa suuntaavia ja näin ollen suhteellisen pysyviä. Omistajapolitiikan ohjaus ja valvonta kuuluvat luottamushenkilöorganisaatiossa valtuustolle. Valtuusto asettaa kunnan omaisuuden käytölle myös toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Linjausten toimeenpano kuuluu kunnanhallitukselle. Lisäksi hallitus täsmentää tarvittaessa tavoitteita ja niiden toteutumista. Toiminnan tarkoituksenmukaisuuden ja linjausten toteutumisen valvonta kuuluu tarkastuslautakunnalle. Kunnan tytäryhteisöjen toiminnasta vastaavat näiden omat hallintoelimet, joiden kautta niiden omistajaohjaus järjestetään.

Uuden valtuustokauden alussa kuntaan perustetun konserni- ja elinvoimajaoston tehtävänä on vastata konserniohjauksen kehittämisestä. Jaoston tehtävänä on myös vastata osaltaan niiden yhtiöiden omistajaohjauksesta sekä valvonnasta, joiden omistajana, osakkaana tai jäsenenä kunta on, tai joissa kunnalla on määräysvaltaa tai yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin perustuva oikeus nimittää hallituksen tai muiden toimielimien jäseniä.

Kunnanhallitus valitsee merkittäviin kunnan yhteisöihin yhtiökokousedustajan tai muun vastaavan kokouksen edustajan tai antaa tälle tarvittavat ohjeet. Lisäksi kunnanhallitus nimeää näiden yhteisöjen hallitukseen tai vastaaviin toimielimiin Laihian kuntaa edustavan jäsenen tai jäsenet, joilla on oikeus osallistua ja käyttää puhevaltaa näissä yhteisöjen kokouksissa. Kunnanjohtaja valitsee kunnan yhteisön yhtiökokousedustajan tai muun vastaavan kokouksen edustajan siinä tapauksessa, kun päätösvaltaa ei ole selvästi osoitettu kunnanhallitukselle.

Oleelliset konsernia koskevat tapahtumat

Kiinteistö Oy Laihian Vuokratalot

Kiinteistö Oy Laihian Vuokratalot on merkitty kaupparekisteriin 14.12.1994. Varsinaisen toimintansa yhtiö on aloittanut vuonna 1995. Yhtiön osakkeet omistaa Laihian kunta. Yhtiön omistuksessa on 32 eri kiinteistöä, joissa on yhteensä 247 asuinhuoneistoa. Yhtiön rakennuskannassa on yhteensä asuinrakennusneliöitä 18 292 m², sekä muita tiloja n.2990m².

Vuokratalot omistaa osakkeita myös As Oy Laihianraitti IV:sta, As Oy Laihianraitti III:sta, As Oy Laihianraitti II:sta, As Oy Laihian Vallinmäestä, As Oy Laihian Kivikkokuja 2:sta, As Oy Laihian Myllyhovista, As Oy Kamreerintie 2:sta, Laihian VSS-tilat Oy:stä ja Kiinteistö Oy Laihian Virastokeskuksesta.

Asuntojen vuokraustoimintaa tullaan ylläpitämään siten, että Laihian kunnan alueella on tarjolla riittävä määrä huoneistoja kasvavan kunnan tarpeisiin. Kunnan omistajapoliittiset linjaukset tullaan ottamaan huomioon aktiivisesti, sekä toteuttamaan niitä omistajan mukaisesti.

Yhtiön talous tullaan pitämään terveellisellä tasolla, huolimatta voimakkaasta korkojen noususta, sekä muista nousseista kuluista huolimatta. Vuoden 2023 talousarviossa päätettiin korottaa vuokria 2,75 %. Rakentamisen osalta keskitytään lähinnä korjaus- ja remontointirakentamiseen, sekä asunto että muussa kiinteistökannassa

Yhtiön koko kiinteistönhoito päätettiin keskittää uuteen perustettuun yhtiöön, Laihian Tilapalvelu Oy. Samalla siirtyi koko kiinteistönhoitohenkilöstö yhteen yhtiöön.

Hallitus esittää, että tilikaudella kertynyt 140.394,66 euron voitto jätetään yhtiön vapaaseen omaan pääomaan, eikä osinkoa makseta.

Laihian Nuuka Lämpö Oy

Vuoden 2022 lämmönmyynti oli 19,2 GWh, joka on yhtiön historian toiseksi suurin. Lämpöenergia tuotettiin suurelta osin puupohjaisilla polttoaineilla, jotka hankittiin lähialueen toimittajilta. Biopolttoaineiden osuus kokonaislämmöntuotannosta oli vuonna 2022 yli 99 %.

Vuoden 2022 aikana maailmanpoliittinen tilanne muuttui merkittävästi, joka vaikutti suoraan käytettyihin energian raaka-aine hintoihin. Lisäksi sähköenergia hinta ja saatavuus aiheuttivat erityistä huolta energiatuotannon jatkuvuudessa.

Laihian Nuuka Lämpö on kuitenkin varautunut sekä sähköenergian saatavuuteen vähintään sillä tasolla, että perustuotanto voidaan ylläpitää mahdollisissa sähkösäännöstelyissä. Lisäksi puupohjaisten polttoaineiden rinnalla voidaan käyttää muita energialähteitä.

Vuoden 2022 aikana energian hinnanmuutoksia ei tehty. Vuoden 2023 alussa energian ja perusmaksujen hintoja nostettiin 5 %.

Yhtiön talouden kohentuminen on jatkanut kasvamista. Positiivinen kassavirta on jatkanut kehittymistä, suunnitellun mukaisesti. Kassavirran kehittämisessä on odotettavissa haasteita.

Verkostoa laajennetaan, jos se on hallituksen määrittelemillä takaisinmaksuajoilla rakennettavissa tai jos yhtiön hallitus niin päättää. Uusia liittymiä on rakennettu ja liitetty osaksi verkkoa. Biokaasulaitoksen suunnitelmia tehdään omistajan jätelinjauksien jälkeen.

Laihian Nuuka Lämpö Oy:n hallitus esittää yhtiökokoukselle, että tilikauden 2022 tulos -402,31 € kirjataan voitto/tappiotilille eikä osinkoa jaeta.

Poronkankaan Vesi Oy

Laihian ja Mustasaaren kunnille myytävän veden hinta oli 0,42 €/m³ (alv 0 %). Pohjavesien pinnat pysyivät hyvällä tasolla. Pohjaveden korkeutta pidetään turvallisella tasolla säätelemällä vesilaitoksen ottomäärää Kurikan vesihuolto Oy:n Kuusilehdon ottamolta ostettavalla vedellä. Vuonna 2022 vettä ostettiin 785 m³/vrk. Vedensaantia turvaa myös Myötämäen Vesi Oy:ltä vuokrattu, Jurvan Pyörnissä sijaitseva Vehkaluoman vedenottoaivo. Vehkaluoman antoisuus on n. 350 m³/d ja vuonna 2022 sieltä ostettiin 220 m³/d. Vehkaluoman ottamossa on jatkuvatoiminen kloorinsyöttömahdollisuus ja se on käytössä pääosin keväisin ja syksyisin. Vaasan Vesi pumpppaa Vedenojalta Laihian verkkoon n. 20 m³/vk jotta runkolinja on poikkeustilanteissa käyttöönotettavissa nopeasti ilman huuhtelua. Veden laatu pysyi hyvänä kaikilla ottamoilla. Poronkankaan verkostoon johdettu vesi on täyttänyt laatusuositukset kaikilta osin koko vuoden.

Laihian kunnan vedenkulutus väheni aiempiin vuosiin verrattuna. Laihialle on vuoden aikana toimitettu vettä 454 129 m³ ja keskimääräinen vuorokausikulutus oli 1244 m³.

Mustasaaren kunnalle myydyin veden määrä edellisvuosien tasolla. Vettä toimitettiin Mustasaareen 368 595 m³ ja keskimääräinen vuorokausikulutus oli 1010 m³.

Kuntien välisen sopimuksen mukaiset varaukset vesioikeuden myöntämästä ottoluvasta ja laitoksen mitoituksista 2.700 m³/vrk, ovat Laihialle 64,5 % (1.741,5 m³/vrk, vuonna 2022 = 71 %) ja Mustasaareen 35,5 % (958,50 m³/vrk, vuonna 2022 = 105 %). Vaasan kaupungilla ei ole vesivarausta, mutta oikeus kriisiajan vedensaantiin sekä samalla Vaasa sitoutuu toimittamaan tarvittaessa vettä Vedenojalta mahdollisuuksien mukaan.

Toimintakertomusvuonna alkoi uuden 700 m³:n alavesisäiliön rakentaminen ja siihen liittyvät putkistotyöt. Rakennus- ja muutostyöt saatettiin valmiiksi mutta käyttöönotto siirtyi 2023 alkuvuoteen. Sähkökatkoihin varauduttiin mm. muuttamalla sähköisiä paineenalennusventtiilejä mekaanisiksi.

Alavesisäiliö otetaan käyttöön alkuvuodesta. Vesisäiliö kulutuksen lähellä mahdollistaa runkolinjaan liittyvää saneerausta. Runkolinjan ilmanpoistokaivoja aletaan uusia. Yhtiön toimintaa ei ole odotettavissa isoja muutoksia.

Tilikauden voitto on 11 791,20 €. Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että osinkoa ei jaeta tilikaudelta 2022 ja että tilikauden voitto kirjataan voitto/tappiotilille.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvontaa on ohjattu Laihian kunnanvaltuuston hyväksymillä konserniohjeella, hallintosäännöllä ja johtamisen käsikirjalla.

Kuntaan perustettiin edellisellä valtuustokaudella konsernijaosto, jonka tehtävänä on konserniohjauksen kehittäminen. Jaoston tehtävänä on myös vastata osaltaan niiden yhtiöiden omistajaohjauksesta ja valvonnasta, joiden omistajana, osakkaana tai jäsenenä kunta on tai joissa kunnalla on määräysvalta tai yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin perustuva oikeus nimittää hallituksen tai muiden toimielimien jäseniä. Vuonna 2021 voimaan tulleessa uudessa toimielinorganisaatiossa konsernijaoston tehtävät siirtyvät elinvoima- ja konsernijaostolle.

Kunnanhallitus valitsee kunnan edustajat tytär- ja osakkuusyhtiöiden hallitukseen ja konserni- ja elinvoimajaosto nimeää yhtiökokousedustajan konserniyhtiöiden yhtiökokouksiin. Hallituksissa on ollut edustajina pääsääntöisesti kunnan luottamushenkilöitä.

Konsernijaosto on kutsunut kokoukseensa konserniyksiköiden johtoa selvittämään edustamansa yhtiön toimintaan liittyviä ajankohtaisia ja kehittämiskysymyksiä ja käymään niistä linjaavaa ja evästävä keskustelua. Tarvittaessa tytäryhtiön hallitus ja konsernijaosto ovat pitäneet yhteisiä kokouksia. Tytäryhteisöt ovat soveltuvien osin toimineet yhteistyössä kunnan hallintokuntien, erityisesti teknisen toimialan kanssa.

Konsernivalvonnassa ei ole ilmennyt erityisiä ratkaisemattomia ongelmia. Ohjeistus tytäryhteisöille on ollut yleisesti ottaen riittävää. Tiedonkulku on ollut toimivaa, mutta sitä voidaan jatkossa vielä kehittää. Yhtiöiden toiminnan on noudatettava valtuuston määrittelemää omistajapolitiikkaa.

Yhteisöt ovat sitoutuneet yhtiökokouksessa tehtävällä päätöksellä valitsemaan kunnan käyttämän tilintarkastusyhteisön ulkoiseen tarkastukseensa. Konserniohjeen mukaan valvonnan kohdealueet ovat erityisesti konserniyhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi. Konsernivalvonnassa seurataan myös valtuuston tytäryhteisöjen toiminnalle asettamien tavoitteiden toteutumista sekä konserniohjeen noudattamista erityisesti konsernitoiminnoissa ja konsernin sisäisten palvelujen käytössä.

Kuntakonsernin valvonta vastaa luonteeltaan kunnan sisäistä valvontaa ja siitä vastaa konserni-johto. Konsernijohto voi käyttää konsernivalvonnassa apuna toimialajohtoa. Myös tarkastuslautakunnalle on asetettu tehtäviä konsernivalvonnasta.

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernitase ja sen tunnusluvut

Konsernin tunnusluvut

2.7 TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMIS-TOIMENPITEET

Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallitus esittää, että

- tilikauden ylijäämä 103 026,71 euroa kirjataan taseen yli-/alijäämätilille.

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 110 § mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Laihian kunnan oli taseessa alijäämää, joka oli katettava viimeistään tilinpäätöksessä 2021. Tässä onnistuttiin ja vuoden 2021 tilinpäätöksessä oli kumulatiivista ylijäämää 1 576 853,86 euroa. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä kumulatiivinen ylijäämä on 1 679 880,57 euroa.

Laihian kunnan taloussuunnitelma 2023–2025 on ylijäämäinen.

3 KÄYTTÖTALouden TOTEUTUMISVERTAILU

Kunnanvaltuusto

Toiminta-ajatus

Kunnanvaltuusto on kunnan ylin päätöksentekaelin. Kunnanvaltuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja koko kuntakonsernin tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä.

Toimintaympäristön ja palvelutarpeiden muutokset suunnittelukaudelle 2022–2024

Kunnat ovat suunnittelukauden aikana poikkeuksellisen isossa muutoksessa. 1.1.2023 perustetaan Suomeen hyvinvointialueet, jotka ottavat tehtäväkseen kunnilta sosiaali- ja terveydenhoidon sekä palo- ja pelastustoimen tehtävät. Muutoksen jälkeen kunnat eivät osallistu kyseisten toimintojen päätöksentekoon millään tavalla. Myös hyvinvointialueiden rahoitusvastuu siirtyy valtiolle.

Tässä vaiheessa hyvinvointialueiden rahoitus ei ole vielä täysin kirkasta, mutta arvio on, että varsinkin jatkossa Pohjanmaan hyvinvointialueen resurssit tulevat niukkenemaan nykyisestä. Hyvinvointialueilla ei ole verotusoikeutta, vaikka niille siirtyy isoja osia kuntien kustannuksista. Kustannusten rahoittamista varten kunnista siirtyy hyvinvointialueille kunnallisvero- ja yhteisöverotuottoja sekä valtionosuutta. Näiden määrät tarkentuvat vuoden 2022 aikana.

Pohjanmaan alueella muutos tapahtuu jo 1.1.2022 kun alueen kunnat siirtävät sosiaali- ja terveydenhoidon tehtävät vapaaehtoiseen Pohjanmaan Hyvinvointikuntayhtymään. Toimintojen rahoitusvastuu säilyy vuoden 2022 aikana edelleen kunnilla. Kuluvan syksyn aikana on käyty tiivistä keskustelua hyvinvointikuntayhtymän kunnille osoittamasta talousarviosta.

Laihian kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 15.6.2020 uudesta toimielinorganisaatiosta, joka tuli voimaan 1.8.2021. Organisaatioon tulee vielä sosiaali- ja terveydenhuollon siirtymisestä johtuvat muutokset 1.1.2022 alkaen. Tämä on ensimmäinen uuden toimielinorganisaation mukainen talousarvio.

Vaasan ympäristö on tulevina vuosina erittäin mielenkiintoisessa vaiheessa, kun moottoritien alkupäähän varattu akkuteollisuuden alue lähtee kehittymään. Tämän odotetaan heijastavan positiivisesti myös ympäristön kuntiin, Laihia mukaan lukien. Valtuuston tulee varautua mm. siihen, että alueelle tulee uusia asukkaita ja palveluiden tarve kasvaa. Laihia tulee kehittää kuntaa siten, että kunta kykenee nopeasti vastaamaan kehityksen mukanaan tuomiin haasteisiin.

Valtuuston keskeisenä tehtävänä suunnitelmakaudella on linjata muuttuvassa tilanteessa tulevaisuuden kunnan palvelut. Päätöstentien tueksi tarvitaan suunnitelmallista ja aktiivista toiminnan raportointia ja kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien monipuolistamista. Kuntalaisten osallistumismahdollisuuksien parantaminen luo pohjaa päätöksenteon läpinäkyvyydelle ja mahdollistaa osaltaan päättäjien laaja-alaisen tiedonsaannin.

Painopistealueet 2022–2024

- kuntalaisten hyvinvointi
- kunnan vetovoimaisuus

- talouden tasapaino

Painopistealueisiin perustuvat kriittiset menestystekijät/päämäärät 2022–2024

- muutoksessa olevan kunnan tehtävien linjaus, priorisointi ja taloudellinen resursointi
- uuden kuntastrategian luominen ja jalkauttamisen aloitus
- elinvoimainen ja pitovoimainen kunta

Tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- Valtuusto päättää kunnan strategiasta.
- Strategian toteuttamisesta ja merkittävistä asiakokonaisuuksista järjestetään valtuustolle iltakouluja.
- Aktiivinen vaikuttaminen kunnan muutokseen tulevaisuudessa.
- Kunnan elinvoima- ja vetovoimatekijöiden vahvistaminen

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- Kunnanvaltuusto hyväksyi kuntastrategian vuosille 2023–2026 kokouksessaan 3.10.2022.
- Valtuuston iltakouluja järjestettiin viisi + yksi Workshop.
- Hyväksytyä kuntastrategiaa on käyty läpi esihenkilöiden kanssa loppuvuoden aikana.
- Organisaatiota on muokattu parlamentaarisen työryhmän mietinnön mukaisesti.
- Uusia asuinalueita on hankittu. Aloitettu yhteistyö kaavoituksen osalta kaupallisen toimijan kanssa keskustajaman edelleen kehittämiseksi. Aloitettu tytäryhtiön kanssa yhteistyö teollisten toimitilojen rakentamiseksi.

1100	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-66 111	-99 164	0	-99 164	-91 901	92,7 %	7 263
Netto	-66 111	-99 164	0	-99 164	-91 901	92,7 %	7 263
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-44 243	-77 674	0	-77 674	-70 435	90,7 %	7 239
Netto	-44 243	-77 674	0	-77 674	-70 435	90,7 %	7 239
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-21 868	-21 490	0	-21 490	-21 466	99,9 %	24
Netto	-21 868	-21 490	0	-21 490	-21 466	99,9 %	24

Talouden toteuma 2022

Toteutui talousarvion mukaisesti.

Tarkastuslautakunta

Esittelijä: Lautakunnan puheenjohtaja

Toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunta vastaa kunnan ulkoisesta valvonnasta yhdessä tilintarkastajan kanssa sekä valmistelelee kunnanvaltuuston päätettäväksi vuosittain hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tarkastuslautakunta myös arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.

Toimintaympäristön ja palvelutarpeiden muutokset suunnittelukaudelle 2022–2024

- Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymä aloittaa toimintansa 1.1.2022.
- Valtionosuuksien koronakompensaatio lakkaa vuonna 2022, joten talouden tasapainon seuranta tiivistyy.

Painopistealueet 2022–2024

- kunnan sote-palveluiden järjestäminen uudessa organisaatiomallissa
- kuntaan jäljelle jäävien palveluiden organisointi

Tavoitteet ja toimenpiteet 2022

- talouden tasapainon seuranta
- valtuuston asettamien tavoitteiden seuranta
- valtuuston päätösten noudattaminen
- sidonnaisuusrekisterin valvonta

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

Toteutui suunnitelman mukaisesti

1200	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-7 255	-22 000	0	-22 000	-26 534	120,6 %	-4 534
Netto	-7 255	-22 000	0	-22 000	-26 534	120,6 %	-4 534
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-7 091	-22 000	0	-22 000	-26 160	118,9 %	-4 160
Netto	-7 091	-22 000	0	-22 000	-26 160	118,9 %	-4 160
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-164	0	0	0	-374		-374
Netto	-164	0	0	0	-374		-374

Kunnanhallitus

Tehtäväalue: **1300 Luottamushenkilöjohto**

Kustannuspaikat: Kunnanhallitus, henkilöstöjaosto, konserni- ja elinvoimajaosto, yhteistyötoimikunta, verotus, yhteistoimintaosuudet, maaseututoimi, vaikuttamistoimielimet (ikäihmisten neuvosto ja vammaisneuvosto)

Esittelijä: Kunnanjohtaja kunnanhallituksen sekä konserni- ja elinvoimajaoston esittelijä
Hallinto- ja henkilöstöjohtaja henkilöstöjaoston ja yhteistyötoimikunnan esittelijä

Toiminta-ajatus

Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta kuntastrategian mukaisesti. Se johtaa kuntakonsernia siten, että palveluverkosto on toimiva, talouden tasapaino säilyy, kuntaa kehittävät toimenpiteet toteutuvat ja kunnan elinvoimaisuus paranee. Kunnanhallituksen tehtävänä on vastata omistajaohjauksen käytännön toiminnoista sekä kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kunnanhallitus valvoo kunnan etuja ja edustaa kuntaa työnantajana sekä vastaa henkilöstöpolitiikasta.

Tehtäväalueen määrärahoista katetaan koko kuntaa koskevia yhteistoimintaosuuksia, kuten Suomen Kuntaliiton, Pohjanmaan liiton, Vaasan seudun Kehitys Oy:n ja Yhyres-kehittämisyhdistys ry:n maksuosuuksia. Lisäksi määrärahoista katetaan verotuksen ja maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen kuntaosuusmaksuja sekä työterveyshuollon kustannuksia. Yhteistoimintaosuusmaksuja tehtäväalueella on yhteensä 495 500 euroa.

Toimintaympäristön ja palvelutarpeiden muutokset suunnittelukaudelle 2022–2024

- sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristön muutokset
- edellä mainitusta johtuen kuntien rahoituksen iso muutos
- kuntiin jäävien palveluiden kehittäminen
- kuntalaisten osallisuuden vahvistaminen
- kunnan asukasluvun kehittyminen
- kunnan yksityisten työpaikojen vahvistaminen

Tavoitteet 2022

- hallinto- ja henkilöstöosaamisen vahvistaminen hallintokunnissa
- kunnan talouden tasapainon säilyttäminen
- markkinointistrategian osoittamien toimien aloittaminen
- osallisuuden toimintarakenteet kuntatasolla
- osallistuminen maakunnan vaikuttamistoimielinten ja asiakasraatien toimintaan
- hyvinvoinnin säännöllinen seuranta
- sisäisen valvonnan kehittäminen ja sen vahvistaminen

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- Vahvistetaan esimiesten hallinto- ja henkilöstöosaamista ja kohdistetaan henkilöstöpäällikön työ haastavimpiin kohteisiin.
- Jatketaan talouden tasapainon ylläpitämistä kaikilla osa-alueilla.
- Laaditaan toimenpiteet markkinointistrategian jalkauttamiseksi.
- Markkinoinnin tehostaminen.
- Markkinointiyhteistyön tiivistäminen konserniyhtiöiden kanssa ja ohjaus tytäryhteisöille saattaa nettisivut ajan tasalle. Huomioitava erityisesti asuntotarjonta.
- Vaikuttamistoimielinten edustukset eri työryhmissä.
- Kunnan ja järjestöjen säännöllinen yhteistyö kumppanuuspöytä-mallin avulla.
- TEAviisarin ja muun indikaattoritiedon hyödyntäminen suunnittelussa ja seurannassa.
- Sisäisen valvonnan koulutusta viranhaltijoille, puheenjohtajistolle ja lautakuntien puheenjohtajille.

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- Vuonna 2022 hallinnollinen organisaatio oli vajavainen. Esimiesten hallinto- ja henkilöstöosaamisen kehittäminen tehostuu organisaation täydentymisen myötä vuonna 2023 hallinto- ja henkilöstöjohtajan aloitettua työnsä.
- Talous on kyetty pitämään tasapainossa henkilöstömenojen sekä sosiaali- ja terveysten kasvu huolimatta. Tätä on edesauttanut kunnallisten verojen positiivinen kehitys.
- Kunnassa on aloittanut markkinointityöryhmä, joka pyrkii jalkauttamaan ja konkretisoimaan markkinointistrategian.
- Konserniyhtiöiden kanssa on käyty keskustelua. Yhtiöillä on tarkoituksena uudistaa verkkosivustonsa.
- Vaikuttamistoimielimillä on edustus kunnan sekä hyvinvointialueen toimielimissä.
- Sisäisen valvonnan koulutusta on järjestetty syksyllä 2022 ulkopuolisen toimijan toimesta.

1300	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	42 320	70 000	0	70 000	94 366	134,8 %	24 366
Kulut	-1 087 782	-1 116 447	0	-1 116 447	-1 087 797	97,4 %	28 650
Netto	-1 045 462	-1 046 447	0	-1 046 447	-993 431	94,9 %	53 016
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	42 320	70 000	0	70 000	94 366	134,8 %	24 366
Kulut	-1 064 397	-1 094 233		-1 094 233	-1 062 919	97,1 %	31 314
Netto	-1 022 077	-1 024 233	0	-1 024 233	0	0,0 %	55 680
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-23 385	-22 214	0	-22 214	-24 878	112,0 %	-2 664
Netto	-23 385	-22 214	0	-22 214	0	0,0 %	-2 664

Talouden toteuma 2022

Tehtäväalue: 1500 Keskushallinto

Kustannuspaikat: Keskustoimisto ja taloustoimisto

Tilivelvollinen viranhaltija: Talusjohtaja

Toiminta-ajatus

Hallinto-osasto huolehtii kunnanvaltuuston ja -hallituksen, tarkastuslautakunnan ja kunnanhallituksen alaisten jaostojen ja toimikuntien pöytäkirjatuotannosta, päätösten toimeenpanosta, keskusarkistosta, ict-palveluista, asianhallinta- ja sopimusjärjestelmästä, henkilöstöhallinnon ja laskentatoimen tehtävistä sekä muista keskitetyksi tuotettavista toimistotukipalveluista.

Tavoitteet 2022

- sote-muutoksen keskeneräisten toimien loppuun saattaminen ja muutoksen jälkeisen toiminnan kehittäminen
- keskeisten tukipalvelusovellusten ja -toimintojen tehostaminen
- ict-toiminnan kehittäminen edelleen

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- Otetaan käyttöön vuonna 2021 viivästynyt ulkoisen toimijan palkka- ja henkilöstöhallinto-ohjelma. Tämä vahvistaa esimiesten parempaa hallintaa omasta henkilökunnastaan. Lisäksi henkilöstöpäätökset siirtyvät asianhallintaohjelmasta henkilöstöhallinto-ohjelmaan.

- Kehitetään asianhallintaohjelmaa mm. ottamalla sähköinen allekirjoitus käyttöön.
- Luodaan whistleblowing-direktiivin mukainen kanava väärinkäytösilmoitusten ilmoittamiseen ja käsittelyyn.
- Kehitetään uuden taloustilastoinnin vaatimusten mukaista raportointia.
- Jatketaan ict-toiminnan kehittämistä tavoitteena nykyaikaisuuden mukainen käytettävyys sekä tietosuoja ja tietoturva-vaatimukset.
- Aloitetaan markkinointistrategiaan liittyen kunnan nettisivujen uudistamisen suunnittelu ja päivittäminen.

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- Ulkoinen toimija ei pystynyt toteuttamaan käyttöönottoa.
- Sähköinen allekirjoitus otettiin käyttöön loppuvuoden aikana
- Asian käsittely kansallisella tasolla on saatu valmiiksi ja kanava otetaan käyttöön vuonna 2023.
- Taloustilastointi on kyetty järjestämään ajallaan
- ICT-toiminnan edelleen kehittäminen kärsii resurssipulasta
- Kunnan verkkosivujen uudistaminen toteutetaan vuonna 2023

1500	TP 2021	TA 2022	talousarvio- viomuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poik- keama
Tuotot	35 690	38 550	0	38 550	28 097	72,9 %	-10 453
Kulut	-1 003 776	-1 116 318	-319 000	-1 435 318	-986 458	68,7 %	448 860
Netto	-968 086	-1 077 768	-319 000	-1 396 768	-958 361	68,6 %	438 407
Ulkoi- nen	TP 2021	TA 2022	talousarvio- muu- tokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poik- keama
Tuotot	5 060	30 000	0	30 000	4 645	15,5 %	-25 355
Kulut	-966 375	-1 077 280	-319 000	-1 396 280	-944 300	67,6 %	451 980
Netto	-961 315	-1 047 280	-319 000	-1 366 280	0	0,0 %	426 625
Sisäi- nen	TP 2021	TA 2022	talousarvio- muu- tokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poik- keama
Tuotot	30 630	8 550	0	8 550	23 452	274,3 %	14 902
Kulut	-37 401	-39 038		-39 038	-42 158	108,0 %	-3 120
Netto	-6 771	-30 488	0	-30 488	0	0,0 %	11 782

Talouden toteuma 2022

Talousarvion tarkistuksessa myönnettiin 319 000 euron lisämääräraha takautuvien henkilökohtaisten lisien maksuun. Määräraha kohdistettiin kunnanhallitukselle, mutta kustannukset takautuvien lisien maksusta jakautuvat eri tehtäväalueille sen mukaisesti, mihin muutkin palkkakustannukset kohdistuvat. Tästä johtuen toimintakulujen käyttöprosentti on vain 67,6.

Tehtäväalue: 1700 Kunnan tilat ja osakehuoneistot

Tilivelvollinen viranhaltija: Talousjohtaja

Toiminta-ajatus

Monipuolinen ja markkinahinnat huomioiva asuin-, liike- ja teollisuustonttitarjonta ja kaavoituksen onnistuminen ovat keskeisiä kunnan elinvoimaisuuden kannalta. Giga-Vaasan kehittymisen myötä kunnan tonttitarjonta on saatava houkuttelevaksi uusille kuntalaisille. Yleinen taloudellinen tilanne vaikuttaa voimakkaasti tonttimyyntiin.

Hoidetaan ja hyödynnetään kunnan metsä- ja maa-alueita suunnitelmallisesti metsä- ja maanostotoimikunnan avustuksella. Metsien hoidollisten toimenpiteiden tulee pohjautua ajantasaiseen metsätaloussuunnitelmaan. Puuraaka-aineen hintavaihtelut vaikuttavat puun myynnin ajoitukseen.

Tavoitteet 2022

1. monipuolinen, kunnan elinvoimaisuutta tukeva tonttitarjonta
2. metsäomaisuuden ammattitaitoinen hoito ja hyödyntäminen

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

1. Huolehditaan siitä, että tarjolla on kuntalaisia kiinnostavia tontteja. Samalla huomioidaan Vaasan seudun kehityksen myötä muodostuva mahdollinen tonttikysynnän kasvu.
2. Toteutetaan metsänhoidollisia toimenpiteitä päivitetyn metsäsuunnitelman mukaisesti. Puun myynti pyritään ajoittamaan siten, että tuotto olisi mahdollisimman hyvä.

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- On ostettu yhteensä lähes 14 hehtaaria raakamaata Hulmilta, Isostakylästä ja Katajahaasta kaavoitettavaksi uusiksi asuntoalueiksi.
- Päivitettyyn metsäsuunnitelmaan pohjautuva pystykauppasopimus on tehty lokakuussa.

1700	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	235 753	131 000	0	131 000	248 629	189,8 %	117 629
Kulut	-34 024	-30 415	0	-30 415	-15 836	52,1 %	14 579
Netto	201 729	100 585	0	100 585	232 793	231,4 %	132 208
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	235 753	131 000	0	131 000	248 629	189,8 %	117 629
Kulut	-34 024	-30 415	0	-30 415	-15 836	52,1 %	14 579
Netto	201 729	100 585	0	100 585	232 793	0,0 %	132 208
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	0	0	0	0	0		0
Netto	0	0	0	0	0		0

1300 1500 1700	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	313 763	239 550	0	239 550	371 092	154,9 %	131 542
Kulut	-2 125 582	-2 263 180	-319 000	-2 582 180	-2 090 091	80,9 %	492 089
Netto	-1 811 819	-2 023 630	-319 000	-2 342 630	-1 718 999	73,4 %	623 631
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	283 133	231 000	0	231 000	347 640	150,5 %	116 640
Kulut	-2 064 796	-2 201 928	-319 000	-2 520 928	-2 023 055	80,3 %	497 873
Netto	-1 781 663	-1 970 928	-319 000	-2 289 928	-1 675 415	73,2 %	614 513
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	30 630	8 550	0	8 550	23 452	274,3 %	14 902
Kulut	-60 786	-61 252	0	-61 252	-67 036	109,4 %	-5 784
Netto	-30 156	-52 702	0	-52 702	-43 584	82,7 %	9 118

Keskusvaalilautakunta

Tehtäväalue: 1800 Vaalilautakunta

Esittelijä: Talousjohtaja

Toiminta-ajatus

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen lautakunta, joka huolehtii valtiollisten vaalien, kuntavaalien, aluevaalien, europarlamenttivaalien ja kansanäänestysten toimittamiseen liittyvistä tehtävistä.

Painopisteet 2022–2024

Vuonna 2022 on aluevaalit.

Vuonna 2023 on eduskuntavaalit.

Vuonna 2024 ovat presidentinvaalit ja EU-vaalit.

1800	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	8 578	3 000	0	3 000	16 475	549,2 %	13 475
Kulut	-34 184	-35 426	0	-35 426	-23 484	66,3 %	11 942
Netto	-25 606	-32 426	0	-32 426	-7 009	21,6 %	25 417
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	8 578	3 000	0	3 000	16 475	549,2 %	13 475
Kulut	-33 952	-35 426	0	-35 426	-23 108	65,2 %	12 318
Netto	-25 374	-32 426	0	-32 426	-6 633	20,5 %	25 793
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-232	0	0	0	-376		-376
Netto	-232	0	0	0	0		-376

Hyvinvointilautakunta

Tehtäväalueet: Terveyttä ja hyvinvointia tukevat palvelut (Pohjanmaan Hyvinvointikuntayhtymä), kirjasto- ja kulttuuritoimi, liikuntatoimi, nuorisotoimi

Esittelijä: Terveys- ja hyvinvointijohtaja, vapaa-aikapäällikkö ja kirjastotoimenjohtaja

Toiminta-ajatus

Hyvinvointilautakunta toimii liikunnan, nuorisotyön, kirjaston ja kulttuuritoiminnan asiantuntijalautakuntana liikuntalain 390/2015, nuorisolain 1285/2016, kirjastolain 29.12.2016/1492 ja kulttuurilain 166/2019 mukaisesti. Lautakunta koordinoi ja kehittää toimialansa toimintaa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja hyvinvointipalveluiden tuottamiseksi kuntalaisille. Hyvinvointilautakunta toimii yhteistyössä muiden lautakuntien, hallintokuntien, yhdistysten, järjestöjen ja alueellisten toimijoiden sekä erityisesti Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymän kanssa kunnan strategian mukaisesti. Tavoitteena on kaikenikäisten kuntalaisten osallisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä hyvä fyysinen toimintakyky.

Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymä järjestää alueen sosiaali- ja perusterveydenhuollon sekä erikoissairaanhoidon palvelut 13 jäsenkunnalleen vuoden 2022 ajan. Pohjanmaan hyvinvointialue on välivaihe, jolla valmistaudutaan valtakunnalliseen sote-uudistukseen. Suunnitelmavuosien painopistealueita ovat taloudellisuus, muutosjohtaminen sekä uusien toimintamallien kehittäminen ja vakiinnuttaminen käytäntöön. Ikärakenteen muutos lisää palvelujen tarpeen määrää merkittävästi. Kouluikäisten määrä tulee laskemaan ja eläkeikäisten määrä kasvaa.

	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	2 379 188	724 280	0	724 280	805 918	111,3 %	-81 638
Kulut	-33 280 840	-33 071 150	0	-33 071 150	-35 145 156	106,3 %	2 074 006
Netto	-30 901 652	-32 346 870	0	-32 346 870	-34 339 238	106,2 %	1 992 368
Ulkoinen							
	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	2 366 578	716 300	0	716 300	793 710	110,8 %	-77 410
Kulut	-32 700 195	-32 569 564	0	-32 569 564	-34 631 000	106,3 %	2 061 436
Netto	-30 333 617	-31 853 264	0	-31 853 264	0	0,0 %	1 984 026
Sisäinen							
	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	12 610	7 980	0	7 980	12 208	153,0 %	-4 228
Kulut	-580 645	-501 586	0	-501 586	-514 156	102,5 %	12 570
Netto	-568 035	-493 606	0	-493 606	0	0,0 %	8 342

Tehtäväalue: 3000 Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Pohjanmaan Hyvinvointikuntayhtymään siirtyvää toimintaa tulee kunnassa edelleen seurata ja raportoida. Tämä valvontavastuu on hyvinvointilautakunnalla. Siirtymisen yhteydessä kunnan vastuulle jää edelleen joitain entisen perusturvalautakunnan alaisia toimia. Ympäristöterveydenhuollon järjestämiseksi kunta on tehnyt sopimuksen Vaasan kaupungin kanssa. Vaasan kaupunki on myös aiemmin vastannut toiminnan järjestämisestä. MLL Laihian Yhdistyksen kanssa on vuosia tehty yhteistyötä ja sitä jatketaan edelleen vuonna 2022. Kelan työmarkkinatuen kuntaosuus jää kunnan vastuulle. Lisäksi kunnalle jää joitain teknisiä kuluja, kuten vammaisten ja vanhusten tehostetun palveluasumisen välivuokraus.

3000	TP 2021	TA 2022	talousarvio- viomuu- tokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	2 212 371	550 000	0	550 000	626 639	113,9 %	76 639
Kulut	-31 845 941	-31 582 276	0	-31 582 276	-33 650 499	106,5 %	-2 068 223
Netto	-29 633 570	-31 032 276	0	-31 032 276	-33 023 860	106,4 %	-1 991 584
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousarvio- viomuu- tokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	2 212 371	550 000	0	550 000	626 639	113,9 %	76 639
Kulut	-31 786 515	-31 582 276	0	-31 582 276	-33 650 499	106,5 %	-2 068 223
Netto	-29 574 144	-31 032 276	0	-31 032 276	-33 023 860	106,4 %	-1 991 584
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousarvio- viomuu- tokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-59 426	0	0	0	0		0
Netto	-59 426	0	0	0	0		0

Talouden toteuma 2022

Talousarviossa maksuosuudet Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymälle oli 30 227 830 euroa. Lopullinen toteutuma oli 32 033 251 euroa.

Tehtäväalue: 4500 Kirjasto- ja kulttuuritoimi

Tilivelvollinen viranhaltija: Kirjastotoimenjohtaja

Toiminta-ajatus

Kirjasto- ja kulttuuritoimen lakisääteisenä tehtävänä on edistää lukemisen, kirjallisuuden, kulttuurin ja taiteen harrastamista ja niihin liittyvää kansalaistoimintaa. Kirjasto tarjoaa pääsyn monipuolisiin ja uudistuviin aineistoihin, ohjaa ja tukee tiedonhankintaa sekä tarjoaa tiloja oppimiseen.

Kunnan lakisääteisenä tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa. Laihian kulttuuritoimi edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja paikallisidentiteetin kehittämistä tukevaa toimintaa.

Tavoitteet 2022

- edistetään erityisesti nuorten aikuisten lukutaitoa
- kehitetään senioreiden kirjastopalveluja
- vakiinnutetaan automaattien ja omatoimiajan käyttö
- osallistutaan Eepos-kirjastojen yhteishankkeisiin
- uudistetaan kulttuuriavustusten myöntämisperusteet ja hakuajat
- järjestetään Nuukuuren viikon lisäksi 3–4 matalan kynnyksen kulttuuritapahtumaa
- realisoidaan kirjastoauto vuoden 2022 aikana

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- Lisätään senioreiden digiopastusta yhteistyössä vertaisohjaajien kanssa.
- Osallistutaan Eepos-kirjastojen etätapahtumasarjaan ”Ihminen, luonto ja yhteiskunta”, kilpailutetaan painettujen lehtien ja kirjastokorttien hankinta sekä aloitetaan e-aikakauslehtien etäkäyttö.
- Toimitaan aktiivisesti Eepoksen ja alueellisen kehittämiskirjaston työryhmissä.
- Kulttuuriryöryhmä kokoontuu säännöllisesti.
- Tapahtumia järjestetään yhteistyössä Eepos-kirjastojen, kolmannen sektorin sekä kunnan muiden toimijoiden kanssa.

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

Digitutor on opastanut senioreita älylaitteiden käytössä neljä kertaa. Laihia oli mukana Eepos-kirjastojen painettujen lehtien yhteishankinnassa. Kirjastokortit on kilpailutettu ja tilatut kortit toimitettu. E-aikakauslehtien etäkäyttö aloitettiin helmikuussa. Henkilökunta on osallistunut Eepoksen työryhmiin etänä. Kirjasto ei ole osallistunut Eepoksen etätapahtumasarjaan ”Ihminen, luonto ja yhteiskunta” puutteellisen esitystekniikan vuoksi.

Kirjastossa on järjestetty alle 18-vuotiaille 68 kirjallisuuteen ja lukemisen edistämiseen liittyviä tapahtumia, joihin on osallistunut 1113 henkilöä. Kirjaston käyttäjäkoulutukseen on osallistunut 276 oppilasta. Näyttelyitä järjestettiin 10. Kirjastoauto realisoitiin 30.11.

Kulttuuritoimi on osallistunut kulttuuriministeri Antti Kurvisen vierailun ja Laihian suojeluskunnan perinnelipun naulaamisjuhlan järjestelyihin maaliskuussa sekä tehnyt yhteistyötä Pohjanmaan lastenkulttuuriverkosto BARKin kanssa. BARKin ja Laihian sotiemme veteraanit -museon kanssa suunniteltu, alakoululaisille suunnattu Aikamatka vuoteen 1943 siirtyy myöhemmin toteutettavaksi Ukrainan tilanteen vuoksi. Yhteistyössä Etelä-Pohjanmaan Nuorisoseuran kanssa järjestettiin työpaja alakoululaisille.

Elokuussa kulttuuritoimi osallistui Vaasan taiteiden yöhön 11.8. ja järjesti kymmenennen Nuukuuren viikon 20.–28.8. Nuukuuren viikolla järjestettiin Laihia soi-konsertti, johon osallistui 200 henkilöä. Syyskuun alussa järjestettiin monitoimitalossa Sussu Erkinheimon konsertti, johon osallistui 365 henkilöä.

Kulttuurityöryhmä kokoontui 7 kertaa. Kirjastotoimenjohtaja osallistui Lastenkulttuuriin kevätpäiviin Seinäjoella 20.4. ja Etelä-pohjalaisten Spelien 50-vuotisjuhlaan Kauhajoella 17.5. Kirjaston koko henkilökunta osallistui valtakunnallisille kirjastopäiville 16.6. Hämeenlinnassa.

4500	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	5 800	6 900	0	6 900	13 618	197,4 %	6 718
Kulut	-397 326	-396 069	0	-396 069	-439 774	111,0 %	-43 705
Netto	-391 526	-389 169	0	-389 169	-426 156	109,5 %	-36 987
Ulkoinen							
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	5 800	6 900	0	6 900	13 618	197,4 %	6 718
Kulut	-326 614	-319 450	0	-319 450	-362 995	113,6 %	-43 545
Netto	-320 814	-312 550	0	-312 550	-349 377	111,8 %	-36 827
Sisäinen							
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-70 712	-76 619	0	-76 619	-76 779	100,2 %	-160
Netto	-70 712	-76 619	0	-76 619	0	0,0 %	-160

Talouden toteuma 2022

Vuonna 2022 kirjasto- ja kulttuuritoimi ylitti määrärahansa 11,6 % ennakoiduttomien kulujen vuoksi. Palkkakustannukset (takautuvasti maksetut henkilökohtaiset lisät), ICT-palvelut, kirjastoauton huoltokulut pitkän seisokin jälkeen, muun kirjastoaineiston hankintakulujen nousu (lehdet, digiaineisto), yllättävät kalustomenot (hyllyjen rikkoutuminen) ja sähkön hinnannousu nostivat kirjaston toimintakuluja ennakoitua enemmän. Menoja kompensoi auton myynnistä saadut tulot.

Kulttuuritoimelle ennakoiduttomia menoja aiheuttivat kulttuuriministerin vierailu ja Sussu Erkinheimon kiitoskonsertin järjestäminen. Lisäksi yksi edellisvuoden kulttuuriavustuksista (6.000 €) siirtyi inhimillisen erehdyksen vuoksi maksettavaksi vuoden 2022 puolella.

Tehtäväalue: 4700 Liikuntatoimi

Tilivelvollinen viranhaltija: Vapaa-aikapäällikkö

Toiminta-ajatus

Liikuntatoimen tavoitteena on liikuntalain (390/2015) mukaisesti edistää kuntalaisten mahdollisuuksia harrastaa liikuntaa ja kilpaurheilua sekä kehittää liikunnan kansalaistoimintaa yhteistyössä paikallisten seurojen, järjestöjen, yhteisöjen, kunnan muiden toimijoiden sekä lähikuntien kanssa kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävästi.

Tavoitteet 2022

- liikuntapoliittinen ohjelma
- monialainen hyte-yhteistyö
- kuntalaisten elintapaohjaus

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- liikuntapoliittisen ohjelman jalkauttaminen
- TEA-indikaattoritieto osaksi vaikuttavuuden seurantaa
- toimiva elintapaohjausmalli

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

Liikuntatoimen alkuvuotta varjosti suuresti koronapandemia. Koronan vuoksi kevätkaudella useita ryhmiä jouduttiin perumaan ja liikuntakoordinaattorin työpanosta siirrettiin liikuntapaikkojen talvikunnossapitoon. Keväällä ryhmiä päästiin taas käynnistelemaan ja toiminta normalisoitui.

Säännöllistä kevät- ja syyskauden toimintaa olivat erilaiset liikuntakoordinaattorin ohjaamat, senioreille suunnatut liikuntaryhmät. Ryhmiä on ohjattu viikoittain arkipäivisin mm. terveyskeskuksen kuntosalilla, Kirkonkylän Nuorisoseuralla ja Pop-Areenalla. Osanottajia ryhmissä on kerrallaan 8–15 henkilöä.

Liikuntapoliittista ohjelmaa on valmisteltu pitkälle vuoden 2022 aikana ja sen käyttöönotto päätöksenteon tueksi on tarkoitus toteuttaa vuoden 2023 keväällä.

Monitoimitalon varausaste on ollut arkisin klo 17:00–21:30 noin 95 %. Lähes joka viikonloppu on yksi tai kaksi pelitapahtumaa. Lisäksi viikonloppuisin on myös vakiovuoroja. Viikonloppujen varausaste klo 15.30–20.00 on noin 75 %. Monitoimitalo on varattu ensisijaisesti koulun käyttöön arkisin klo 15.30 asti. Kuntosalilla käy keskimäärin 40–50 asiakasta päivässä. Asiakasmäärä vaihtelee kuukauden ja viikonpäivä mukaan.

Liikuntatoimi tekee tiivistä yhteistyötä nuorisotoimen kanssa erityisesti loma-aikaan. Talvi- ja syyslomalla monitoimitalolla järjestetään lapsille ja nuorille toimintapäiviä. Muuten koulujen loma-ajan toimita tehdään yhdessä nuorisotoimen kanssa esim. lasten päiväleirien osalta.

Uimahallin kävijämäärä oli 23045, joka jää vielä reilusti aikaa ennen uimahallin remonttia ja koronaa lukemista. Uimahallilla järjestettiin etenkin lapsille suunnattuja tapahtumia, ympäri vuoden kestäviä vesijumppia, koulujen uimaopetusta sekä kesäaikaan lasten uimakouluja. Laihian uimahalli osallistui valtakunnallisiin uintikampanjoihin.

Vuoden aikana järjestettiin liikuntatyöryhmän kokouksia sekä yhdistysilta.

4700	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	128 940	135 680	0	135 680	133 610	98,5 %	-2 070
Kulut	-871 743	-874 877	0	-874 877	-891 262	101,9 %	-16 385
Netto	-742 803	-739 197	0	-739 197	-757 652	102,5 %	-18 455
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	116 330	127 700	0	127 700	121 402	95,1 %	-6 298
Kulut	-442 210	-470 323	0	-470 323	-474 528	100,9 %	-4 205
Netto	-325 880	-342 623	0	-342 623	0	0,0 %	-10 503
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	12 610	7 980	0	7 980	12 208	153,0 %	4 228
Kulut	-429 533	-404 554	0	-404 554	-416 734	103,0 %	-12 180
Netto	-416 923	-396 574	0	-396 574	-404 526	102,0 %	-7 952

Talouden toteuma 2022

Liikuntatoimen käyttötalouden toimintakate oli 102,0 % ennen poistoja ja arvonalenemisiä. Syynä hienoiseen ylitykseen oli laajamittainen kustannusten nousu etenkin rakentamis- ja kunnossapitokustannuksissa, koneiden ja laitteiden vuokrissa, palkkauskustannuksissa (takautuvasti maksetut henkilökohtaiset lisät), sähkötaloudessa, elintarvikkeissa sekä poltto- ja voiteluaineissa.

Tehtäväalue: 4800 Nuorisotoimi

Tilivelvollinen viranhaltija: Vapaa-aikapäällikkö

Toiminta-ajatus

Nuorisotoimen tavoitteena on nuorisolain (1285/2016) mukaisesti nuorisotyön ja erityisnuorisotyön keinoin monialaisverkostossa tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä sekä edistää nuorten osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Nuorisotoimi sisältää myös nuorisovaltuuston.

Tavoitteet 2022

- nuorten osallisuus
- monialainen verkostotyö
- ohjaamo-toimintamalli
- nuorten vapaa-ajan kokoontumismahdollisuuksien parantaminen

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- nuorten edustukset toimielimissä ja työryhmissä
- alueellinen osallisuus ja yhteistyö
- eri toimijoiden lähipalvelukokonaisuuden kehittäminen
- kokoontumistilaisuuksien valvonnan kehittäminen

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

Nuorisotoimenkin alkuvuotta varjosti elämä yhä leviävän koronapandemian varjossa. Tavoitteena oli kuitenkin mahdollistaa nuorille toimintaan osallistuminen ja osallisuuden kokeminen niin hyvin kuin se oli koronarajoitusten puitteissa mahdollista. Kaiken kaikkiaan toimintaa on pystytty ylläpitää ja jopa kehittää verkostoitumalla eri tahojen kanssa ja yhteistyötä tekemällä.

Nuorisotilalla on järjestetty aktiivisesti toimintaa koko vuoden ajan. Toiminnalliset 11–17-vuotiaiden nuorten avoimet ovat keränneet osallistujia kerrallaan n. 10–50 nuorta. Viikonloppuavoimien järjestäminen helpottui myönnetyn lisämäärärahan myötä. Etenkin syksyllä valvontailtoihin oli laajaa kiinnostusta. Koulujen loma-aikoina on järjestetty retkiä, päiväleirejä sekä muuta ohjelmaa nuorisotiloissa. Toimintaa on järjestetty hyvin moniammatillisesti. Yhteistyö koulujen kanssa on ollut hyvää ja monipuolista.

Nuorisotoimen henkilöresursseihin on myönnetty lisärahoitusta. Kunta haki erityisavustukset kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön vahvistamiseen ja kehittämiseen -määrärahoista valtionavustusta kouluvalmentajan palkkaamiseksi ylä- ja alakouluille. Työntekijä aloittaa hankkeessa 2023. Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan kehittämistä sekä etsivä nuorisotyön hankerahaa haettiin loppuvuodesta.

Lakiin perustuva nuorten monialainen ohjaus- ja palveluverkosto Yhdessä kokoontui vuoden aikana 2 kertaa. Työryhmässä on edustus sivistys- ja nuorisotoimesta, sosiaali- ja terveystoimesta, poliisista ja Laihian seurakunnasta. Tarvittaessa kutsutaan myös muita asiantuntijoita.

Laihian etsivässä nuorisotyössä aktiivisia asiakkaita oli kerrallaan n. 18 hlöä, yhteensä asiakkaita oli vuoden aikana 43. Etsivällä nuorisotyöllä on laaja yhteistyöverkosto. Yhteistyötä on tehty aikuissoosiaaliryhmien, mielenterveystyön, nuorten työpajan, nuorisotoimen, muiden kuntien etsivien, lastensuojelun, oppilaitoksien, puolustusvoimien, seurakunnan, sosiaalipsykiatrisen yhdistyksen ja perusterveydenhuollon kanssa. Nuorille tarjotaan vapaaehtoista, luottamuksellista yksilöllistä neuvontaa ja ohjausta. Laihialla jatkoi (Vaasan kaupungin alaisuudessa) etsivä nuorisotyöntekijä, jonka työpanos on Laihialla 0,4 htv. Etsivä nuorisotyöntekijän tavoittaa myös Yhteys Etsivään -sivuston sekä sosiaalisen median kautta.

Nuorisovaltuusto kokousti lähes joka kuukausi, kokousmuistiot löytyvät kunnan nettisivuilta. Laihian nuorisovaltuuston edustaja oli mukana alueellisessa nuorisovaltuustossa. Nuorisovaltuuston edustajalla oli läsnäolo- ja puheoikeus hyvinvointi-, sivistys- ja teknisessä lautakunnassa. Nuorisovaltuuston seuraavalle kaksivuotiskaudelle järjestettiin haku lokakuulla. Kunnanhallitus vahvisti uuden nuorisovaltuuston kokoonpanon. Uusi ryhmä aloittaa alkuvuodesta 2023.

Selvitystyötä nuorille suunnatun Ohjaamatoiminnan toteuttamisesta Laihialla jatketaan yhteistyössä Ohjaamo Pohjanmaa kanssa.

Suurimpia tapahtumia olivat yli yön kestäneet NuukaLan-pelitapahtumat, jotka järjestettiin Nuori-soLeader-hankerahoituksen, nuorisotoimen, koulukuraattorin sekä vapaaehtoisvoimin. Syksyn järjestelyistä vastasivat nuorisotoimen lisäksi nuorisovaltuusto ja oppilashuolto. Syksyn tapahtumakustannuksiin saatiin lisäksi avustus kunnan perintörahastosta.

Nuorisotoimen järjestämät tilaisuudet ja kerhot tavoittivat viikoittain 100–200 nuorta, lisäksi tulee kouluyhteistyön ja nuorisovaltuuston toiminnan kautta tavoitetut sekä eri tapahtumiin ja retkille osallistuvat nuoret. Koronapandemian aiheuttamat rajoitukset ovat jääneet taakse ja toiminta sekä siihen osallistuminen on normalisoitunut pandemiaa edeltävälle tasolle.

Aktiivinen yhteistyö eri tahojen kanssa on mahdollistanut toiminnan laadukkaan ylläpitämisen ja ajan haasteisiin vastaamisen.

4800	TP 2021	TA 2022	talousarvio-muutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	32 077	31 700	0	31 700	32 051	101,1 %	351
Kulut	-165 830	-217 928	0	-217 928	-163 621	75,1 %	54 307
Netto	-133 753	-186 228	0	-186 228	-131 570	70,6 %	54 658
Ulkoinen							
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousarvio-muutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	32 077	31 700	0	31 700	32 051	101,1 %	351
Kulut	-144 856	-197 515	0	-197 515	-142 978	72,4 %	54 537
Netto	-112 779	-165 815	0	-165 815	-110 927	66,9 %	54 888
Sisäinen							
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousarvio-muutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-20 974	-20 413	0	-20 413	-20 643	101,1 %	-230
Netto	-20 974	-20 413	0	-20 413	-20 643	101,1 %	-230

Talouden toteuma 2022

Nuorisotoimen käyttötalouden toimintakate oli 70,70 %. Alitusta kertyi mm. henkilöstökuluissa sekä avustuksista yhteisöille.

Sivistyslautakunta

Tehtäväalueet: Varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus, keskiasteen koulutus, aikuiskoulutus

Esittelijä: Sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus

Järjestetään varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen, toisen asteen koulutukseen sekä aikuis- koulutukseen liittyviä palveluita kuntalaisille mahdollisimman laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Suurin muutos lautakunnan alaisten toimintojen osalta tapahtui 1.6.2021. Silloin astui voimaan valtuuston päättämä toimielinmuutos, jonka johdosta sivistys- ja varhaiskasvatuslautakunnasta tuli sivistyslautakunta. Sivistyslautakunnan alaisiksi toiminnoiksi jäivät varhaiskasvatus-, perusopetus- ja lukiopalvelut sekä Alma- ja Kuula-opistojen tarjoamat palvelut.

Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymä aloittaa toimintansa 1.1.2022. Sivistystoimen psykologi-, kuraattori- ja neopsy palvelut siirtyvät kunnalta hykyyn. Palveluiden saatavuuden varmistaminen on ensiarvoisen tärkeää.

Ikäluokkien koko syntymävuoden mukaan:

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
120	110	89	101	60	75	60	Arvio 62

Varhaiskasvatuksessa kotihoidon tuen menojen on arvioitu syntyvyyden vähenemisen myötä laskevan. Lisäksi syntyvyyden väheneminen vähentää varhaiskasvatuspaikkojen tarvetta. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutoksen myötä varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennetaan 1.8.2021 korottamalla maksujen perusteena olevia tuloarvoja 31 prosenttia. Lisäksi sisaruksilta perittäviä maksuja alennetaan siten, että toisesta lapsesta perittävä maksu on 40 prosenttia (aiemman 50 prosentin sijaan) nuorimman lapsen laskennallisesta kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta. Seuraavien lasten maksu on edelleen 20 prosenttia nuorimman lapsen maksusta. Tämä muutos pienentää varhaiskasvatuksen tuloja.

Alakoulujen yksiköissä oppilasmäärät alkavat laskemaan, suurimmat ikäluokat ovat siirtymässä yläkoulun yksikköön ja sitä kautta myös lukioon. Perusopetuksessa olevien oppilaiden kokonaismäärä alkaa laskea merkittävästi vuoden 2023 jälkeen. Tämä tulee vaikuttamaan oleellisesti myös henkilöstön tarpeeseen ja mahdollisesti kouluverkkoon. Vuoden 2022 aikana oppilasmäärä ei muutu merkittävästi. Yläkoulun oppilasmäärä kasvaa noin yhden oppilasryhmän verran.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteisen toimistosihteerin työaikaa pyritään korottamaan 40 prosentista 100 prosenttiin. Tällä mahdollistetaan apulaisrehtoreiden ja varhaiskasvatuksen esimiesten työajan kohdistaminen paremmin heidän ydintehtävään.

Kouluikäisten kokonaismäärän arvio lukuvuoden alkaessa:

2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
1080	1078	1068	1050	977	922	859	780

	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	1 167 823	863 900	0	863 900	1 093 918	126,6 %	230 018
Kulut	-15 915 186	-15 086 979	-796 400	-15 883 379	-16 404 367	103,3 %	-520 988
Netto	-14 747 363	-14 223 079	-796 400	-15 019 479	-15 310 449	101,9 %	-290 970
Ulkoinen							
	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	1 164 333	863 900	0	863 900	1 085 305	125,6 %	221 405
Kulut	-13 558 625	-12 908 922	-655 000	-13 563 922	-14 066 723	103,7 %	-502 801
Netto	-12 394 292	-12 045 022	-655 000	-12 700 022	-12 981 418	102,2 %	-281 396
Sisäinen							
	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	3 490	0	0	0	8 613		8 613
Kulut	-2 356 561	-2 178 057	-141 400	-2 319 457	-2 337 644	100,8 %	-18 187
Netto	-2 353 071	-2 178 057	-141 400	-2 319 457	-2 329 031	100,4 %	-9 574

Tehtäväalue: 4000 Varhaiskasvatus

Kustannuspaikat: Oravametsän, Hulmin ja Veturin päiväkodit, Vallinmäen ja Rauhalan esiopetusta täydentävät varhaiskasvatusyksiköt, perhepäivähoito ja Pikkupeikko perhepäivähoidon varahoitoyksikkö, 2 vuoroa tarjoavaa ryhmäperhepäivähoidon varahoitoyksikköä. Kevään 2022 toimii 6 ryhmäperhepäivähoidon päiväyksikköä. Lasten kotihoidon tuki ja leikkitoiminta.

Tilivelvollinen viranhaltija: Varhaiskasvatuksen johtaja, päiväkodin johtaja ja perhepäivähoidon ohjaaja

Toiminta-ajatus

Tehtävänä on järjestää varhaiskasvatuslain mukainen hoitopaikka alle kouluikäisille lapsille huomioiden lapsen yksilöllisyys ja erityistarpeet sekä mahdollistaa varhainen puuttuminen. Varhaiskasvatuspaikan järjestelyaika on 4 kk ja työllistymistilanteissa 2 vk.

Varhaiskasvatusta toteutetaan 2019 päivitetyn Laihan kunnan varhaiskasvatussuunnitelman mukaan, joka pohjautuu valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Tehtäväalueen tavoitteet määritellään sivistystoimen toimintastrategiassa (Hyvinvoivasta lapsesta osaavaksi nuoreksi, 2019–2023): laadukas kasvatus ja opetus; innostava kasvu- ja oppimisympäristö; fyysinen ja psyykinen hyvinvointi.

Tavoitteet 2022

- varhaiskasvatuspaikkojen riittävyys keväällä 2022
- tukitoimien tehostaminen/varhainen puuttuminen
- liikunnallisten elämäntapojen vakiinnuttaminen varhaiskasvatustyksyksiköissä
- kiusaamisen ehkäiseminen/positiivisen pedagogiikan vakiinnuttaminen arkeen
- henkilöstötarpeen kartoitus keväällä ja syksyllä
- henkilöstön jaksaminen haasteellisissa ryhmissä sekä organisaatiossa tapahtuvassa muutoksessa
- varhaiskasvatuksen johtamisjärjestelmän uudistaminen. Arvioidaan tilannetta kevään 2022 aikana.
- varhaiskasvatussuunnitelman päivittäminen

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- Keväällä 2022 uusien hoitopaikkojen luominen uusille lapsille, tammikuussa 18 lasta on ilman paikkaa. Avataan Veturin päiväkodista kolmas osasto → 2–3 työntekijän rekrytointi.
- Opin liikkuen -hanketta jatketaan ja liikuntakoordinaattorin osa-aikaista toimea jatketaan liikuntakasvatuksen edistämiseksi. Lasten, perheiden ja henkilöstön liikunnan tehostaminen.
- Kiusaamisen vastaisen suunnitelman käyttöönotto koko varhaiskasvatuksessa jatkuu (sisältyy sivistystoimen toimintastrategiaan) sekä positiivisen pedagogiikan omaksumista vahvistetaan.
- Kevään 2022 aikana pyritään rekrytoimaan pätevää henkilöstöä tarpeen mukaan.
- Varhaiskasvatuksessa alle 3-vuotiaiden lasten määrä on suuri, jolloin ryhmien muodostaminen haastavaa ja henkilöstöä kuormittavaa varsinkin ryhmäperhepäivähoidossa, syksyllä muutoksia ryhmien määrässä > kehityskeskustelut ja palaverit sekä neuvottelut ym. tuki em. muutoksessa.
- Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen organisaation päivittäminen ja tarvittaessa rekrytointi.

Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja

Tunnusluvut	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Lapsia yhteensä vuoden lopussa	425	404	404	363	350
Päiväkodeissa 2–5 v	160	146	143	142	134
Pk:n esiopetus osap.hoito	70	59	69	61	49
Koulujen esiopetus osap.hoito					
leikkitoiminta syksy 2014 alk.	30	25	25	25	26
Ryhmäpph:ssa	75	106	102	70	87
Perhepph:ssa	90	68	65	65	54
Kotihoidontuen piirissä olevia perheitä/lapsia	160/225	139/177	124/159	105/125	100/123

Tunnusluvut	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Nettomenot	3 687 486	3 747 165	3 536 338	3 094 816	3 340 627
Nettomenot/lapsi/v					
- päiväkotit/2–5v (Oravametsä)	7 111	6 821	6 794	7 211	6 924
- ryhmäpph/päiväryhmät	7 432	7 070	6 083	6 312	6 773
- ryhmäpph/vuoroyksiköt	8 529	8 513	8 042	8 752	9 780
- pph + vararyhmä	7 139	7 504	8 964	8 537	9 179

* Nettomenoa/ryhmäperhepäivähoidon lapsi on vaikea arvioida v. 2022, koska osa yksiköistä toimii vain osan vuotta.

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- varhaiskasvatuspaikkojen riittävyys saatiin taattua vuokraamalla Päiväkoti Veturista yksi ryhmä alle 3-vuotiaille lapsille. Loppuvuodesta sen sijaan yksi ryhmäperhepäivähoidon yksikkö suljettiin, mutta se avattiin uudelleen keväälle 2023, sillä toinen kuntamme yksityisistä ryhmäperhepäivähoidon yksiköistä lopetti toimintansa mistä syystä heillä olleet lapset siirtyivät kunnan varhaiskasvatukseen.
- henkilöstöstä on pulaa. Varhaiskasvatuksessa on ollut avoimia paikkoja, joihin on tullut hakemuksia muutamia tai ei ollenkaan.
- varhaiskasvatuslaki muuttui tuen osalta 1.8.2022, ja siihen on vastattu. Monessa varhaiskasvatusryhmässä on palkattu ryhmäavustajia. Esihenkilöt tekevät tuen päätöksistä viranhaltijapäätökset.
- johtamisjärjestelmää muutettiin hakemalla kahta päiväkodin johtajaa, jolloin päiväkotien johtajuus olisi saatu jaettua tavoitteellisemmin ja tasaisemmin.
- varhaiskasvatussuunnitelma on päivitetty ja käyty henkilöstön kanssa.
- kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma edelleen käytössä.
- Opin liikkuen hanke päättyi kesäkuussa. Sen johdosta oli kesäkuussa nuori kesätyöntekijä liikuttamassa lapsia.
- henkilöstön jaksaminen on ollut koetuksella. Heille on tarjottu keskusteluapua esihenkilöiden kanssa ja erilaisia tilanteita on purettu yhdessä. Ulkopuolista työnohjausta on käytetty jonkin verran. Työntekijöitä on ohjattu työterveyteen sekä lääkärin että psykologin palveluita tukemaan jaksamista. Työntekijät ovat käyttäneet myös lyhennettyä työviikkoa.

4000	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuut- tokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	736 722	640 500	0	640 500	602 520	94,1 %	-37 980
Kulut	-4 413 993	-3 981 127	-450 000	-4 431 127	-4 531 628	102,3 %	-100 501
Netto	-3 677 271	-3 340 627	-450 000	-3 790 627	-3 929 108	103,7 %	-138 481
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuut- tokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	736 722	640 500	0	640 500	602 520	94,1 %	-37 980
Kulut	-4 096 753	-3 669 125	-450 000	-4 119 125	-4 214 684	102,3 %	-95 559
Netto	-3 360 031	-3 028 625	-450 000	-3 478 625	-3 612 164	103,8 %	-133 539
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuut- tokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0	#JAKO/0!	0
Kulut	-317 240	-312 002	0	-312 002	-316 944	101,6 %	-4 942
Netto	-317 240	-312 002	0	-312 002	-316 944	101,6 %	-4 942

Talouden toteuma 2022

- vakituisen henkilöstön poissaoloista johtuvat kulut nousseet
- yhden uuden varhaiskasvatusryhmän perustaminen päiväkotitietä Veturiin

Tehtäväalue: 4100 Esiopetus

Tilivelvollinen viranhaltija: Varhaiskasvatuksen johtaja ja päiväkodin johtaja

Toiminta-ajatus

Kunta on velvollinen järjestämään esiopetusta alueellaan asuville lapsille oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna ja oppivelvollisuuden alkamisvuonna pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille. Esiopetus on perusopetuslain mukaista suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta, jonka tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Esiopetus ei ole koulua vaan oppimista leikin varjolla lapsen ehdoilla. Esiopetus on muuttunut velvoittavaksi 1.8.2015 alkaen. Opetus kestää 700 tuntia lukuvuodessa ja noudattaa perusopetuksen työpäiviä.

Tehtäväalueen tavoitteet määritellään sivistystoimen toimintastrategiassa (Hyvinvoivasta lapsesta osaavaksi nuoreksi, 2019–2023): laadukas kasvatusta ja opetus; innostava kasvu- ja oppimisympäristö; fyysinen ja psyykinen hyvinvointi.

Tavoitteet 2022

- Esiopetukseen osallistuvien lasten päivähoidon järjestäminen siten, että koulukuljetusten tarve ja kustannukset pysyvät edelleen vähäisinä.
- Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen hallintomallin kehittäminen.
- Neuropsykiatristen lasten oikea-aikainen tukeminen sekä periaatteista ja käytänteistä sopiminen.
- Kolmiportaisen tuen kehittäminen ja yhtenäistäminen.
- Sivistystoimen toimintaohjelman jalkauttaminen.
- Toiminnallisten oppimismenetelmien vakiinnuttaminen esiopetuksessa sekä lasten osallisuuden sekä aktiivisuuden tukeminen.
- Nivelvaihe perusopetukseen joustavaksi ja toimivaksi.
- Kulttuuri- ja lukutaitojen vahvistaminen esiopetuksessa.
- Kiusaamisen vastainen suunnitelma aktiiviseen käyttöön.

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- Täydentävän varhaiskasvatuksen järjestäminen esiopetusyksikön yhteydessä, kunnan koulukuljetusoppaan päivittäminen.
- Henkilökunnan kouluttaminen, ohjaus ja tuen antaminen.
- Varhaiskasvatuksen-alkuopetuksen lukuhankeeseen osallistuminen.
- Erytynen tuki ja inkluusio -hanke, johon osallistutaan yhdessä perusopetuksen kanssa.
- Liikuntahankkeeseen osallistuminen.

Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja

Tunnusluvut	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Nettomenot	571 613	567 254	559 640	502 247	528 876
Esiopetuslapsia	125	113	125	104	115
Nettomeno/lapsi	4 573	5 020	4 464	4 829	4 598

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- esiopetuspaikat saatiin järjestettyä tavoitteiden mukaisesti
- hallintomallia kehitettiin jakamalla varhaiskasvatuksen johtajalle osa esiopetusryhmistä ja osa jäi toisen päiväkodin johtajan vastuulle
- tukea tarvitsevien lasten tarpeisiin on vastattu mahdollisuuksien mukaan. Psykologipalvelut olivat heikot syksyllä. Huoltajien kanssa on tehty paljon yhteistyötä asioiden etenemiseksi.
- Nivelvaihetta perusopetukseen siirtymiseen on suunniteltu yhdessä koulun laaja-alaisen erityisopettajan kanssa.
- Esiopetuksen opettajien kanssa on järjestetty tasaisin välein yhteisiä tapaamisia.
- Opin liikkuen hanke päättyi kesäkuussa. Sen takia oli kesäkuussa nuori kesätyöntekijä liikuttamassa lapsia, jotka olivat kesäkuussa hoidossa.
- osa esiopetusikäisistä lapsista osallistui Barkin järjestämään kulttuuriseen toimintaan.

4100	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	38 467	0	0	0	27 809		27 809
Kulut	-680 560	-528 876	-145 000	-673 876	-741 693	110,1 %	-67 817
Netto	-642 093	-528 876	-145 000	-673 876	-713 884	105,9 %	-40 008
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	38 467	0	0	0	27 809		27 809
Kulut	-596 404	-442 129	-145 000	-587 129	-653 995	111,4 %	-66 866
Netto	-557 937	-442 129	0	-587 129	-626 186	106,7 %	-39 057
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-84 156	-86 747	0	-86 747	-87 698	101,1 %	-951
Netto	-84 156	-86 747	0	-86 747	-87 698	101,1 %	-951

Talouden toteuma 2022

- Budjetti ylitettiin n. 6 %.

Tehtäväalue: 4200 Perusopetus

Kustannuspaikat: Koulutoimen hallinto, Hulmin, Isonkylän, Kirkonkylän, Rauhalan, Kylänpään ja Perälän yksiköt, pienluokat 1-6 yhteensä neljä, pienluokka 1-9, pienluokat 7-9 yhteensä kaksi, JOPO-luokka, koululaisten aamu- ja ilta-päivätoiminta, yläkoulu sekä yhteispalvelut

Tilivelvollinen viranhaltija: Sivistysjohtaja, johtava rehtori, virka-apulaisrehtorit

Toiminta-ajatus

Järjestää perusopetuslain mukaisesti opetusta oppivelvollisuusikäisille. Tehtäväalueen tavoitteet määritellään sivistystoimen toimintaohjelmassa (Hyvinvoivasta lapsesta osaavaksi nuoreksi, 2019–2023): laadukas kasvatusta ja opetusta; innostava kasvu- ja oppimisympäristö; fyysinen ja psyykinen hyvinvointi.

Laihian kunta on päättänyt järjestää perusopetuslain mukaista aamu- ja ilta-päivätoimintaa kunnassa toimivien koulujen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä muiden vuosiluokkien osalta 17 §:n 2 momentissa tarkoitetuille oppilaille.

Tavoitteet 2022

- Yhteistyön käynnistäminen sekä oppilashuollon palveluiden vahvistaminen Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymän (hyky) kanssa
- TVT-strategian päivittäminen edelleen ja laitteiden hankinta sekä niihin liittyvän pedagogisen osaamisen vahvistaminen
- Yhtenäiskoulun hallintomallin kehittäminen ja arviointi
- Oppilaan ohjauksen vahvistaminen (oppivelvollisuusiän nostaminen) ja kehittäminen
- Talouden tasapainottaminen suhteessa tavoitteisiin
- Opettajien pedagogisten valmiuksien kehittäminen: pedagoginen kirjoittaminen, yhteisopettajuus, konsultaatio, haasteelliset oppilaat (Erityinen tuki ja inklusio -hanke, johon on saatu uutta rahaa vuodelle 2022)
- Opetushallituksen kärkihankkeisiin osallistuminen
- Talouden tasapainottaminen lisäämällä hanketuloja
- Liikuntaluokkapedagogiikan kehittäminen
- Edistetään opiskelijan psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia
- Kiusaamisen vastainen suunnitelma aktiiviseen käyttöön
- Kouluakatemian toiminnan kehittäminen

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- Yhteistyöverkoston luominen hyvinvointikuntayhtymään
- Digitutorryhmä päivittää strategiaa tarveharkintaisesti
- Osallistutaan kuntayhteistyönä tapahtuvaan OKM:n Erityinen tuki ja inklusio -hankkeeseen kehittämällä opettajien pedagogisia valmiuksia
- Haetaan OPH:n kärkihankkeiden kehittämistä rahoitusta
- Haetaan OKM:n, OPH:n ja AVIn hankkeiden rahoitusta
- Laaditaan suunnitelma liikuntaluokkapedagogiikan kehittämiseksi
- Opiskeluhuollon suunnitelman toteuttaminen
- Sopu-tiimin toiminnan vakiinnuttaminen kaikkiin yksikköihin

Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja

Tunnusluvut	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Nettomenot	-8 598 516	-8 567 908	-8 622 058	-8 892 927	-9 243 132
Oppilaat	1 005	1 041	1 062	1 087	1 078
Oppitunteja (vvk)	1 792	2 089	1 910	2 245	2 039
Kustannus €/oppilas	8 556	8 230	8 446	8 181	8 574
Oppitunteja/oppilas	1,78	1,84	1,79	2,06	1,89

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- Yhteistyöverkoston luominen hyvinvointikuntayhtymään on käynnistynyt. Oppilashuollon palveluiden vahvistaminen ja vakiinnuttaminen jatkuvat.
- Yhtenäiskoulun hallintomallin ja arvioinnin kehittäminen on aloitettu. Työ jatkuu.
- Digitutorryhmä on pitänyt TVT-strategian ajan tasalla sekä hankkinut välttämättömät laitteet, joiden avulla strategiaa voidaan toteuttaa.
- Erityinen tuki ja inklusio -hankkeen kautta on luotu uusia toimintamalleja varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen nivelvaiheeseen sekä oppimisen tuen toteuttamiseen koko varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Opettajien ja ohjaajien pedagogiset valmiudet ovat

vahvistuneet. Tuen tarjoamisen keinot sekä keinot kohdata haastavia oppilaita ovat monipuolistuneet.

- OPH:n, OKM:n ja AVI:n hankerahoituksia on haettu ja saatu kerhohankkeeseen sekä Suomen malli -hankkeeseen.
- Liikuntaluokkapedagogiikan kehittäminen on aloitettu yhteistyössä Vaasan seudun Urheilukatemiaan kanssa. Työ jatkuu.
- Kouluakatemiatoiminnan kehittäminen on aloitettu yhdessä liikuntaseura Laihian Lujan kanssa. Työ jatkuu.
- Opiskeluhuollon suunnitelmaa on toteutettu ja kiusaamisen vastainen suunnitelma on otettu aktiiviseen käyttöön vakiinnuttamalla Sopus-tiimin toimintaa kaikkiin yksiköihin.

4200	TP 2021	TA 2022	talousarvio- viomuu- tokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	359 196	198 400	0	198 400	432 436	218,0 %	234 036
Kulut	-9 568 541	-9 441 532	-60 000	-9 501 532	-9 802 491	103,2 %	-300 959
Netto	-9 209 345	-9 243 132	-60 000	-9 303 132	-9 370 055	100,7 %	-66 923
Ulkoinen							
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousarvio- viomuu- tokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	356 709	198 400	0	198 400	423 823	213,6 %	225 423
Kulut	-7 759 981	-7 662 224	-60 000	-7 722 224	-8 024 659	103,9 %	-302 435
Netto	-7 403 272	-7 463 824	-60 000	-7 523 824	-7 600 836	101,0 %	-77 012
Sisäinen							
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousarvio- viomuu- tokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	2 487	0	0	0	8 613		8 613
Kulut	-1 808 560	-1 779 308	0	-1 779 308	-1 777 832	99,9 %	1 476
Netto	-1 806 073	-1 779 308	0	-1 779 308	-1 769 219	99,4 %	10 089

Talouden toteuma 2022

- Palkkakulut ovat nousseet.
- Elintarvikkeiden ja materiaalien hinnat ovat nousseet.

Tehtäväalue: 4300 Toisen asteen koulutus

Kustannuspaikat: Lukio

Tilivelvollinen viranhaltija: Lukion rehtori ja sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus

Laihian lukio antaa lukiolain (21.8.1998/629) mukaista opetusta. Laihian lukio toimii tasokkaana yleislukiona, joka mahdollistaa jatko-opinnot yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin ja muihin kolmannen asteen oppilaitoksiin. Lukio on kurssimuotoinen ja luokaton joustavuutta ja ajankohtaisuutta korostaen. Toiminta määräytyy lukiolain ja -asetuksen mukaisena, lukuvuosittain lukion johtokunnan hyväksymän työ- ja toimintasuunnitelman mukaan.

Tavoitteet 2022

- Lukio antaa hyvät valmiudet ylioppilastutkinnon suorittamiseen ja jatko-opintoihin.
- Kansainvälisyyskasvatusta kehitetään ja vahvistetaan.
- Lukio kehittää yliopisto- ja korkeakoulu yhteistyötä ja työelämään tutustumista. Yhteistyökursseja tarjotaan Vaasan yliopiston kanssa. Työelämään tutustumisesta järjestetään mm. yrittäjävierailuja. Tavoitteena on sujuvampi siirtyminen korkeakouluopintoihin ja työelämään.
- LOPS 2021 kehitystyö jatkuu. Sen myötä laaja-alainen osaaminen korostuu.
- Hyvinvoinnin vahvistaminen ja opiskelijan tukeminen jaksamisessa ja paluuta opetuksen normioloihin tuetaan.

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- Kattava ja monipuolinen kurssitarjonta lukiolaisten käytössä. Opiskelijoita kannustetaan opiskelemaan laajemmin kuin mitä lukiolaki edellyttää.
- Erasmus-hanke toiminnassa. Opintomatkat ulkomaille toteutetaan epidemian tuoman tauon jälkeen.
- Vaasan yliopiston tutustumiskursseja tarjotaan lukion opiskelijoille. Tutustumiskäyntejä tehdään yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin. Lukiossa vierailee jatkokoulutuspaikkojen edustajia esitelmöimässä. Työelämän asiantuntijoita vierailee koulussa.
- Laaja-alaista osaamista vahvistetaan lukion opetuksessa ja Erasmus-hankkeessa.
- Koronatukihankkeen puitteissa opiskelijoille tarjotaan vahvaa tukea pandemian aiheuttamiin opiskelutavoitteiden puutteisiin ja siirtymiseen opetuksen normaalitilanteeseen.

Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja / lukiokoulutus

Tunnusluvut	TA 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Nettomenot	-937 693	-954 459	-954 842	-1 069 944
Opiskelijat	127	144	145	147
Kurssit (vvk)	196	195	200	200
Kustannus €/oppilas	7 383	6 617	6 585	7 278

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- opiskelijoiden valmiudet ylioppilastutkinnon suorittamiseen ovat olleet hyvät
- Erasmus-projektin myötä kansainvälisyyskasvatus on lisääntynyt ja ulottuu koko lukioon

- yliopistoyhteistyötä toteutetaan lähinnä Vaasan yliopiston kanssa, mutta myös muiden korkeakoulujen kanssa, mm. opiskelijavierailujen avulla
- lops:iin suunnitteilla on päivityksiä
- koulun toiminnassa on panostettu yhteisöllisyyden vahvistamiseen, mm erilaisten tapahtumien avulla, opiskelijoille on ollut laajalti tukea opiskeluvaikeuksiin (tukihanke)

4300	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	33 438	25 000	0	25 000	31 153	124,6 %	6 153
Kulut	-1 047 569	-953 544	-141 400	-1 094 944	-1 113 894	101,7 %	-18 950
Netto	-1 014 131	-928 544	-141 400	-1 069 944	-1 082 741	101,2 %	-12 797
Ulkoinen							
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	32 435	25 000	0	25 000	31 153	124,6 %	6 153
Kulut	-907 439	-953 544	0	-953 544	-972 125	101,9 %	-18 581
Netto	-875 004	-928 544	0	-928 544	-940 972	101,3 %	-12 428
Sisäinen							
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	1 003	0	0	0	0		0
Kulut	-140 130	0	-141 400	-141 400	-141 769	100,3 %	-369
Netto	-139 127	0	-141 400	-141 400	-141 769	100,3 %	-369

Talouden toteuma 2022

- toimintakuluissa palkat nousseet
- laitteiden (opiskelijoiden tietokoneet) vuokrat arvioitua korkeammat
- leasinglaitteiden lunastus toi kertaluonteisen menoerän
- 2.asteen maksuttomuus on nostanut toimintakuluja

Tehtäväalue: 4400 Aikuiskoulutus

Tilivelvollinen viranhaltija: Kansalaisopisto Alman rehtori sekä sivistysjohtaja

Toiminta-ajatus

Kansalaisopisto Alma ja Kuula-opisto tarjoavat vapaan sivistystyön palveluja Laihian asukkaille. Opistojen kursseille voi kuitenkin ilmoittautua yli kuntarajojen. Laihian kunta ostaa taiteen perusopetuksen musiikin (instrumentit) sekä tanssin opetuksen osalta Vaasan kaupungin Kuula-opistolta. Vaasan kaupunki on vahvistanut musiikin opetuksen opetussuunnitelman, jota noudatetaan Laihian sivutoimipisteessä.

Tavoitteet 2022

- monipuolisuus ja taloudellisuus
- kurssien sisällöt vastaavat kysyntää

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- hyvä yhteistyö toiminnassa
- tarkoituksenmukaiset toimitilat
- uusien kurssien suunnittelu kuntalaisia kuullen ja osallistaen

Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja Kansalaisopisto Alman osalta

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Nettomenot	-211 667	-231 813	-223 555	-181 900
Kustannus €/asukas	26 29	28,99	27,96	22,7
Kurssien määrä Laihialla	129	115	115	125
Opetustunnit Laihialla	3 300	2 850	2 800	2 900

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- Kurseja on ollut tarjolla monipuolisesti.
- Kurssien sisällöt ovat vastanneet kysyntää.

4400	TP 2021	TA 2022	talousarvio- viomuu- tokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-204 523	-181 900	0	-181 900	-214 661	118,0 %	-32 761
Netto	-204 523	-181 900	0	-181 900	-214 661	118,0 %	-32 761
Ulkoinen							
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousarvio- viomuu- tokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-198 048	-181 900	0	-181 900	-201 260	110,6 %	-19 360
Netto	-198 048	-181 900	0	-181 900	-201 260	110,6 %	-19 360
Sisäinen							
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousarvio- viomuu- tokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-6 475	0	0	0	-13 401		-13 401
Netto	-6 475	0	0	0	-13 401		-13 401

Talouden toteuma 2022

- Aikuskoulutuksen budjetti ylittyi jonkin verran

Tekninen lautakunta

Tehtäväalueet: Tekninen toimi, tilahallinta, liikennealueet, yleiset alueet, jätehuolto, liikenneolot, pelastustoimi, vesihuoltolaitos, rakennus- ja ympäristötoimi

Esittelijä: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Tuotetaan kiinteistöihin, liikennealueisiin, yleisiin alueisiin, jätehuoltoon ja vesihuoltolaitokseen liittyviä palveluja kuntalaisille mahdollisimman kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.

Tekninen lautakunta pyrkii kehittämään toimintaansa kunnan strategian mukaisesti siten, että voidaan vastata kuntalaisten, yrittäjien ja kolmannen sektorin lisääntyvän aktiivisuuden mukanaan tuomiin uusiin vaatimuksiin kunnan infran kunnosta ja laajuudesta huomioiden kunnan taloudellisten resurssien puitteet. Kehitetään teknisen osaston toimintaa vastaamaan sotien aiheuttamien muutosten huomioon ottamista jo ennakoimalla.

Teknisen lautakunnan ja rakennus- ja ympäristölautakunnan yhdistäminen yhdeksi lautakunnaksi 1.6.2021 alkaen vaikuttaa omalta osaltaan myös yhdistyvien lautakuntien työskentelyyn alkuvuodesta sekä uuden lautakunnan työhön loppuvuodesta.

	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	4 923 272	4 772 023	0	4 772 023	5 415 752	113,5 %	643 729
Kulut	-5 695 072	-5 614 031	0	-5 614 031	-5 752 763	102,5 %	-138 732
Netto	-771 800	-842 008	0	-842 008	-337 011	40,0 %	504 997
Ulkoisen							
	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	1 823 874	1 763 030	0	1 763 030	2 452 219	139,1 %	689 189
Kulut	-5 574 385	-5 492 293	0	-5 492 293	-5 686 010	103,5 %	-193 717
Netto	-3 750 511	-3 729 263	0	-3 729 263	-3 233 791	86,7 %	495 472
Sisäisen							
	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	3 099 398	3 008 993	0	3 008 993	2 963 533	98,5 %	-45 460
Kulut	-120 687	-121 738	0	-121 738	-66 753	54,8 %	54 985
Netto	2 978 711	2 887 255	0	2 887 255	2 896 780	100,3 %	9 525

Tehtäväalue: 5100 Tekninen toimi

Tilivelvollinen viranhaltija: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Tavoitteena on tarjota mahdollisimman laadukasta ja kustannustehokasta palvelua kuntalaisille sekä kunnan eri toimialoille. Tehtävänä on päätöksentekoon liittyvien asioiden valmistelu, toiminnan johtaminen, kesäpestin järjestäminen sekä suunnittelu, rakennuttaminen ja rakentaminen. Pienemmät hankkeet suunnitellaan ja rakennetaan omana työnä. Pääosa suunnittelusta ja rakentamisesta ostetaan.

Tavoitteet 2022

- tuottaa palveluja kunnan eri osastoille nopeasti ja kustannustehokkaasti

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- panostetaan hankkeiden suunnitteluun sekä tarjouskilpailutuksiin
- henkilöstön koulutus ja kustannustietoisuuden ylläpito
- kehitetään esimiestyötä

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin haasteellinen tilanne huomioiden kohtalaisen hyvin.
- Joidenkin teknisen lautakunnan alaisten lakisääteisten tehtävien hoito on hyvin haasteellista henkilöresurssien puutteesta johtuen.

5100	TP 2021	TA 2022	talousarvio- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	-95	4 000	0	4 000	3 957	98,9 %	-43
Kulut	-256 719	-274 323	0	-274 323	-271 734	99,1 %	2 589
Netto	-256 814	-270 323	0	-270 323	-267 777	99,1 %	2 546
Ulkoinen							
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousarvio- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	-95	4 000	0	4 000	3 957	98,9 %	-43
Kulut	-240 764	-258 763	0	-258 763	-255 554	98,8 %	3 209
Netto	-240 859	-254 763	0	-254 763	-251 597	98,8 %	3 166
Sisäinen							
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousarvio- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-15 955	-15 560	0	-15 560	-16 180	104,0 %	-620
Netto	-15 955	-15 560	0	-15 560	-16 180	104,0 %	-620

Talouden toteuma 2022

- Taloudellinen toteutuma saavutettiin henkilöstömuutokset huomioiden hyvin.

Tehtäväalue: 5200 Tilahallinta

Tilivelvollinen viranhaltija: Kiinteistöpäällikkö

Toiminta-ajatus

Ylläpidetään kiinteistöjä kustannustehokkaasti ja tarjoten käyttäjille mahdollisimman terveelliset ja viihtyisät työskentelyolosuhteet ennakoiden korjaustarpeet.

Tavoitteet 2022

- käyttäjillä terveelliset olosuhteet
- kustannusten hallinta ja energiansäästön toteutuminen
- toiminnan palvelurakenteen kehittäminen käyttäjien tarpeiden mukaisiksi
- alati muuttuvien säädöksiä ja määräysten toteutuminen kiinteistöissä

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- Ennakoiva kiinteistöhoito ja korjaustarpeiden havainnointi. Ongelmiin reagoiti nopeasti ja ammattitaitoisesti.
- Kulujen ja energiakulutuksen systemaattinen seuranta ja muutoksiin reagoiti.
- Hallintokuntien välinen yhteistyö olemassa olevien resurssien mukaisesti, omat työt tulevat ensisijaisesti tehtäväksi.
- Henkilökunnan kouluttautuminen, nykyisin vain lakisääteiset koulutukset.

Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Kulut	2 787 094	2 433 868	2 550 768	2 550 868
Kunnossapidettävät tilat, Hm ²	36 080	30 215	29 385	29 385
Energiaa säästävien investointien	3	1	0	1
Ylläpitokustannukset, euroa/Hm ² /a	77,25	83,65	86,87	86,74

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- Toiminnallisten tavoitteiden toteutuma toteutui kiinteistöhoitoorganisaatiomuutoksien ja henkilöstömuutosten keskellä melko hyvin.

5200	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	3 526 920	3 419 303	0	3 419 303	3 781 093	110,6 %	361 790
Kulut	-2 671 843	-2 550 868	0	-2 550 868	-2 670 930	104,7 %	-120 062
Netto	855 077	868 435	0	868 435	1 110 163	127,8 %	241 728
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	485 780	466 230	0	466 230	828 390	177,7 %	362 160
Kulut	-2 611 836	-2 479 481	0	-2 479 481	-2 652 124	107,0 %	-172 643
Netto	-2 126 056	-2 013 251	0	-2 013 251	-1 823 734	90,6 %	189 517
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	3 041 140	2 953 073	0	2 953 073	2 952 703	100,0 %	-370
Kulut	-60 007	-71 387	0	-71 387	-18 806	26,3 %	52 581
Netto	2 981 133	2 881 686	0	2 881 686	2 933 897	101,8 %	52 211

Talouden toteuma 2022

- Taloudellisesti päästiin tavoitteeseen, kustannustason hurjasta noususta sekä muutamista loppu vuoden yllättävistä menoeristä huolimatta.

Tehtäväalue: 5300 Liikennealueet

Kustannuspaikat: Kadut, kevyen liikenteen väylät, valaistus ja yksityistiet

Tilivelvollinen viranhaltija: Katuinsinööri

Toiminta-ajatus

Ylläpidetään liikenneväylät laatutavoitteiden mukaisesti ja kustannustehokkaasti tarjoten käyttäjille turvalliset liikkumisolosuhteet ennakoiden korjaustarpeet.

Tavoitteet 2022

- Menokasvun hillitseminen ja seuranta. Sääolosuhteiden ennakointi teiden sorastuksille, olemassa olevan asfalttimurskan hyödyntäminen kunnan hoitamilla sorateilla.
- Jatketaan sorateiden avo-ojien perkausta sekä palteiden poistoa, rumpujen toimivuus ja tarvittava vaihto määrärahan puitteissa.
- Yksityisteiden parantamiseen haetaan lisää Epo Ely:n valtion avustamaa apurahaa.
- Kesä- ja talvihoidosta vastaavien urakoitsijoiden kokoustaminen kerran kuussa.

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- tieverkostojen kunnontarkkailun valvonta viikoittain ja keliolosuhteiden muuttuessa
- hyvin laaditun katuverkostojen peruskorjausohjelman päivittäminen
- hoidon kustannusten seuranta

Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Kulut	602 731	600 560	638 714	684 722
Kunnossapidettäviä katuja	68,08	68,08	68,08	68,08
Kunnossapidettäviä kl-väyliä	24,40	24,40	24,40	24,40
Kunnossapidettäviä yksityisteitä	82,65	82,65	86,2	86,2
Kadut, €/km	5 153	5 048	5 650	5 891
KL-väylät, €/km	315,53	369	300	356
Yksityistiet, €/km	2 131	2 724	2 200	2 467
Avustettavat yksityistiet, €/km	580	649	600	700

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- Runsasluminen talvi aiheutti haasteita liikennealueiden hoidossa.
- Kokonaisuudessa toiminnallisiin tavoitteisiin päästiin suunnitellusti.

5300	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	13 519	2 700	0	2 700	13 359	494,8 %	10 659
Kulut	-658 596	-684 722	0	-684 722	-667 124	97,4 %	17 598
Netto	-645 077	-682 022	0	-682 022	-653 765	95,9 %	28 257
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	1 166	2 700	0	2 700	3 361	124,5 %	661
Kulut	-646 333	-676 452	0	-676 452	-654 325	96,7 %	22 127
Netto	-645 167	-673 752	0	-673 752	-650 964	96,6 %	22 788
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousarvionmuutokset	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	12 353	0	0	0	9 998		9 998
Kulut	-12 263	-8 270	0	-8 270	-12 799	154,8 %	-4 529
Netto	90	-8 270	0	-8 270	-2 801	33,9 %	5 469

Talouden toteuma 2022

- Kustannustason nousu aiheutti haasteita pysyä talousarviossa. Taloudellinen toteutuma oli kuitenkin kokonaisuudessa kohtalaisen hyvä.

Tehtäväalue: 5400 Yleiset alueet

Kustannuspaikat: Puistot

Tilivelvollinen viranhaltija: Maanmittausinsinööri

Toiminta-ajatus

Kunnan yleisten alueiden hoito, ylläpito ja kehittäminen tarjoten kuntalaisille viihtyisän ympäristön virkistäytyä.

Tavoitteet 2022

- puistoalueiden siisti yleisilme.
- puustoisten virkistysalueiden hoidon järkevöittäminen solmimalla esimerkiksi sopimus asiantuntijatahon kanssa, joka voi myös toteuttaa alueiden hoitoa.

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- puistoalueiden kunnostustoimenpiteitä budjetin sallimissa rajoissa sekä sujuva ylläpito
- asiantuntijakumppanin haku puustoalueiden hoitoon

Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Nettomenot (ulkoiset ja sisäiset)	56 244	47 908	58 372	71 881
Puistoja kpl/ha	38 / 13,7	38 / 13,7	38 / 13,7	39 / 13,9

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- Puistoalueiden ongelmapuita saatiin hyvin poistettua sekä alueiden yleisilmettä siistittyä.
- Hulminpuistoa hoidettiin jälleen lampaita laiduntamalla puistossa.

5400	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	23 166	0	0	0	4 725		4 725
Kulut	-73 544	-71 881	0	-71 881	-52 166	72,6 %	19 715
Netto	-50 378	-71 881	0	-71 881	-47 441	66,0 %	24 440
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	23 166	0	0	0	4 725		4 725
Kulut	-68 718	-66 766	0	-66 766	-47 468	71,1 %	19 298
Netto	-45 552	-66 766	0	-66 766	-42 743	64,0 %	24 023
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-4 826	-5 115	0	-5 115	-4 698	91,8 %	417
Netto	-4 826	-5 115	0	-5 115	-4 698	91,8 %	417

Talouden toteuma 2022

- Taloudellisesti vuosi toteutui suunnitellusti.

Tehtäväalue: 5500 Jätehuolto

Kustannuspaikat: Jätehuolto

Tilivelvollinen viranhaltija: Katuinsinööri

Toiminta-ajatus

Jätehuollon taksat pidetään kuntalaisille kilpailukykyisinä. Opastetaan kuntalaisia lisäämään kierrä-
tystä sekä kaatopaikalle menevän jätteen määrää minimoidaan.

Palveluita tehostetaan. Vuonna 2020 voimaan tulleen jätelain mukaisesti jätehuolto tulee katta-
maan toiminnastaan syntyvät kustannukset.

Tavoitteet 2022

- jätehuollon taksat alle valtakunnallisen keskiarvon
- hyötykäyttöaseman lajittelun ohjeistuksen seuranta lokakuussa 2020 alkaessa päivityk-
sessä
- jätehuollon kustannusten minimointi
- valmistautuminen uuteen yhteistyösopimukseen yhteistoimintavelvoitteen toteuttamiseksi
- kunnan jätehuollon päivittäminen jätelainsäädännön mukaiseksi

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- valmistautuminen tuottajien korvausvastuuseen, joka astuu voimaan 1.7.2023
- tiedottaminen huolellisesta lajittelusta, lajitteluohjeiden tarvittava päivitys
- jätehuollon taksojen muutosten seuranta

Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja (ulkoiset menot)

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Nettomenot	94 967	135 001	233 131	137 981
Kokonaisjättemäärä tn/a ilman biokaasulaitosta	2 410	1 418	2 500	1 156
Kaatopaikkajäte tn/a	308	366	380	354

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- Uusi jätelaki aiheuttaa paljon työtä tosi ohuelle organisaatiolle. Jätehuoltomääräysten päivittäminen siirtyi vuodelle 2023.
- Hyötykäyttöaseman toiminta on vakiintunut ja jätemäärät ovat laskeneet alku vuosien hui-pusta.

5500	TP 2021	TA 2022	talousar-viomuutok-set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	127 680	102 000	0	102 000	127 357	124,9 %	25 357
Kulut	-238 974	-239 981	0	-239 981	-239 007	99,6 %	974
Netto	-111 294	-137 981	0	-137 981	-111 650	80,9 %	26 331
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousar-viomuutok-set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	126 890	102 000	0	102 000	127 244	124,7 %	25 244
Kulut	-238 644	-239 981	0	-239 981	-238 207	99,3 %	1 774
Netto	-111 754	-137 981	0	-137 981	-110 963	80,4 %	27 018
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousar-viomuutok-set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma-%	poikkeama
Tuotot	790	0	0	0	113		113
Kulut	-330	0	0	0	-800		-800
Netto	460	0	0	0	-687		-687

Talouden toteuma 2022

- Taloudellinen toteutuma talousarvion mukaisesti.

Tehtäväalue: 5700 Liikenneolot

Tilivelvollinen viranhaltija: Tekninen johtaja

Toiminta-ajatus

Osallistutaan joukkoliikenteen seudulliseen kehitystyöhön tukemalla laihialaisten työ- ja opiskelumatkustamista.

Eri matkaketjujen yhteen sovittaminen.

Tavoitteet 2022

- kehittää yhteistyössä ELY-keskuksen ja alueen kuntien kanssa alueellista työmatkaliikennettä
- kehittää liityntäpysäköintiä ja kevyen liikenteen pysäköintiä

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- erilaisten hanketukien hakemista tehostetaan
- käydään yhteistyöneuvotteluja alueen kuntien ja ELY-keskuksen kanssa

Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja (ulkoiset menot)

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TP 2022
Nettomenot	18 880	9 645	15 000	15 000
Myynti kpl	108	56	100	86
Matkustus kpl	3 082	1 247	2 500	1 875
Menot / myyty lippu	174,81	172,23	150	175
Menot / suoritettu matka	6,13	7,73	6	8

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- Osallistuttiin erilaisiin alueellisiin liikennejärjestelmä- ja liikenneturvallisuustyöryhmiin.
- Ollaan tiiviissä yhteistyössä ELY-keskuksen joukkoliikenneasiantuntijoiden kanssa kehittämässä alueellista joukkoliikennettä.

5700	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-10 714	-15 000	0	-15 000	-35 264	235,1 %	-20 264
Netto	-10 714	-15 000	0	-15 000	-35 264	235,1 %	-20 264
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-10 714	-15 000	0	-15 000	-35 264	235,1 %	-20 264
Netto	-10 714	-15 000	0	-15 000	-35 264	235,1 %	-20 264
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	0	0	0	0	0		0
Netto	0	0	0	0	0		0

Talouden toteuma 2022

- Palvelujen ostot ylittyivät johtuen kohonneista kustannuksista ja lippujen hinnoista.

Tehtäväalue: 5800 Pelastustoimi

Tilivelvollinen viranhaltija: Pohjanmaan pelastustoimi

Toiminta-ajatus

Vaasan seudulle 1.1.2004 perustettu Pohjanmaan pelastuslaitos hoitaa Laihian palo- ja pelastustoi-
men tehtävät. Pelastustoimi siirtyy hyvinvointialueen hoidettavaksi 1.1.2023.

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- Toteutui suunnitellusti

5800	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-627 241	-619 346	0	-619 346	-640 015	103,3 %	-20 669
Netto	-627 241	-619 346	0	-619 346	-640 015	103,3 %	-20 669
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-625 735	-619 346	0	-619 346	-640 015	103,3 %	-20 669
Netto	-625 735	-619 346	0	-619 346	-640 015	103,3 %	-20 669
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	0	0	0	0	0		0
Kulut	-1 506	0	0	0	0		0
Netto	-1 506	0	0	0	0		0

Talouden toteuma 2022

- Toteutui suunnitellusti

Tehtäväalue: 5900 Rakennusvalvonta- ja ympäristötoimi

Kustannuspaikat: Rakennusvalvonta, ympäristötoimi, mittaus- ja kaavoitus

Esittelijä: Rakennustarkastaja

Toiminta-ajatus

Tuotetaan rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen viranomaispalvelut sekä palvelut elinympäristön kehittämiseen, kartoitus- ja mittaus- ja kaavoitustehtäviin, kiinteistön muodostamiseen ja maa-aineslupien valmisteluun mahdollisimman kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.

Tavoitteet 2022

- lupakäsittelyn uudistamisen selvitystyö
- selvitystyö lakiuudistuksen vaikutuksesta toimintaan
- valtateiden vaikutusalueen osayleiskaavan tarkistuksen ja laajennuksen valmistuminen

Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022

- varautuminen rakennusvalvonnan osalta sähköisen asiointin ja arkistoinnin käyttöönottoon
- maankäyttö- ja rakennuslain uudistamiseen varautuminen
- valtateiden vaikutusalueen osayleiskaavan luonnos nähtäville loppuvuodesta 2021 tai alkuvuodesta 2022 ja kaavaehdotus nähtäville vuoden 2022 aikana

Toiminnallisten tavoitteiden toteuma 2022

- Rakentamisen hiljentyminen edesauttoi ruuhkien purkautumisessa.
- Ympäristöviranomaistehtävät lisääntyivät ja osaltaan aiheutti ajoittain rakennuslupien läpimenoaikoihin pientä viivettä.
- Haasteena on henkilöstön vähäisyys rakennusvalvonnassa ja ympäristöhuollossa suoriutua lakisääteisistä tehtävistä mahdollisimman nopeasti.

5900	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	61 804	64 100	0	64 100	356 931	556,8 %	292 831
Kulut	-284 531	-361 888	0	-361 888	-304 767	84,2 %	57 121
Netto	-222 727	-297 788	0	-297 788	52 164	-17,5 %	349 952
Ulkoinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	61 584	64 100	0	64 100	356 791	556,6 %	292 691
Kulut	-271 611	-350 524	0	-350 524	-291 876	83,3 %	58 648
Netto	-210 027	-286 424	0	-286 424	64 915	-22,7 %	351 339
Sisäinen	TP 2021	TA 2022	talousar- viomuutok- set	TA 2022 muutosten jälkeen	TOT 2022	toteuma- %	poikkeama
Tuotot	220	0	0	0	140		140
Kulut	-12 920	-11 364	0	-11 364	-12 891	113,4 %	-1 527
Netto	-12 700	-11 364	0	-11 364	-12 751	112,2 %	-1 387

Talouden toteuma 2022

- Toteutui suunnitellusti

4 HENKILÖSTÖ

Henkilöstösuunnitelma 2019–2022

	TP2019	TP2020	TP2021	TP2022
Hallinto-osasto	10,5	10,5	9,8	
Perusturvaosasto				
• toimisto, hallinto	3	3	3	
• sosiaali- ja perhetyö	10,4	8,8	8 + 3,4	
• kotipalvelu	28,3	32,9	37,6 + 5,6	
Osasto yhteensä	41,7	44,7	48,6 + 9	
Sivistys- ja vapaa-aikaosasto				
• hallinto- ja tukipalvelut		10	10 + 1	
• varhaiskasvatus	79,6	73,6	74 + 33,9	
• esiopetus	3,9	2,9	3,3 + 0,1	
• perusopetus	105,6	105	111 + 20	
• toisen asteen koulutus	10	9	10	
• kirjasto- ja kulttuurit.	5	5,1	5,1	
• liikuntatoimi	5	6	5,9 + 2,8	
• nuorisotoimi	4	3	3	
Osasto yhteensä	213,1	214,5	222,3 + 57,8	
Tekninen osasto				
• tekninen toimi	2	2	2	
• tilahallinta	27,5	28,8	25,7 + 4,3	
• liikennealueet	1	1,5	0,5	
• yleiset alueet	0	0	0	
• jätehuolto	0,5	1	1 + 1	
• vesihuoltolaitos	7	5	5	
• rakennusvalvonta ja ymp.toimi	3	3	3	
Osasto yhteensä	41	41,3	37,2 + 5,3	
Kaikki yhteensä	306,3	311,0	317,9 + 72,1	

Vuoden 2021 luvuissa mukana vakinaiset ja määräaikaiset työntekijät 31.12.2021.

Vuoden 2019 eteenpäin henkilöstölukuja laskettaessa on otettu huomioon osa-aikaiset työntekijät heidän osa-aikaprosenttinsa mukaisesti. Henkilö on laskettu mukaan siihen toimintoon, johon palkan jakautuessa suurin osa on kirjattu. Tämä vaikuttaa esim. varhaiskasvatuksen ja esikoulun aikaisemmasta vuodesta poikkeaviin lukuihin. Sivistys- ja vapaa-aikaosastolle on lisätty hallinto- ja tukipalvelut, jotka aiempina vuosina ovat sisältyneet perusopetukseen.

Asumispalveluiden siirron yhteydessä yhdeksän henkilöä jäi edelleen kunnan palvelukseen ja he anoivat työvapaata, kunnes kunkin henkilökohtainen eläkeikä täyttyy. Näin henkilöt säilyttivät uudenkin työnantajan palveluksessa lisäeläkeoikeuden. Nämä henkilöt eivät sisälly taulukon lukuihin vuonna 2021.

5 TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

Sisältää sisäiset erät

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot					EUROINA
Myyntitulot	2 425 855		2 425 855	2 715 916	290 061
Maksutulot	777 600		777 600	1 037 621	260 021
Tuet ja avustukset	159 200		159 200	312 416	153 216
Muut toimintatulot	3 240 098		3 240 098	3 708 552	468 454
Toimintatulot yhteensä	6 602 753		6 602 753	7 774 505	1 171 752
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-14 262 478	-974 000	-15 236 478	-15 144 856	91 622
Palvelujen ostot	-35 817 105		-35 817 105	-38 039 635	-2 222 530
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 330 497		-2 330 497	-2 359 967	-29 470
Avustukset muille	-820 600		-820 600	-784 355	36 245
Muut toimintamenot	-3 102 650		-3 102 650	-3 277 472	-174 822
Toimintamenot yhteensä	-56 333 330	-974 000	-57 307 330	-59 606 285	-2 298 955
Toimintakate	-49 730 577	-974 000	-50 704 577	-51 831 780	-1 127 203
Verotulot	33 669 000		33 669 000	34 618 665	949 665
Valtionosuudet	19 009 000		19 009 000	19 482 513	473 513
Rahoitustulot ja -menot:					
Korkotulot	6 000		6 000	10 203	4 203
Muut rahoitustulot	92 020		92 020	278 727	186 707
Korkomenot	-109 200		-109 200	-151 112	-41 912
Muut rahoitusmenot	-68 820	-69 000	-137 820	-138 551	-731
Vuosikate	2 867 423	-1 043 000	1 824 423	2 268 665	444 242
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 200 000		-2 200 000	-2 165 638	34 362
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot			0		0
Satunnaiset kulut			0		0
Tilikauden tulos	667 423	-1 043 000	-375 577	103 027	478 604
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	667 423	-1 043 000	-375 577	103 027	478 604

5.1 VEROTULOJEN ERITTELY

Verotulot	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	31 153 500		31 153 500	31 568 026	414 526
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 016 000		1 016 000	1 489 944	473 944
Kiinteistövero	1 499 500		1 499 500	1 560 694	61 194
Verotulot yhteensä	33 669 000	0	33 669 000	34 618 664	949 664

Tuloveroprosentit	Tulovero-%	Verotettava tulo milj. euroa	Muutos-%
Verovuosi 2011	19,50	115	6,8
Verovuosi 2012	19,75	118	2,7
Verovuosi 2013	20,00	125	6,1
Verovuosi 2014	20,75	127	1,3
Verovuosi 2015	21,50	127	-0,3
Verovuosi 2016	21,50	127	0,3
Verovuosi 2017	21,75	125	-1,9
Verovuosi 2018	21,75	128	2,5
Verovuosi 2019	21,75	131	2,6
Verovuosi 2020	21,75	134	2,1
Verovuosi 2021	21,75	140	4,9

Kiinteistöveroprosentit	Varsinainen asuinrakennus	Muut asuinrakennukset	Yleinen	Rakentamaton rakennuspaikka
Verovuosi 2009	0,30	0,65	0,65	3,00
Verovuosi 2010	0,40	0,75	0,65	3,00
Verovuosi 2011	0,40	0,75	0,75	3,00
Verovuosi 2012	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2013	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2014	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2015	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2016	0,50	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2017	0,50	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2018	0,50	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2019	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2020	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2021	0,60	1,00	1,00	3,00
Verovuosi 2022	0,60	1,00	1,00	3,00

Valtionosuuksien erittely	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Peruspalveluiden valtionosuus ml. tasaukset	15 348 000		15 348 000	15 379 345	31 345
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-497 000		-497 000	-305 492	191 508
Verotulomenetysten kompensatio	4 158 000		4 158 000	4 408 660	250 660
Valtionosuudet yhteensä	19 009 000	0	19 009 000	19 482 513	473 513

5.2 INVESTOINTIOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

INVESTOINNIT 2022	Alkup. TA	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Talousarviosta käytetty %
KUNNANHALLITUS						
Maa-alueet						
Tulot	50 000,00	0,00	50 000,00	6 188,38	-43 811,62	12,4
Menot	-210 000,00	-118 800,00	-328 800,00	-328 780,00	20,00	100,0
Netto	-160 000,00	-118 800,00	-278 800,00	-322 591,62	-43 791,62	115,7
Atk-ohjelmat (palkka ja hlöstö)						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-100 000,00	0,00	-100 000,00	0,00	100 000,00	0,0
Netto	-100 000,00	0,00	-100 000,00	0,00	100 000,00	0,0
Sähköinen allekirj. asiahall.ohjelm.						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-6 950,00	13 050,00	34,8
Netto	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-6 950,00	13 050,00	34,8
Osakkeet ja osuudet						
Tulot	0,00	0,00	0,00	586,00	586,00	
Menot	0,00	0,00	0,00	-2 500,00	-2 500,00	
Netto	0,00	0,00	0,00	-1 914,00	-1 914,00	
Laihian Tilapalvelu Oy:n ja Laihian Hyvinvointi Oy:n osakkeet						
Yhteensä						
Tulot	50 000,00	0,00	50 000,00	6 774,38	-43 225,62	13,5
Menot	-330 000,00	-118 800,00	-448 800,00	-338 230,00	110 570,00	75,4
Netto	-280 000,00	-118 800,00	-398 800,00	-331 455,62	67 344,38	83,1
INVESTOINNIT 2022	Alkup. TA	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Talousarviosta käytetty %
SIVISTYSLAUTAKUNTA						
Yhtenäiskoulu 1-6 lk/kalusto						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-31 640,00	0,00	-31 640,00	-18 913,25	12 726,75	59,8
Netto	-31 640,00	0,00	-31 640,00	-18 913,25	12 726,75	59,8
Yhteensä						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-31 640,00	0,00	-31 640,00	-18 913,25	12 726,75	59,8
Netto	-31 640,00	0,00	-31 640,00	-18 913,25	12 726,75	59,8

HYVINVOINTILAUTAKUNTA						
Pesäpallokentän loppuunsaattaminen						
Tulot	0,00	0,00	0,00	43 000,00	43 000,00	
Menot	-144 000,00	0,00	-144 000,00	-119 776,08	24 223,92	83,2
Netto	-144 000,00	0,00	-144 000,00	-76 776,08	67 223,92	53,3
Pesäpallokenttä/katsomo, kuulutuskoppi						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-15 000,00	0,00	-15 000,00	-40 720,27	-25 720,27	271,5
Netto	-15 000,00	0,00	-15 000,00	-40 720,27	-25 720,27	271,5
Hyppypatjojen suojakatokset						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-10 000,00	0,00	-10 000,00	-4 462,39	5 537,61	44,6
Netto	-10 000,00	0,00	-10 000,00	-4 462,39	5 537,61	44,6
Urheilukentän pinnoitus						
Tulot	0,00	0,00	0,00	41 250,00	41 250,00	
Menot	-140 000,00	0,00	-140 000,00	-180 736,64	-40 736,64	129,1
Netto	-140 000,00	0,00	-140 000,00	-139 486,64	513,36	99,6
Leikkikentät						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-10 000,00	0,00	-10 000,00	0,00	10 000,00	0,0
Netto	-10 000,00	0,00	-10 000,00	0,00	10 000,00	0,0
Yhteensä						
Tulot	0,00	0,00	0,00	84 250,00	84 250,00	
Menot	-319 000,00	0,00	-319 000,00	-345 695,38	-26 695,38	108,4
Netto	-319 000,00	0,00	-319 000,00	-261 445,38	57 554,62	82,0
INVESTOINNIT 2022	Alkup. TA	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Talousarviosta käytetty %
TEKNINEN LAUTAKUNTA						
Talorakennus						
Terveyskeskus, käytävät						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-30 000,00	0,00	-30 000,00	-28 524,85	1 475,15	95,1
Netto	-30 000,00	0,00	-30 000,00	-28 524,85	1 475,15	95,1
Terveyskeskus, vesiputkien uusim.						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-40 000,00	0,00	-40 000,00	-4 798,89	35 201,11	12,0
Netto	-40 000,00	0,00	-40 000,00	-4 798,89	35 201,11	12,0
Hulmin päiväkotii, katon maalaus						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-15 000,00	0,00	-15 000,00	-15 711,53	-711,53	104,7
Netto	-15 000,00	0,00	-15 000,00	-15 711,53	-711,53	104,7

Jokikylän liikuntasali						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-23 781,20	-3 781,20	118,9
Netto	-20 000,00	0,00	-20 000,00	-23 781,20	-3 781,20	118,9
Lukio, ilmanvaihtokoneen uusim.						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-70 000,00	0,00	-70 000,00	-90 125,14	-20 125,14	128,8
Netto	-70 000,00	0,00	-70 000,00	-90 125,14	-20 125,14	128,8
Ennalta arvaamattomat korjaukset						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-50 000,00	0,00	-50 000,00	-48 323,02	1 676,98	96,6
Netto	-50 000,00	0,00	-50 000,00	-48 323,02	1 676,98	96,6
Yhteensä						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-225 000,00	0,00	-225 000,00	-211 264,63	13 735,37	93,9
Netto	-225 000,00	0,00	-225 000,00	-211 264,63	13 735,37	93,9
INVESTOINNIT 2022	Alkup. TA	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Talousarviosta käytetty %
Kunnallistekniikka						
Katujen rakentaminen						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-950 000,00	0,00	-950 000,00	-651 639,01	298 360,99	68,6
Netto	-950 000,00	0,00	-950 000,00	-651 639,01	298 360,99	68,6
Puistoalueiden rakentaminen						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-10 000,00	0,00	-10 000,00	-10 473,52	-473,52	104,7
Netto	-10 000,00	0,00	-10 000,00	-10 473,52	-473,52	104,7
Katujen päällystys						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-391 000,00	0,00	-391 000,00	-234 356,26	156 643,74	59,9
Netto	-391 000,00	0,00	-391 000,00	-234 356,26	156 643,74	59,9
Yksityisteiden parantamishjelma						
Tulot	50 000,00	0,00	50 000,00	27 389,00	-22 611,00	54,8
Menot	-100 000,00	0,00	-100 000,00	-54 778,61	45 221,39	54,8
Netto	-50 000,00	0,00	-50 000,00	-27 389,61	22 610,39	54,8
Siltojen peruskorjaus						
Tulot	60 000,00	0,00	60 000,00	0,00	-60 000,00	0,0
Menot	-120 000,00	0,00	-120 000,00	0,00	120 000,00	0,0
Netto	-60 000,00	0,00	-60 000,00	0,00	60 000,00	0,0

Koskelantien silta						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-150 000,00	0,00	-150 000,00	0,00	150 000,00	0,0
Netto	-150 000,00	0,00	-150 000,00	0,00	150 000,00	0,0
Alempiasteiset tiet						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-100 000,00	0,00	-100 000,00	0,00	100 000,00	0,0
Netto	-100 000,00	0,00	-100 000,00	0,00	100 000,00	0,0
Avo-ojien kunnostus						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-60 000,00	0,00	-60 000,00	0,00	60 000,00	0,0
Netto	-60 000,00	0,00	-60 000,00	0,00	60 000,00	0,0
Kadut ja klv, liikenneturvallisuus						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-35 000,00	0,00	-35 000,00	-6 114,83	28 885,17	17,5
Netto	-35 000,00	0,00	-35 000,00	-6 114,83	28 885,17	17,5
Ennalta-arvaamattomat työt						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-70 000,00	0,00	-70 000,00	-15 989,05	54 010,95	22,8
Netto	-70 000,00	0,00	-70 000,00	-15 989,05	54 010,95	22,8
Vesilaitoksen rakentamiskohteet						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-170 000,00	0,00	-170 000,00	-167 247,36	2 752,64	98,4
Netto	-170 000,00	0,00	-170 000,00	-167 247,36	2 752,64	98,4
Viemärlaitoksen rakent.kohteet						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-307 000,00	0,00	-307 000,00	-374 822,09	-67 822,09	122,1
Netto	-307 000,00	0,00	-307 000,00	-374 822,09	-67 822,09	122,1
Yhteensä						
Tulot	110 000,00	0,00	110 000,00	27 389,00	-82 611,00	24,9
Menot	-2 463 000,00	0,00	-2 463 000,00	-1 515 420,73	947 579,27	61,5
Netto	-2 353 000,00	0,00	-2 353 000,00	-1 488 031,73	864 968,27	63,2

INVESTOINNIT 2022	Alkup. TA	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Talousarvio-osta käytetty %
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ						
Kunnanhallitus						
Tulot	50 000,00	0,00	50 000,00	6 774,38	-43 225,62	13,5
Menot	-330 000,00	-118 800,00	-448 800,00	-338 230,00	110 570,00	75,4
Netto	-280 000,00	-118 800,00	-398 800,00	-331 455,62	67 344,38	83,1
Sivistyslautakunta						
Tulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Menot	-31 640,00	0,00	-31 640,00	-18 913,25	12 726,75	59,8
Netto	-31 640,00	0,00	-31 640,00	-18 913,25	12 726,75	59,8
Hyvinvointilautakunta						
Tulot	0,00	0,00	0,00	84 250,00	84 250,00	
Menot	-319 000,00	0,00	-319 000,00	-345 695,38	-26 695,38	108,4
Netto	-319 000,00	0,00	-319 000,00	-261 445,38	57 554,62	82,0
Tekninen lautakunta						
Tulot	110 000,00	0,00	110 000,00	27 389,00	-82 611,00	24,9
Menot	-2 688 000,00	0,00	-2 688 000,00	-1 726 685,36	961 314,64	64,2
Netto	-2 578 000,00	0,00	-2 578 000,00	-1 699 296,36	878 703,64	65,9
Investoinnit yhteensä						
Tulot	160 000,00	0,00	160 000,00	118 413,38	-41 586,62	74,0
Menot	-3 368 640,00	-118 800,00	-3 487 440,00	-2 429 523,99	1 057 916,01	69,7
Netto	-3 208 640,00	-118 800,00	-3 327 440,00	-2 311 110,61	1 016 329,39	69,5

5.3 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 867 423	-1 043 000	1 824 423	2 268 665	444 242
Satunnaiset erät			0		0
Tulorahoituksen korjauserät	-32 000		-32 000	-7 567	24 433
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-3 368 640	-118 800	-3 487 440	-2 429 524	1 057 916
Rahoitusosuudet investointimenoihin	110 000		110 000	111 639	1 639
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	82 000		82 000	14 342	-67 658
Toiminta ja investoinnit, netto	-341 217	-1 161 800	-1 503 017	-42 445	1 460 572
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset			0		0
Antolainasaamisen vähennykset	68 000		68 000	98 538	30 538
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 000 000		3 000 000	0	-3 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 810 000		-2 810 000	-2 909 997	-99 997
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0		0	2 500 000	2 500 000
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	-83 217	-1 161 800	-1 245 017	-353 904	891 113

5.4 YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIIEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TU- LOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

	Määrärahat					Tuloarviot					
	Si- to- vuus	Alkup. talous- arvio	TA:n muu- tokset	TA muu- tosten jälkeen	Toteu- tuma	Poikke- ama	Alkup. talous- arvio	TA:n muutok- set	TA muu- tosten jälkeen	Toteu- tuma	Poikke- ama
KÄYTTÖTALOUSOSA											
Kunnanvaltuusto											
Kunnanvaltuusto	N	99		99	92	7	0		0	0	0
Tarkastuslautakunta	N	22		22	26	-4	0		0	0	0
Kunnanhallitus											
Luottamushenkilöjohto	N	1 117		1 117	1 088	29	70		70	94	24
Keskushallinto	N	1 116	319	1 435	986	449	39		39	28	-11
Tilat ja osakehuoneistot	N	30		30	16	14	131		131	249	118
Keskusvaalilautakunta											
Vaalit	N	35		35	23	12	3		3	16	13
Hyvinvointilautakunta											
Terv. ja hyvinvoinnin edist.	N	31 582		31 582	33 650	-2 068	550		550	627	77
Kirjasto- ja kulttuuritoimi	N	396		396	440	-44	7		7	14	7
Liikuntatoimi	N	875		875	892	-17	136		136	134	-2
Nuorisotoimi	N	218		218	164	54	32		32	32	0
Sivistyslautakunta											
Varhaiskasvatus	N	3 981	450	4 431	4 532	-101	641		641	603	-38
Esiopetus	N	529	145	674	742	-68	0		0	28	28
Peruskoulutus	N	9 442	60	9 502	9 802	-300	198		198	432	234
Toisen asteen koulu	N	1 095		1 095	1 114	-19	25		25	31	6
Aikuiskoulutus	N	182		182	215	-33	0		0	0	0
Tekninen lautakunta											
Tekninen toimi	N	274		274	272	2	4		4	4	0
Tilahallinta	N	2 551		2 551	2 730	-179	3 419		3 419	3 792	373
Liikennealueet	N	685		685	667	18	3		3	14	11
Yleiset alueet	N	72		72	53	19	0		0	5	5
Jätehuolto	N	240		240	239	1	102		102	127	25
Vesihuoltolaitos	N	796		796	884	-88	1 180		1 180	1 188	8
Liikenneolot	N	15		15	35	-20	0		0	0	0
Palo- ja pelastustoimi	N	619		619	640	-21	0		0	0	0
Rakennus- ja ymp.lautakunta											
Rakennus- ja ymp.toimi	N	362		362	305	57	64		64	357	293
		56 333	974	57 307	59 607	-2 300	6 604	0	6 604	7 775	1 171

B = Brutto

N = Netto

	Määrärahat						Tuloarviot				
	Sito- vuus	Alkup. Talous- arvio	TA:n muu- tokset	TA muu- tosten jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama	Alkup. talousar- vio	TA:n muutok- set	TA muu- tosten jäl- keen	Toteu- tuma	Poik- keama
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						33 669		33 669	34 619	950
Valtionosuudet	B						19 009		19 009	19 483	474
Korkotulot	B						6		6	10	4
Muut rahoitustulot	B						92		92	279	187
Korkomenot	B	109		109	151	-42					
Muut rahoitusmenot	B	2	69	71	70	1					
		111	69	180	221	-41	52 776	0	52 776	54 391	1 615
INVESTOINTIOSA											
Kunnanhallitus											
Maa-alueet	B	210	119	329	329	0	50		50	6	-44
Palkka- ja henkilöstöhall.ohjelma	B	100		100	0	100			0		0
Sähköinen allekirj. as.hall.ohjelmaan	B	20		20	7	13			0		0
Osakkeet ja osuudet	B	0		0	2	-2	0		0	1	1
Sivistyslautakunta											
Koulujen kalustohankinnat	B	32		32	19	13			0		0
Hyvinvointilautakunta											
Pesäpallokentän loppuunsaattaminen	B	144		144	120	24	0		0	43	43
Pesäpallokenttä/Katsomo,kuulutusk.	B	15		15	41	-26			0		0
Hyppypatjojen suojakatokset	B	10		10	4	6			0		0
Yleisurheilukentän pinnoitus	B	140		140	181	-41	0		0	41	41
Leikkikentät	B	10		10	0	10			0		0
Tekninen lautakunta											
Terveyskeskus, käytävien peruskorj.	B	30		30	29	1			0		0
Terveyskeskus, vesiputkien uusiminen	B	40		40	5	35			0		0
Hulmin päiväkotij, katon maalaus	B	15		15	16	-1			0		0
Jokikylän liikuntasali	B	20		20	24	-4			0		0
Lukio, ilmanvaihtokoneen uusiminen	B	70		70	90	-20			0		0
Enn.arv. menot (tk ja kirkonk.koulu)	B	50		50	48	2			0		0
Katujen rakentaminen	B	950		950	652	298			0		0
Katujen päällystys	B	391		391	234	157			0		0
Kadut ja klv, ajoratamerk.uusim.ym	B	35		35	6	29			0		0
Enn.arv.menot (kadut)	B	70		70	16	54			0		0
Siltojen peruskorjaus	B	120		120	0	120	60		60	0	-60
Koskelantien silta	B	150		150	0	150			0		0
Yksityisteiden parantamisohjelma	B	100		100	55	45	50		50	27	-23
Alempiasteiset tiet	B	100		100		100			0		0
Avo-ojien kunnostus	B	60		60		60			0		0
Puistoalueiden rakentaminen	B	10		10	10	0			0		0
Vesilaitos	B	170		170	167	3			0		0
Viemärlaitos	B	307		307	375	-68			0		0
		3 369	119	3 488	2 430	1 058	160	0	160	118	-42
RAHOITUSOSA											
Antolainauksen muutok.											
Antolainas.lisäykset	B			0		0					
Antolainas.vähennykset	B						68		68	99	31
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lain.lis.	B						3 000		3 000	0	-3 000
Pitkäaikaisten lain.väh.	B	2 810		2 810	2 910	-100					
Lyhytaikaisten lain.m.	B			0		0	0		0	2 500	2 500
Oman pääoman muutokset											
Vaikutus maksuvalmiuteen				0		0	15	1 162	1 177	285	-892
Rahoitusosa yhteensä		2 810	0	2 810	2 910	-100	3 083	1 162	4 245	2 884	-1 361
YHTEENSÄ		62 623	1 162	63 785	65 168	-1 383	62 623	1 162	63 785	65 168	1 383

B = Brutto

N = Netto

6 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

6.1 TULOSLASKELMA

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Toimintatuotot		
Myyntituotot	1 794 324,18	2 053 630,79
Maksutuotot	1 037 480,58	1 212 563,34
Tuet ja avustukset	312 416,47	1 217 431,63
Muut toimintatuotot	1 550 490,10	1 162 868,35
	<u>4 694 711,33</u>	<u>5 646 494,11</u>
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-11 969 727,50	-13 423 968,93
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-2 771 659,12	-3 039 026,61
Muut henkilöstösivukulut	-403 469,01	-468 174,05
Palvelujen ostot	-37 141 174,85	-31 624 026,94
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 335 981,52	-2 310 652,39
Avustukset	-784 354,95	-1 967 717,05
Muut toimintakulut	-1 120 123,95	-1 149 719,40
	<u>-56 526 490,90</u>	<u>-53 983 285,37</u>
Toimintakate	-51 831 779,57	-48 336 791,26
Verotulot	34 618 664,62	32 848 899,10
Valtionosuudet	19 482 513,00	19 148 374,00
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	10 202,82	10 673,57
Muut rahoitustuotot	212 006,81	62 342,85
Korkokulut	-151 111,49	-89 970,74
Muut rahoituskulut	-71 831,02	-3 070,20
	<u>-732,88</u>	<u>-20 024,52</u>
Vuosikate	2 268 665,17	3 640 457,32
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 165 638,46	-2 161 873,71
Arvonalentumiset		0,00
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	0,00	916 014,71
Satunnaiset kulut	0,00	-256 990,46
Tilikauden tulos	103 026,71	2 137 607,86
Poistoeron lisäys(-)tai vähennys (+)		
Rahastojen lisäys (-)tai vähennys (+)		
Tilikauden alijäämä (ylijäämä)	<u>103 026,71</u>	<u>2 137 607,86</u>

6.2 RAHOITUSLASKELMA

RAHOITUSLASKELMA	2022		2021	
<u>Toiminnan rahavirta</u>				
Vuosikate +/-	2 268 665,17		3 640 457,32	
Satunnaiset erät +/-	0,00		659 024,25	
Tulorahoituksen korjauserät	-7 567,52	2 261 097,65	-678 155,04	3 621 326,53
<u>Investointien rahavirta</u>				
Investointimenot	-2 429 523,99		-3 044 715,89	
Rahoitusosuudet investointimenoihin +	111 639,00		193 723,20	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitulot +	14 341,90	-2 303 543,09	1 532 448,70	-1 318 543,99
Toiminnan ja investointien rahavirta		-42 445,44		2 302 782,54
<u>Rahoituksen rahavirta</u>				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	0,00		-32 615,18	
Antolainasaamisten vähennykset	98 538,29	98 538,29	57 364,43	24 749,25
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00		2 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 909 997,36		-2 809 997,36	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 500 000,00	-409 997,36	-1 500 000,00	-2 309 997,36
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-22 434,17		-306,41	
Saamisten muutos	-547 069,63		313 061,23	
Korottomien velkojen muutos	1 129 252,00	559 748,20	475 767,53	788 522,35
Rahoituksen rahavirta		248 289,13		-1 496 725,76
Rahavarojen muutos		205 843,69		806 056,78
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	2 302 713,48		2 096 869,79	
Rahavarat 1.1.	2 096 869,79	205 843,69	1 290 813,01	806 056,78

6.3 TASE

TASE	31.12.2022	31.12.2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	12 806,75	32 238,89
Muut pitkävaikutteiset menot	1 696 846,86	1 814 034,30
	<u>1 709 653,61</u>	<u>1 846 273,19</u>
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4 622 612,81	4 300 021,19
Rakennukset	20 733 178,64	21 535 441,60
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 678 354,78	10 774 193,51
Koneet ja kalusto	280 007,39	362 253,49
Muut aineelliset hyödykkeet	5 177,50	5 177,50
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	219 805,82	281 871,92
	<u>37 539 136,94</u>	<u>37 258 959,21</u>
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	7 946 984,90	7 945 070,90
Joukkovelkakirjasaamiset		
Muut lainasaamiset	1 943 618,13	2 042 156,42
Muut saamiset	266 409,02	266 409,02
	<u>10 157 012,05</u>	<u>10 253 636,34</u>
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	776 778,08	773 711,08
	<u>776 778,08</u>	<u>773 711,08</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2 008 928,10	982 691,84
Muut saamiset	147 831,74	452 688,61
Siirtosaamiset	253 027,60	427 337,36
	<u>2 409 787,44</u>	<u>1 862 717,81</u>
Rahat ja pankkisaamiset	2 302 713,48	2 096 869,79
	<u>2 302 713,48</u>	<u>2 096 869,79</u>
VASTAAVAA YHT.	<u>54 895 081,60</u>	<u>54 092 167,42</u>

VASTATTAVAA	31.12.2022	31.12.2021
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	18 018 741,27	18 018 741,27
Muut omat rahastot	10 721,89	10 721,89
Edellisten tilikausien ali-/ylijäämä	1 576 853,86	-560 754,00
Tilikauden ali-/ylijäämä	103 026,71	2 137 607,86
	<u>19 709 343,73</u>	<u>19 606 317,02</u>
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	907 830,28	919 180,44
Muut toimeksiantojen pääomat	0,00	8 017,01
	<u>907 830,28</u>	<u>927 197,45</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	14 491 675,16	17 145 026,52
	<u>14 491 675,16</u>	<u>17 145 026,52</u>
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	10 000 000,00	7 500 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 653 351,36	2 909 997,36
Saadut ennakot	302 449,43	215 675,35
Ostovelat	3 942 491,61	3 528 412,47
Muut velat	282 043,71	313 911,84
Siirtovelat	2 605 896,32	1 945 629,41
	<u>19 786 232,43</u>	<u>16 413 626,43</u>
VASTATTAVAA YHT.	<u><u>54 895 081,60</u></u>	<u><u>54 092 167,42</u></u>

6.4 KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LASKELMAT

Konsernin tuloslaskelma

Konsernin rahoituslaskelma

Konsernitase

7 LIITETIEDOT

7.1 TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on poistoaikoja tarkistettu 1.1.2016 alkaen. Poistoaikoihin asetettiin vaihteluväli, joka paremmin vastaa hyödykkeiden taloudellisen pitoajan arviointia. Poistosuunnitelman kohtaan muut pitkävaikutteiset menot tehtiin tarkistus kunnanvaltuuston kokouksessa 12.11.2018. Joidenkin yksittäisten hankkeiden osalta on noudatettu uutta poistosuunnitelmaa pidempiä poistoaikoja, jos se hankkeiden taloudellisen pitoajan mukaan on perusteltua. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

7.2 KONSERNITILINPÄÄTÖSTÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty olennaiset tytäryhtiöt ja kaikki kuntayhtymät. Asunto-osakeyhtiö Laihianraitti I myytiin tilikauden aikana, joten siitä on yhdistelty vain tuloslaskelma.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyvien vastaavien sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuusien erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Taseen vastaavaa koskevat liitetiedot

Laskennalliset verosaamiset

	2022	2021
Saamisiin sisältyvät laskennalliset verosaamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		0,00
Lyhytaikaiset saamiset		0,00

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Laskennalliset verovelat

Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	0,00
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	454 471,66

7.3 TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

Toimintatuotot (ulkoiset)

	Konserni		Kunta	Kunta
	2022	2021	2022	2021
Yleishallinto		3 376 833,40	364 114,57	291 710,50
Terveystoimi		8 309 009,92	-34 893,00	735 912,00
Sosiaalitoimi		3 138 806,85	661 531,94	1 476 458,68
Opetus- ja kulttuuritoimi		1 318 539,08	1 252 374,69	1 318 539,08
Yhdyskuntapalvelut		4 650 690,95	2 523 572,71	1 823 873,85
Toimintatuotot yhteensä	0,00	20 793 880,20	4 766 700,91	5 646 494,11

Verotulojen erittely	2022	2021
Kunnan tulovero	31 568 026,40	29 921 504,73
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 489 944,41	1 434 833,98
Kiinteistövero	1 560 693,81	1 492 560,39
Verotulot yhteensä	34 618 664,62	32 848 899,10

Valtionosuuksien erittely	2022	2021
Peruspalveluiden valtionosuus	11 657 314,00	10 880 151,00
Verotulojen tasaus	3 722 031,00	3 509 868,00
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	0,00	1 470 000,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-305 492,00	-415 409,00
Verotulojen menetysten kompensatio	4 408 660,00	3 703 764,00
Valtionosuudet yhteensä	19 482 513,00	19 148 374,00

Palvelujen ostojen erittely	2022	2021
Asiakaspalvelujen ostot	32 518 734,08	26 683 313,26
Muiden palvelujen ostot	4 664 550,46	4 940 713,68
Kunnan palvelujen ostot	37 183 284,54	31 624 026,94

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Arvioidut poistoajat ja poistomenetelmät ovat:

PYSYVÄT VASTAAVAT	ennen 1.1.2013 hankitut	1.1.2013 jälkeen hankitut
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>		
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	5 vuotta	5 vuotta
Toisen yhteisön tie- ja väylähankkeet		20 vuotta
Muut	5 vuotta	5 vuotta
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>		
Maa- ja vesialueet	ei poistoa	ei poistoa
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallintorakennukset	50 vuotta	20–50 vuotta
Laitosrakennukset	50 vuotta	20–50 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	30 vuotta	20–30 vuotta
Talousrakennukset	20 vuotta	20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	30 vuotta	20 vuotta
Asuinrakennukset	40 vuotta	30–40 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	20 vuotta	20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	30 vuotta	20 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	30 vuotta	15 vuotta
Vedenjakeluverkostot	30 vuotta	30–40 vuotta
Viemäriverkko	30 vuotta	30–40 vuotta
Kaukolämpöverkko	40 vuotta	20 vuotta
Sähköjohdot, ulkovalaistuslaitteet	20 vuotta	20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	20 vuotta	15 vuotta
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet/laitteet	20 vuotta	10–20 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	15 vuotta	15 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 vuotta	15 vuotta
Koneet ja kalusto		
Perustamisirtaimisto: uudet hallinto- ja laitosrak.		10 vuotta
Muut kuljetusvälineet	10 vuotta	5–7 vuotta
Muut liikkuvat työkoneet	10 vuotta	5 vuotta
Atk-laitteet	10 vuotta	5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	5 vuotta	5 vuotta

Käytössä on tasapoisto, ellei muuta mainita. Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kunnassa kirjattu pääosin vuosikuluiksi.

Pakollisten varausten muutos

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot/-tappiot

	Konserni		Kunta	Kunta
	2022	2021	2022	2021
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot			7 567,52	17 646,79
Kaluston myyntivoitot			0,00	1 484,00
Myyntivoitot yhteensä	0	0,00	7 567,52	19 130,79
Muut toimintakulut				
Myyntitappiot		0,00	0,00	0,00
Myyntitappiot yhteensä	0	0,00	0,00	0,00

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

	Konserni		Kunta	Kunta
	2022	2021	2022	2021
Satunnaiset tuotot				
Siskontien palveluasuntojen myynti			0,00	441 103,66
Maa- ja metsätilojen myynti			0,00	377 719,83
Lohde Oyj:n osakkeiden myynti			0,00	97 191,22
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	916 014,71
Satunnaiset kulut				
As Oy Laihianraitti I osakkeiden myynti	0	0,00	0,00	256 990,46
Yhteensä	0	0	0,00	256 990,46

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kunta	Kunta
	2022	2021
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	0,00	0,00
Osinkotuotot muista yhteisöistä	65 036,45	43 348,45
Peruspääoman korot kuntayhtymistä	18 941,75	18 941,75
Yhteensä	83 978,20	62 290,20

7.4 TASEEN LIITETIEDOT

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyöd.	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	32 238,89	1 814 034,30	1 846 273,19	4 300 021,19	21 535 441,60	10 774 193,51	362 253,49	5 177,50	281 871,92	37 258 959,21
Lisäykset tilikaudella		61 728,61	61 728,61	328 780,00	206 465,74	1 801 875,11	23 375,64		4 798,89	2 365 295,38
Rahoitusosuudet tilikaudella		-27 389,00	-27 389,00			-84 250,00				-84 250,00
Vähennykset tilikaudella				-6 188,38						-6 188,38
Siirrot erien välillä			0,00			66 864,99			-66 864,99	0,00
Tilikauden poisto	-19 432,14	-151 527,05	-170 959,19		-1 008 728,70	-880 328,83	-105 621,74			-1 994 679,27
Poistamaton hankintameno 31.12.	12 806,75	1 696 846,86	1 709 653,61	4 622 612,81	20 733 178,64	11 678 354,78	280 007,39	5 177,50	219 805,82	37 539 136,94

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				Yhteensä
	Osakkeet ja osuudet tytäryhteistöt	Kuntayhtymä osuudet	Osakkuus-yhteisö osakkeet ja osuudet	Muut osakkeet ja osuudet omist.yht.	Muut lainasaamiset konserniyhteisöt	Muut lainasaamiset muilta	Muut saamiset konserniyhteisöt	Muut saamiset muut yhteisöt	
Hankintameno 1.1.	4 600 556,91	2 644 913,74	6 727,52	692 872,73	2 000 586,78	41 569,64	172 528,10	93 880,92	10 253 636,34
Lisäykset	2 500,00								2 500,00
Vähennykset				-586,00	-67 697,68	-30 840,61			-99 124,29
Hankintameno 31.12.	4 603 056,91	2 644 913,74	6 727,52	692 286,73	1 932 889,10	10 729,03	172 528,10	93 880,92	10 157 012,05

Olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset

	Tasearvo 1.1.	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tasearvo 31.12.	Kunnan osuus kuntayhtymän pääomasta	Ero
Vaasan sairaanhoitopiirin ky						
- Osuus peruspääomasta	2 460 703,74			2 460 703,74	2 525 566,20	64 862,46
- Osuus muusta pääomasta (kassavaranto ja muut rahastoidut varat)	106 954,89			106 954,89	106 954,89	
Eskoon sos.palvelujen ky	72 237,22			72 237,22	212 402,59	140 165,37

Omistus muissa yhtiöissä

Saamiset

Saamisten erittely	Kunta	Lyhytaikaiset 2022	Kunta	Lyhytaikaiset 2021
	Pitkäaikaiset 2022		Pitkäaikaiset 2021	
Saamiset tytäryhteisöiltä Myyntisaamiset Muut saamiset Siirtosaamiset		120 712,34		48 979,39
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä Myyntisaamiset Muut saamiset Siirtosaamiset		1 517,00		
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä Myyntisaamiset Muut saamiset		3 848,48		2 711,24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni 2022	Konserni 2021	Kunta 2022	Kunta 2021
Tulojäämät				
STM Covid-19 avustus 9-12/2021			0,00	280 144,00
AVI/20279/2021 Yleisurh.kentän kunnostus			41 250,00	0,00
Kela, korvaus työterveyshuollosta			95 000,00	95 000,00

Oma pääoma

Oma pääoma	Konserni 2022	Konserni 2021	Kunta 2022	Kunta 2021
Peruspääoma 1.1. Lisäykset tilikaudella Vähennykset tilikaudella			18 018 741,27	18 018 741,27
Peruspääoma 31.12.	0,00	0,00	18 018 741,27	18 018 741,27
Muut omat rahastot 1.1. Siirrot rahastoon tilikaudella Siirrot rahastosta tilikaudella			10 721,89	10 721,89
Muut omat rahastot 31.12.	0,00	0,00	10 721,89	10 721,89
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1. Edellisten tilikausien oikaisut			1 576 853,86	-560 754,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	0,00	0,00	1 576 853,86	-560 754,00
Tilikauden alijäämä/ylijäämä			103 026,71	2 137 607,86
Oma pääoma yhteensä	0,00	0,00	19 709 343,73	19 606 317,02

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät	Kunta 2022	Kunta 2021
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	1 576 853,86	-560 754,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	103 026,71	2 137 607,86
Kertynyt poistoero 31.12.	0,00	0,00
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	0,00	0,00
Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	1 679 880,57	1 576 853,86

Pitkäaikaiset velat

	Kunta 2022	Kunta 2021
Vuoden 2026 jälkeen erääntyvät		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta		13 091 682

Joukkovelkakirjalainat

Pakolliset varaukset

Vieras pääoma

Vieras pääoma	2022		2021	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille Ostovelat		160 174,53		145 202,80
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä Ostovelat		2 461 323,36		1 536 508,97
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteis- yhteisöille Ostovelat				
	0,00	2 621 497,89	0,00	1 681 711,77

Sekkilimiitti

Sekkilimiitti	Kunta 2022	Kunta 2021
Luotollisen sekkitalin limiitti 31.12. Siitä käyttämättä oleva määrä	500 000,00 500 000,00	500 000,00 500 000,00

Muut velat

Muut velat	Konserni 2022	2021	Kunta 2022	Kunta 2021
Muut velat				
Ennakonpidätysvelka		416 776,40	245 569,30	279 514,31
Sosiaaliturvamaksuvelka		21 405,48	10 545,61	14 267,53
Muut velat		312 760,32	25 928,80	20 130,00
	0,00	750 942,20	282 043,71	313 911,84

Siirtovelat

Siirtovelat	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Lomapalkkajaksotus			1 357 830,58	1 370 185,79
Muut palkkojen jaksotukset			35 971,95	127 064,32
Korkojaksotukset			42 755,61	32 269,43
Muut menojäämät			1 169 338,18	416 109,87
	0,00	0,00	2 605 896,32	1 945 629,41

7.5 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Vuokravastuut	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Vuokravastuut yhteensä, vastuut voimassa 31.12.2024		147 457,46		
Seuraavalla tilikaudella maksettava osa		27 977,95		
Sopimukseen sisältyvät lunastusveloitteet				
Leasingvastuut yhteensä		480 036,31		94 995,10
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus		101 585,53		36 634,86
Yhteensä	0,00	627 493,77	0,00	94 995,10

Leasingvuokrasopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.

Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen välillä	Kunta	
	2022	2021
Tytäryhteisöiden puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma		
Jäljellä oleva pääoma		5 756 491,00

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista	Kunta	Kunta
	2022	2021
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	59 929 014	56 533 474
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	34 656	37 032

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Kunta	
	2022	2021
Takaisinmaksuvastuu		
Vastuu, koskien uudisrakentamiseen ja peruskorjaamiseen sisältyvän arvonlisäveron palautusta	5 250 424,26	3 934 458,06

7.6 HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITE-TIEDOT

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Yleishallinto		21,94		9,80
Sosiaali- ja terveystoimi		138,98		48,60
Opetus- ja kulttuuritoimi		222,30		220,40
Yhdyskuntapalvelut		47,20		36,23
Muut palvelut		3,27		
Liiketoiminta		1,00		1,00
Yhteensä		434,69		316,03

Vakinainen henkilöstö

Henkilöstökulut	2022	2021
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	15 144 855,63	16 931 169,59
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	3 160,51	13 862,76
Henkilöstökulut yhteensä	15 148 016,14	16 945 032,35

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2022	2021
Keskusta	3 760,44	3 083,30
Laihian kokoomus	1 438,83	1 591,60
Laihian Perussuomalaiset	2 010,14	1 034,58
Kristillisdemokraatit	120,00	706,00
Laihian sosialidemokraatit	174,50	96,50
Vasemmisto	406,19	348,75
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	7 910,10	6 860,73

Intressitahot

Konsernin lähipiirin / intressipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

7.7 LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

Käytetyt kirjanpitokirjat

Tasekirja, sidottu
 Päiväkirja, atk
 Pääkirja, atk
 Ostoreskontra, atk
 Myyntireskontra, atk
 Palkkakortit/luettelot atk

Käytetyt tositelajit

1	Alkusaldot
2	Talousarvio
3	Lisämääräraha
9	KOM konversio
10	Muistio, ulkoinen
20	Muistio, sisäinen
34	Käyttöomaisuus
39	KOM-muistiot
70	Sosiaalityö
101	Pankin tiliote
102	Palkat
330–500	Myyntireskontra, laskulajit
511	Myyntireskontra, manuaalisuoritukset
521	Myyntireskontra, viitesuoritukset
531	Myyntireskontra, hyv.laskujen kuittaus
541	Myyntireskontra, tileistä poisto
550	Myyntireskontra, laskulaji 55
580	Myyntireskontra, laskulaji 58
770	Myyntireskontra, laskulaji 77
801	Ostolaskut
899	Ostomaksut

Selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Pääkirja sähköisesti
 Päiväkirja sähköisesti
 Ostoreskontra sähköisesti
 Myyntireskontra sähköisesti
 Palkkakirjanpito atk-tulosteena
 Tasekirja sidottuna kirjana

8 ERIYTETTY TASEYKSIKKÖ: VESIHUOLTOLAITOKSEN TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS

Tehtäväalue: 5600 Vesihuoltolaitos

Kustannuspaikat: 5601 Vesilaitos ja 5602 viemärlaitos

Tilivelvollinen viranhaltija: Vesihuoltoinsinööri

Tehtäväalueen toiminta-ajatus

Vesihuoltolaitos huolehtii vesi-, ja viemäriinjojen, jätevedenpuhdistamon, ja pumppaamoiden sekä niihin liittyvien rakenteiden kunnossapidosta, saneerauksesta ja uudisrakentamisesta mahdollisimman kustannustehokkaasti turvaten hyvänlaatuisen juomaveden ja ympäristön vähäisen kuormituksen.

Vaatus erilliselle toimintakertomukselle

Laihian kunnan vesihuoltolaitos on laskennallisesti eriytetty tulosityksikkö teknisen lautakunnan alaisuudessa, joka rahoittaa toiminta-alueellaan tuotettavat vesihuoltopalvelut tuloillaan tuottovaatimus huomioiden. Vesihuoltolaitoksen erillinen toimintakertomus laaditaan vuosittain. Vesihuoltolaitoksen muutokset (22.8.2014/681) ovat tulleet voimaan 1.9.2014. Lain mukaan kunnan tai yrityksen tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase ja tuloslaskelma, rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa esitetään vesihuoltolaitokselle asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista vesihuoltolaitoksen talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi tulos- tai rahoituslaskelmassa taikka taseessa.

Olennaiset tapahtumat vuonna 2022

Vedenkäyttäjille jaettavasta vedestä yli 99 % oli Poronkankaan Vesi Oy:ltä ostettua pohjavettä. Jäljelle jäävä osuus pumpattiin verkostoon Vaasan vedeltä (1520 m³) ja kunnan omalta Tyllijoen vedenottamolta (1058 m³). Poronkankaan vesi Oy:n runkolinjasta vesi jaetaan kunnan verkostoon Kyllänpään, Jakkulan, keskustan ja Rudon liitoskaivojen kautta, joissa Jurvasta tulevan runkovesijohdon paine alennetaan kunnan verkostoon sopivaksi. Kunnan kokonaisvedenkulutus laski edellisvuoteen verrattuna 11 % ollen 456 495 m³. Vedenkulutukseen vaikuttivat vähäiset vuotovesimäärät ja sateinen loppukesä.

Jätevedet johdetaan kunnan omalle jätevedenpuhdistamolle puhdistettavaksi. Uusia kiinteistöjä liitettiin vesijohtoon 8 kpl ja viemäriin 5 kpl. Liittyjien ja asukasmäärien muutoksista on liitteenä pidemmän aikavälin diagrammi.

Ominaiskulutus oli 160 l/asukas/vrk. Jos teollisuuden tai maatalouden kulutusta ei lasketa mukaan, oli ominaiskulutus 120 l. Laskuttamattoman talousveden osuus oli 4,6 %. Edellisen 10 vuoden vuotovesiprosentin keskiarvo on 12 %. Jätevesien osalta laskuttamattomien vesien osuus oli 42,9 % ja edellisen 10 vuoden ka. 44,5 %. Vuotovesien taulukot ovat liitteenä.

Kunnalliskertomuksen tilasto-osasta ilmenee tarkemmin eri muuttujien suhde vuosilta 2020–2022.

Vesihuoltolaitoksen taksoihin ei toimintakertomusvuonna tullut muutoksia. Veden laatu on pysynyt hyvänä, täyttäen laatusuositukset kaikilta osin.

Investointimenot olivat 520 000 € ja ne painottuivat jätevedenpuhdistamolle, viemäriverkon saneeraukseen ja uuden asuinalueen (Kalliola) rakentamiseen. Puhdistamon tulevan jäteveden välppä uusittiin ja ilmastuksen optimointia jatkettiin. Betonisia jätevesikaivoja- ja 1 pumppaamo saneerattiin. Viemäriinjaa uusittiin n. 300 m ja uutta rakennettiin n. 1000 m.

Vesijohtoa uusittiin 420 m ja uutta rakennettiin 1125 m. Entisen alavesisäiliön rakennuksen katto ja laitteistoa uusittiin.

Puhdistamo täytti pääosin ympäristöluvan mukaiset puhdistustasovaatimukset. Typenpoiston kanssa on ongelmia suurten virtaaman aikaan ja etenkin sen jälkeen.

Toimintakertomusvuonna korjattiin 12 kpl runkolinjan vesivuotoja ja tämän lisäksi joitain kaivutöiden aiheuttamia putkirikkoja. Tiedottamisessa käytettiin pääasiassa tekstiviestipalvelua ja kunnan kotisivuja..

Hulevesien käsittelyyn sovelletaan vesihuoltolakia siltä osin kuin vesihuoltolaitos huolehtii huleveden viemäroinnistä. Tässä toimintakertomuksessa esitettyihin lukuihin ei sisälly hulevesien käsittely.

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Vesihuoltolaitoksen sisäisessä valvonnassa noudatetaan kunnan toimintoja ja päätöksiä. Vesihuoltolaitoksen riskienhallinta kohdistuu taloudellisten, teknisten ja turvallisuusriskien hallintaan.

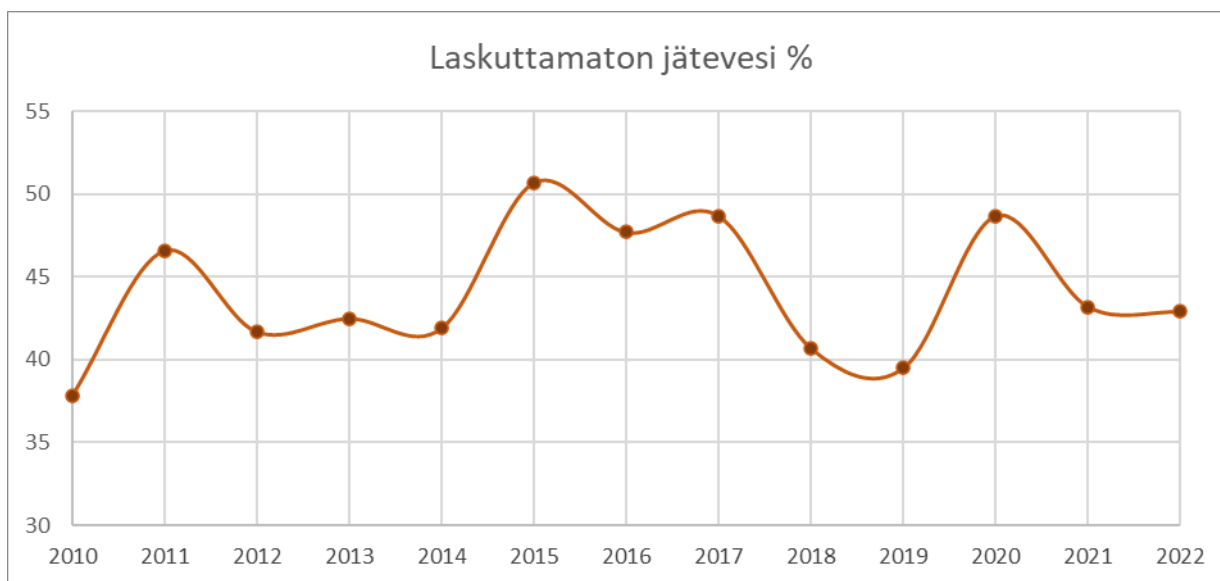
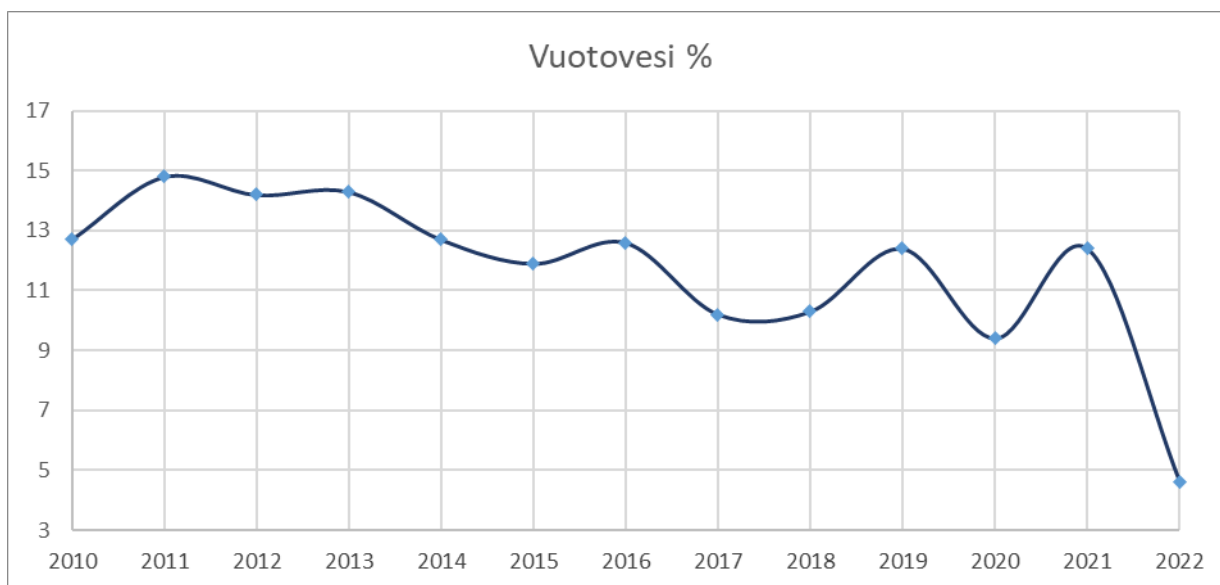
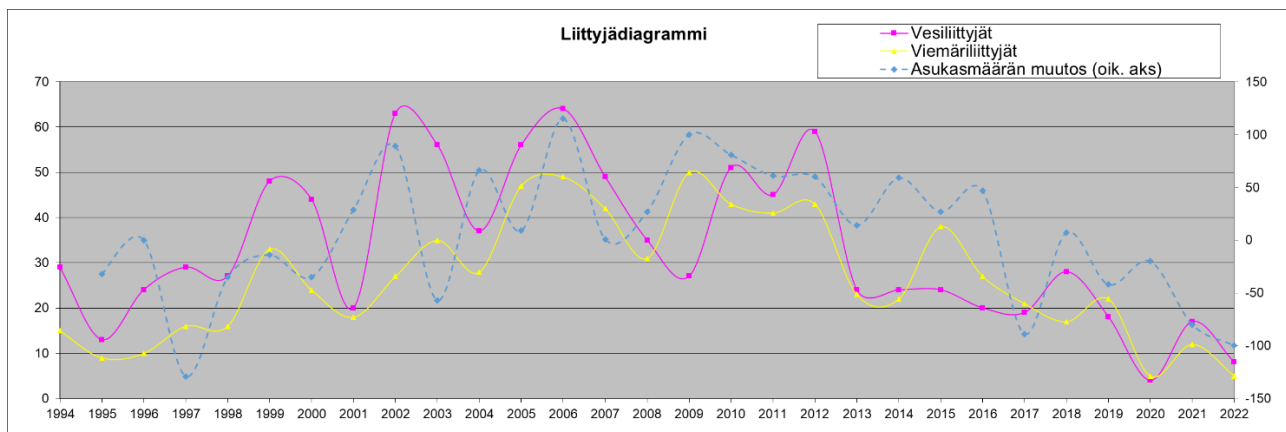
Vesihuoltolaitoksen ylläpitämät tärkeimmät riskienhallinnan dokumentit ovat valmiussuunnitelma 2014, talousveden valvontatutkimusohjelma 2022 ja Poronkankaan veden ja terveystarkastajien kanssa yhteistyössä tehty Water Safety Plan 2020 (WSP). Vesihuollon maksuilla tulee pitkällä aikavälillä kattaa toiminnan kulut ja investoinnit. Talouden suunnittelu perustuu pitkän aikavälin talousmalliin. Vesihuoltolaitos raportoi taloudestaan osavuosikatsauksissa ja toimintakertomuksessa. Lisäksi toimintaa seurataan mittareilla sekä valtakunnallisen tunnuslukujärjestelmän mittareilla (VEETI, VENLA).

Talousarvion toteutuminen investointien osalta

Vesilaitoksen invest

Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja

Tunnusluvut	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
Nettotulot	234 244	248 806	297 368	304 125
Henkilökunta	5	4	4	4
Laskutettu vesi/m ³	450 994	464 818	449 005	435 629
Laskutettu jätevesi/m ³	268 404	274 433	270 240	265 923

Talousarvion toteutuminen

Vesilaitoksen osalta investoinnit toteutuivat pääosin talousarvion mukaisesti. Viemärlaitoksella investointien talousarvion 22 % ylitys johtui yleisen hintatason noususta ja puhdistamon väljän nousseista laite sekä asennuskuluista.

Investointiraportti €							23.3.2023
Tammikuu-Joulukuu 2022							
Kustannuspaikka: 5601, 5602							
	Ta 2022 +Muutokset	Tot. 2022	Ta - Tot.2022	Ta:n tot %	Tot. 2021 kum. v:n alusta	Tilinpäätös 2021	
Tuotot	0	0	0	0,0	40 000	40 000	
Kulut	-477 000	-542 069	65 069	113,6	-128 685	-128 685	
Netto	-477 000	-542 069	65 069	113,6	-88 685	-88 685	

Tuloslaskelma €							23.3.2023
Tammikuu-Joulukuu 2022							
Kustannuspaikka: 5601, 5602							
	Ta 2022 +Muutokset	Tot. 2022	Ta - Tot.2022	Ta:n tot %	Tot. 2021 kum. v:n alusta	Tilinpäätös 2021	
Toimintatuotot	1 179 920	1 188 101	-8 181	100,7	1 170 279	1 170 279	
Myyntituotot	1 179 920	1 188 101	-8 181	100,7	1 170 279	1 170 279	
Toimintakulut	-796 022	-883 975	87 953	111,0	-872 911	-872 911	
Henkilöstökulut	-236 630	-221 160	-15 470	93,5	-221 487	-221 487	
Palkat ja palkkiot	-188 870	-175 686	-13 184	93,0	-177 887	-177 887	
Henkilösivukulut	-47 760	-45 475	-2 285	95,2	-43 600	-43 600	
Eläkekulut	-40 450	-39 426	-1 024	97,5	-37 498	-37 498	
Muut henkilösivukulut	-7 310	-6 048	-1 262	82,7	-6 102	-6 102	
Palvelujen ostot	-179 266	-303 361	124 095	169,2	-281 550	-281 550	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-371 150	-338 992	-32 158	91,3	-326 065	-326 065	
Muut toimintakulut	-8 976	-20 461	11 485	228,0	-43 809	-43 809	
Toimintakate	383 898	304 126	79 772	79,2	297 368	297 368	
Rahoitustuotot ja -kulut	-66 720	-66 720	0	100,0	-66 720	-66 720	
Muut rahoituskulut	-66 720	-66 720	0	100,0	-66 720	-66 720	
Vuosikate	317 178	237 406	79 772	74,8	230 648	230 648	
Poistot ja arvonalentumiset	0	-224 499	224 499	*****	-220 680	-220 680	
Suunnitelman muk. poistot	0	-224 499	224 499	*****	-220 680	-220 680	
Tilikauden tulos	317 178	12 907	304 271	4,1	9 969	9 969	
Tilikauden ylijäämä (alij.)	317 178	12 907	304 271	4,1	9 969	9 969	

Suoritteet / tunnusluvut

LAIHIA		Kunnalliskertomus, tilasto-osa			
		7 palvelut			
7 Liike- ja palvelutoiminta		Asuk.yht.	7999	7916	7 816
05 Vesilaitos	Liittyjät	Mittayksikkö	2020	2021	2022
(kunnan oma)					
	Verkostoon liittyneet uudet kiinteistöt yhteensä	Lukumäärä	4	17	8
	Verkostoon liitetyt kiinteistöt yhteensä 31.12	Lukumäärä	2700	2717	2660
	kiinteistöissä asukkaita 31.12	Henkilömäärä	7630	7678	6916
	asukkaiden osuus kunnan koko väestöstä	%	95,4	98,2	88,5
	Veden käyttö kertomusvuonna, omilta				
	vedenottoamailta verkostoon pumpattu				
	vesimäärä	m3	1017	1205	1058
	siitä pohjaveden osuus	%	100	100	100
	siitä pintaveden osuus	%			
	Edellisestä muille vesilaitoksille myyty vesimäärä	m3			
	Muilta laitoksilta ostettu vesimäärä	m3	511896	511186	455437
	Verkostoon pumpattu vesimäärä yhteensä	m3	512913	512391	456495
	keskimäärin vuorokaudessa	m3/vrk	1405	1404	1251
	ominaiskulutus	litraa/as/vrk	176	180	160
	Laskutettu vesimäärä (oma jakelualue)	m3	464818	449005	435629
	Vedenkulutuksen jakauma kertomusvuonna				
	(verkostoon pumpatusta vedestä)				
	Talousveden osuus	%	56,1	54,7	60,3
	Teollisuusveden osuus	%	22,2	21,9	23,0
	Palvelutoimintojen osuus	%	1,6	1,6	1,6
	Yleisen vedenkulutuksen osuus	%	10,7	9,4	10,5
	siitä ei laskutettu	%	9,4	12,4	4,6
	Vedenottoaikat kertomusvuonna				
	Pohjavedenotamat	Lukumäärä	2	2	2
	Tekopohjavedenotamat	Lukumäärä			
	Pintavedenotamat	Lukumäärä			
	Toisessa kunnassa olevan laitoksen verkostot	Lukumäärä	1	1	1
	Vesijohtoverkoston rakentaminen kertomusvuonna				
	vanhaa johtoa uusittu yhteensä	m	140	20	420
	uutta johtoa rakennettu yhteensä	m	552	156	1125
	Vesijohtoverkoston kokonaispituus	m	296 049	296 205	297 330

06 Viemäri-	Liittyvät				
laitos	Verkostoon liittyneet uudet kiinteistöt	Lukumäärä	5	12	5
(kunnan oma)	Verkostoon liitetyt kiinteistöt yhteensä 31.12	Lukumäärä	1632	1644	1649
	kiinteistöissä asukkaita 31.12	Henkilömäärä	4671	4705	4719
	asukkaiden osuus kunnan koko väestöstä	%	58,4	60,2	60,4
	Rakentaminen kertomusvuonna				
	Jätevesiviemärit				
	vanhaa johtoa uusittu yhteensä	m	90	20	284
	uutta johtoa rakennettu yhteensä	m	389	15	1070
	Sekaviemärit				
	vanhaa johtoa uusittu yhteensä	m			
	uutta johtoa rakennettu yhteensä	m			
	Sadevesiviemärit				
	vanhaa johtoa uusittu yhteensä	m	30	0	0
	uutta johtoa rakennettu yhteensä	m	995	821	2060
	Verkoston pituus 31.12				
	jätevesiviemäriä yhteensä	m	96 877	97 266	98 336
	sekaviemäriä yhteensä	m			
	sadevesiviemäriä yhteensä	m	42 474	43 469	45 529
	Pumppaamot 31.12 (8hulev)	Lukumäärä	40	41	42
	Jäteveden puhdistamot	Lukumäärä			
	Jätevedenpuhdistamot 31.12		1	1	1
	Puhdistamoilla mitattu tulevan jäteveden määrä (puhdistamokohtaisesti)	m ³ /d	1466	1303	1277
	Puhdistamolle tuleva jätevesimäärä yht.	m ³	535271	475566	466006
	Laskutettu jätevesimäärä	m ³	274433	270240	265923
	Toisen kunnan jätevedenpuhdistamoon johdettu jätevettä	m ³			
	Laskuttamaton jätevesi	%	48,7	43,2	42,9

Vertailu valtakunnallisiin arvoihin:

- (1) Laskuttamattoman veden määrä: Laihia 4,6 %, keski suurten laitosten mediaani vuonna 2020 oli 14,4 % (lähde: VVY Vesihuoltolaitosten tunnuslukujärjestelmän raportti 2020.)
- (2) Jätevesiverkoston vuotovedet: Laihia 42,9 %, keski suurten laitosten mediaani n. 45 % (2020) (lähde: VVY Vesihuoltolaitosten tunnuslukujärjestelmän raportti 2020.)
- (3) Hintataso: Veden käyttömaksu Laihialla 1,34 €/m³ (sis. alv. 24 %). Valtakunnallinen keskiarvo 2019 1,70 €/m³, (lähde: VVY Vesihuoltomaksut 2019)
Jäteveden käyttömaksu Laihialla 2,57 €/m³ (sis. alv. 24 %). Valtakunnallinen keskiarvo 2019 2,81 €/m³, (lähde: VVY Vesihuoltomaksut 2019)

Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen menestystekijä ja päätoimenpiteet Kehittyvät palvelut / Asiakslähtöiset ja vaikuttavat palvelut	
Tavoitteet / Mittari ja/tai tavoitetaso 2022 <ul style="list-style-type: none"> Puhdistamo toimii ympäristöluvan mukaisesti Energiätehokkuutta parannetaan Vuotovesien pitäminen vähintään nykyisellä tasolla 	Analyysi tavoitteiden saavuttamisesta sekä niihin vaikuttavista tekijöistä (riskien analysointi): <ul style="list-style-type: none"> Jätevesipuhdistamon ylikuormitus vaarantaa laitoksen ympäristöluvan mukaisen toiminnan ja nostaa kustannuksia.

<ul style="list-style-type: none"> Poikkeustilanteiden nopea ja tehokas tiedottaminen	<ul style="list-style-type: none"> Korjausvelka suuri ja nykyiset määrärahat eivät välttämättä riitä tilanteen korjaamiseen. Linjastoa uusitaan pääasiassa muun kunnallistekniikan rakentamisen yhteydessä. Tiedot kunnallistekniikan investointiohjelmassa ja erillisinä ohjelmina. <p>Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi 2022 (riskien hallinta) ja toteutuma</p> <ul style="list-style-type: none"> Puhdistamon toiminta täytti ympäristöluvan vaatimukset muilta, paitsi kokonaistypen ja fosforin osalta. Kunnan tulee jatkaa neuvotteluja teollisuuden kuormituksen vähentämiseksi. Vesijohtoverkoston vuotovesimäärä oli 4,6 % joka on poikkeuksellisen alhainen. Vuotoja seurataan päivittäin esim. yön kulutusta seuraamalla ja kasvavaan kulutukseen reagoidaan välittömästi. Jäteveden vuotovesiprosentti 42,9 %, joka on valtakunnallisen keskiarvon tasolla. Tekstiviestipalvelu on ollut tehokkaassa käytössä.
--	--

Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Liikevaihto	1 187 521,62	1 170 278,55
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00
Materiaalit ja muut palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-338 413,51	-326 065,28
Palvelujen ostot	-303 360,63	-281 549,50
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-180 150,17	-180 992,38
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-39 426,32	-37 498,42
Muut henkilöstösivukulut	-6 048,37	-6 101,94
Henkilöstökorvaukset	4 464,52	3 105,80
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-224 498,67	-220 679,92
Arvonalentumiset	-224 498,67	-220 679,92
Liiketoiminnan muut kulut	-20 461,47	-43 808,89
Liikelylijäämä (alijäämä)	79 627,00	76 688,02
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot		
Muut rahoitustuotot		
Korkokulut		
Korvaus peruspääomasta	-66 720,00	-66 719,52
Muut rahoituskulut		
Ylijäämä(alijäämä) ennen satunnaisia eriä	12 907,00	9 968,50
Satunnaiset tuotot ja -kulut		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Ylijäämä(alijäämä) ennen varauksia		
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	12 907,00	9 968,50

LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

	2022	2021
Sijoitetun pääoman tuotto, %	2,1	2,0
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	2,1	2,0
Voitto, %	1,1	0,9

Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	2022		2021	
Toiminnan rahavirta				
Liikelylijäämä	79 627,00		76 688,02	
Poistot ja arvonalentumiset	224 498,67		220 679,92	
Rahoitustuotot ja -kulut	<u>-66 720,00</u>	237 405,67	<u>-66 719,52</u>	230 648,42
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-542 069,45		-128 685,38	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	<u>0,00</u>	-542 069,45	<u>40 000,00</u>	-88 685,38
Toiminnan ja investointien rahavirta		-304 663,78		141 963,04
Rahoituksen rahavirta				
Antolainan muutokset	0,00		0,00	
Antolainasaamisten lisäys muilta	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos muilta	31 411,04		14 548,96	
Saamisten muutos kunnalta	91 248,94		-186 377,57	
Korottomien velkojen muutos muilta	<u>182 003,80</u>	304 663,78	<u>29 865,57</u>	-141 963,04
Rahoituksen rahavirta		304 663,78		-141 963,04
Rahavarojen muutos		0,00		0,00
Rahavarat 31.12.	0,00		0,00	
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		2022		2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta		-113 634		307 038
Investointien tulo-rahoitus, %		43,8		260,1
Lainanhoitokate		-		-
Kassan riittävyys (pv)		-		-
Quick ratio		1,5		3,9
Current ratio		1,5		3,9

Vesihuoltolaitoksen taselaskelma

TASELASKELMA

	2022	2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	278 331,83	323 829,17
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 288 029,22	2 924 961,10
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	3 566 361,05	3 248 790,27
SIJOITUKSET		
Muut saamiset	30 629,00	30 629,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	3 596 990,05	3 279 419,27
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	382 494,37	413 905,41
Muut saamiset kunnalta (yhdystili)	152 716,03	243 964,97
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	535 210,40	657 870,38
VASTAAVAA YHTEENSÄ	4 132 200,45	3 937 289,65
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	3 032 705,64	3 032 705,64
Edell. tilikausien ylijäämä (alijäämä)	737 278,21	727 309,71
Tilikauden yli/alijäämä	12 907,00	9 968,50
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 782 890,85	3 769 983,85
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	310 681,47	128 304,93
Muut velat	4 378,80	0,00
Siirtovelat (Lomapalkkajaksotus)	34 249,33	39 000,87
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	349 309,60	167 305,80
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	4 132 200,45	3 937 289,65
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	91,6	95,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	29,4	14,3
Kertynyt ylijäämä	750 185	737 278

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Käytetyt kirjanpitokirjat

Tasekirja, sidottu
 Päiväkirja, atk
 Pääkirja, atk
 Ostoreskontra, atk
 Myyntireskontra, atk
 Palkkakortit/luettelot atk

Käytetyt tositelajit

1	Alkusaldot
2	Talousarvio
3	Lisämääräraha
9	KOM konversio
10	Muistio, ulkoinen
20	Muistio, sisäinen
34	Käyttöomaisuus
39	KOM-muistiot
70	Sosiaalityö
101	Pankin tiliote
102	Palkat
330–500	Myyntireskontra, laskulajit
511	Myyntireskontra, manuaalisuoritukset
521	Myyntireskontra, viitesuoritukset
531	Myyntireskontra, hyv.laskujen kuittaus
541	Myyntireskontra, tileistä poisto
550	Myyntireskontra, laskulaji 55
580	Myyntireskontra, laskulaji 58
770	Myyntireskontra, laskulaji 77
801	Ostolaskut
899	Ostomaksut

Selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Pääkirja sähköisesti
 Päiväkirja sähköisesti
 Ostoreskontra sähköisesti
 Myyntireskontra sähköisesti
 Palkkakirjanpito atk-tulosteena
 Tasekirja sidottuna kirjana

9 ALLEKIRJOITUKSET

Laihialla 29. päivänä maaliskuuta 2023

LAIHIAN KUNNANHALLITUS

Minna Niemi
puheenjohtaja

Tiina Friman

Tero Frondelius

Jukka Harju

Teemu Knuutti

Päivi Miskala

Asko Salminen

Antti Tuomela

Sauli Tuomela

Marja Vettenranta

Juha Rikala
kunnanjohtaja

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Laihialla _____ päivänä _____kuuta 2023

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Elina Pesonen
JHT, KHT